

یهکههین گوڤاری کارگێری و گهشهپێدانی مەروێی له کوردستاندا

10

سانی یهكهم - نازاری 2009

مێتدی إقرأ الثقافى
www.iqra.ahlamontada.com

ههنگانهیهکی تاییهته به کارگێری و گهشهپێدانی مەروێی

با برینهکان ساریژکهین!!

کارگێری یا بهریوهبردن؟

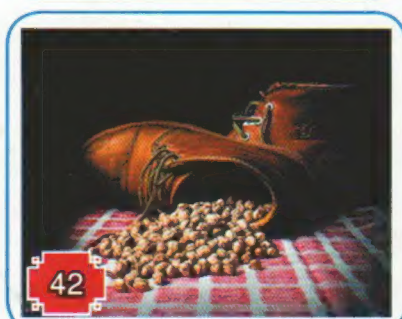
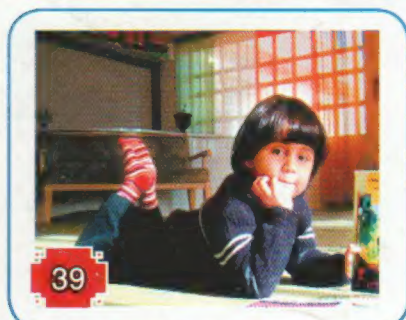
چۆن رێکخراوهکهت بهرمو پیش دهبهیت؟

پێلاوهکانی میری میهرهبان!

ناهی دایکیکی دلشکاو!

بیریار

مانگانه‌یه‌کی تاییه‌ته به کارگیری و گه‌شه‌پێدانی مڕۆیی - سالی یه‌که‌م - ژماره 10 - ئازار 2009

خاوه‌نی نیعتیار

نەندازیار مەسعود تاهیر رۆژبەییانی

سەرنووسەر

عادل محمد شێخانی

sarnosar@yahoo.com

07705033131

پەڕووە‌ندییەکان

محمد هاشم

بازارسازی

بەرزان نەبۆبەکر

دیزاین

جەمال دەرویش

ناوێشانی گۆشار

سێمانی - شەقامی سالم تەلاری سێمانی مۆل نەومی دووم

بەرانبەر بەرپۆڵەرایەتی گشتی پەرۆردە

3193946

E-mail: bryarmagazin@gmail.com

هەولێر - گەرەکی زانکۆ - 99

بەرانبەر نامادەیی محەمەد ماجدی

07504463230 07504288901

0662559165

تیراژ: ۳۰۰۰ دانە

چاپخانه‌ی سەردەم

بۆ پەڕووە‌ندیکردن به بریاره‌وه

کەرکوک: ۰۷۷-۸۵۶۳۷۲۴ هەلەبجە: ۰۷۷-۱۹۳۳۹۶۷ رانیه: ۰۷۷-۳۳۹۳۶۲۸

دەربە‌ندیخان: ۰۷۷-۱۵۸۱۰۱۸ کفری: ۰۷۷-۱۵۶۶۸۷۶ کەلار: ۰۷۷-۳۱۰۱۳۸۸

جەمە‌مال: ۰۷۷-۸۵۵۰۵۸۶ کۆیە: ۰۷۷-۱۵۴۹۷۱۴ سۆران: ۰۷۵-۴۵۰۱۹۳۳

چۆمان: ۰۷۵-۴۵۶۷۹۹۲ قە‌لادزی: ۰۷۷-۱۵۸۵۲۰۱

ئەي خۆشەويىستى ھەژاران و بىنەوايان
دەۋاي تۆكى فرمىسكە كانمان بىرپىت؟

پايەدارپىت يادى لەدايكبوونى پىنغەمبەرى مەۋقايەتى

پىشەۋاي ئاشتى و خۆشەويىستى و مېھرەبانى

مۇجەممەد «دروۋدى خوداي لەسەرپىت»

سەرنەزەر سەھەر

با بىرىنەكانمان سارىژ كەين!!

دورمەكانمان دايان نابوو بۇ رېگرتن لە
دەرگەوتنى وزەو لىھاتوووى و شارەزايى
لاوكانمان؟

نايا ھىچ گۇرانكارىيەكى زانستىمان
ھىناوئە گۇرۇ لە بوارەكانى خويندن و
سىستەمەكانىدا؟

نايا توانيمان سوود لە مېشك و ژىرى و
بىرى پرۇژەى نەوكان وەرېگرين؟ او پرۇژەى
و مەرھىنانى عەقل و تەكنەلۇژيا پىادە
بەكەين؟

نايا توانيمان نوپتەين تەكنەلۇژيا و بىرو
بەرنامەى پېشكەوتن بەھىنەى نەم و لاتەو
جگە لە ئۆتۆمبىلە نوپەكان؟

نايا چيمان گردوو بۇ دووبارە بنىاتنان و
نۆژەنكرەنەوھى كەسايەتى كوردى كە
چەندىن سال دورمەكان ھەولەى تىكدان و
شواندىن داو؟

نايا ئەو بەھا كۆمەلەتيانە چين كە
لەو ماوھەدا نەوھى دواى نازاديمان لەسەرى
پەرورە گردوو لە ناخياندا چاندومانە؟
نايا توانيومانە بيسەلەين كە ئيمە
بەرستى دلسۆزى ئەم و لاتەين و گەل و ولات
لە سەرورەى ھەموو ئامانجەكانمانەوھە؟

ھەلسەنگاندىن خۇمان و كارەكانمان لە
ماوھى (۸) سالدا، كارىكى زۇر پىويستە تا
بزائين چيمان گردوو ئىستا جى دەكەين و
بەرەو كوى دەچين و بەرنامەى ئەمپرو
سەينيمان چيە؟

تا ھىچ نەبىت ھەندىك لە بىرىنەكانمان
سارىژ بەكەين و ھەموو دىكو يەك لاشەى
بۆلەين بۇ خزمەتى ئەم و لاتە تىبكوئين؟

خەمبارى و مالوپرانىان بۇ نوپى بەكەينەو،
ھەولەى سارىژكرەنى بىرىنەكان بەدەين و
فرمىسكەكان بىرىن؟

باشتر وانىيە لە خۇمان بېرسين چيمان
بۇ ئەو ھەموو خىزانە بىرىندار و ئەنفالكرار و
مالوپرانە گردوو؟

كاتى ئەو نەھاتوو دواى (۸) سال
نازادى لە خۇمان بېرسين؛ لەو ماوھەدا
چيمان گردوو بۇ دامەزراندنى دەولەتى
ياسا و كۆمەلگەى شارستانىيەت و مۆدېرن و
پېشكەوتوو؟

لەم ماوھەدا چەند كارگەمان دامەزراند،
چەند پرۇژەى پېشەسازى و كشتوكالى و
بازرگانيمان بنىاتناو بۇ بەرزكرەنەوھى
ئاستى ژيارو شارستانىيەتى ئەم و لاتە؟

لەسەر ئاستى نەھاتووھەتى جى كرا
بۇ پاراستنى زمان و كەلتورو كەلەپورو
تايپەتمەندى و موقەددەساتى ئەم گەلە؟

چەند دەزگا و سەنتەرى رۆشەنبرى و
نەھەمىيە دامەزراو، بۇ پاراستنى قەوارەى
نەھەمىيە و كەلتورى؟

نايا توانارو ئەم و لاتە لای نەوكانى
خۆشەويست بىكرىت و لاوكانمان ئەم و لاتە
بە زىدى خۇيان بزائين، ياخود لەگەل يەكەم
فرستەدا جى دەھيئە؟

نايا بەرژەوندىيە گشتەكانى و لاتە نەھەو
خراوتە سەرورە ھەموو بەرژەوندىيەكانەوھو
وامان لىھاتوو بۇ يەك ئامانجى گەورەى
نەھەمىيە ھەولەيدىن با لە بۇ جوونەكانىشماندا
جىاواز بىن؟

نايا ئەو بەرەبەستانەمان شكاندوو كە

ئيمەى مىللەتى كورد چەندىن سالە لە
نەھامەتى و مالوپرانى و ئەشكەنچەو نازاردا
دەژىن، دورمەكانمان ھونەريان نواندوو لە
درايەتى كردنى خواست و ھىواو ئاواتى گەلدا.
چەندىن سال ئەم كوردستانە مەحروم
بوو لە رەوتى پېشكەوتن و گە شەپپەدان و
ھەنگاونان بەرەو ژيارو شارستانىيەت و
گەشتەن بە گەلانى جىھان لە ھەموو
بوارەكانى ژياندا.

چەندىن سال بوو، رووحى داھىيان و وزەى
نوپكارى لە ناخى نەوكاندا زىندە بە چال
دەكرار رېگە نەدەدرا بە بنىاتنانى سىستەمى
پېشكەوتن و دامەزراندنى پرۇژە شارستانى و
پېشەسازى و كشتوكالى و خزمەتگوزارىيەكان،
تا ئەم گەلە لە نۆ گەلانى جىھاندا پېگەيەك
بۇ خۆى دروست نەكات.

ئەمپرو دواى ئەوھى (۸) سالە ئەو
ھەورە رەشە لە ئاسمانى ئەم و لاتە شىرىنەدا
رەويوتەوھو بەرەبەستەكان شكىنران و
ولاتەكەمان كەوتەوھو دەستى خۇمان.

كاتى ئەو نەھاتووھى جى دى باس لە رابردوو
نەكەين و كارەكانمان بەرنامە رېژ بەكەين و لە
ئىستادا بژىن و لەگەل ھەموو رۆژىكى نوپدا
دەست بە كارە نوپەكانمان بەكەين؟

كاتى ئەو نەھاتووھى جى دى بەرەوام
ناتەواوى و كەمتەر خەمىيەكانى خۇمان
نەخەينە ئەستۆى دورمەكانمان و ھەر
شيوەن بۇ رابوردوو نەكەين؟

كاتى ئەو نەھاتووھى لەبىرى ئەوھى لە
بۆنەكانى ئەنفال و ھەلەبجە و كىمىياباراندا
بىرىنەكان بىكولەينەوھو كۆرى ماتەم و

بە گوفتار

رەخنەگر ئەو كەسەيە
كە نىشانەكانى رىكاوبان
دەزانىت، بەلام ناتوانىت
ئۆتۈمبىل لى بخورىت!
(كىنىيت تىنان)

دوودلى و زۆر بىركىنەو لە
هەلسان بە كارىك، زۆر جار
دەبىتە ھۆى بە تەواوتى
وازەينان لى!

(يونغ)

ھەر شتىك بتوانىت لە
خەيالى خۇتدا وىناى بکەيت،
ئەوا حەقىقەتە لای تۆ!

(بىكاسۆ)

ھەر كەسەك كىردارو گوفتارى
يەك نەبوون، ئەوا سەر
زەنشتى خۆى دەكات.
(ئىبن مەسعود)

ئازادىم خەلاتى خودايە،
ئەگەر لە دەستىم دا ئەوا
تەنھا خۆم بەرپرسىارم!
(ئەمىن رەيحانى)

شۈين كەوتنى نەرىتە
كۆنەكان، ئەو نەگەيەنىت
كە مردووكان زىندوون،
بەلكو ئەو دەسەلىتى كە
زىندووكان مردوون!

(ئىبن خەلدون)

سەرم سورماو لەو كەسەى
رۆژانە چەندىن جار
رۈوخسارى دەشوات، بەلام
سالى جارىك دلى ناشوات!
(مىخائىل نەعىمە)

بىاو ھەر بەمىندالى
دەمىنىتەو، تا ئەو كاتەى
دايىكى دەمرىت، كاتىك دايىكى
مرد لە ناكاو پىر دەبىت!

(ناپليۇن)

ئەگەر خەلكى لە دواو
لېيان دای، بزانە كەوا تۆ لە
پىشەوہى.

(بەندىكى فەرەنسى)

كارگىزى
بە
چىرۆك

گوۋ بۇ قىسىمى خەلقى مەگرە!

ئەزانى بۇ؟ لەبەر ئەۋەدى كەر بوو نەيدەبىست!

لەم چىرۆكەۋە فېر دەمبىن:

۱- ئايىت گوۋ بۇ كەسانى خراپو رەشىپىن و
روخىنەر بگرىن!

۲- پىۋىستە ھەمىشە ورياي دەۋرۋىر بىن،
چۈنكە ھەندىك جار ئەگەر گوۋ بۇ بۇچوۋنە
نىگەتيفەكانيان بگرىن، كار دەكەنە سەر بۇ
چۈۋنەكانمان و قەناعەتەكانمان دەگۈرن.

۳- پەنچەكانت بخرە گۈيچكەكانتەۋە
لەبەردەم ھەر كەسكىدا كە دەلىت تۇ ناتوانىت
ئەو گارە بكەيت.

۴- چاگىر وايە خۇت كەر بكەيت لەبرى
ئەۋەى شكىست بخۇيت و خۇت تەسلىم بە قىسى
خەلكى بكەيت.

۵- ئەو ئامانجەى بە قەناعەتەۋە باۋمىت
پىيەتى گارى بۇ بكەو لە ھەۋلدىن مەۋەستە
بۇ گەيشتن پىي، ھەرگىز قىسى خەلكى ساردىت
نەكاتەۋە.

دژۋارە، ھىچ كام لە پىشېركى كاران ناگەنە لوتكەى
قەلاگە، بۇقەكان لە تواناياندا نىە سەرگەۋتن
بەدەست بەيىن، ژمارەپەكى زۆر لە بۇقەكان
بەھۋى بىستى ئەو وشە روخىنەرەنەۋە توشى
ماندوۋىتى ھاتن، بەلام بۇقېكىيان بەردەۋام بوو
لەسەرگەۋتن و لە ھەموۋيان زياتەر بەرزبېۋە،
خۇ بەدەستەۋەدان لە قەرەنگىدا نەبوو!

لە كۇتايىدا ھەموو بۇقەكان خۇيان دا
بەدەستەۋە تەنھا ئەو بۇقە نەبىت كە توانى
بگاتە لوتكەو پىشېركىكە بەرىتەۋە سەرگەۋتن
بەدەست بەيىن، لېرەدا ھەموو سەريان سورماو
ھەۋلىاندا كە بزانن چۇن ئەو بۇقە توانى
سەرگەۋتن بەدەست بەيىن، لە كاتىكىدا ھەموو
بۇقەكانى تىر دەستەۋەستان بوون و شكىستيان
خوارد لە بە دەستەيىنانى ئەو سەرگەۋتنە.

يەككە لە بە شداربوۋانى پىشېركىكە لە بۇقە
سەرگەۋتەۋەكى پىرسى: ئەو نەيىنە چى بوو كە
ۋاي لېكرىت سەرىكەۋىت؟

بەلام بۇقە سەرگەۋتەۋەكى ۋەلامى نەدايەۋە!

كۆمەلىك بۇقى بچوۋك كە ئەندامى
گروپكى بوون بەشدارى دەكەن لە پىشېركىكەدا
بۇ سەرگەۋتن بە سەر لوتكەپەكى بەرزدا،
جەماۋەركىكى زۇرىش كۇبېۋونەۋە بۇ بىيىنى
پىشېركىكە ھاندانى بەشداربوۋان.
پىشېركىكە دەستى پىكرىد:

ھىچ كەس لە بىنەرەن لەو پىروايەدا نەبوو
كە بۇقە بچوۋكەكان ئاۋاتەكانيان بەدەست بەيىن و
بگەنە كۇتايى لوتكەكە، سەرەراى ئەۋەش ئەم
جۇرە دەربىرەن و وتانە لە بىنەرەكان دەبىسترا:
ئاھ بەراستى قورسە، ھەرگىز ناتوانن بگەنە
لوتكەكە، لەبەردەم بۇقەكاندا ھىچ ھەلىك نىە بۇ
سەرگەۋتن، قەلاگە يەكجار بەرزو سەختە!

كەۋتنە خۋارەۋەى يەك لەۋەى يەكى بۇقە
بچوۋكەكان بۇ سەر زەۋى دەستى پىكرىد تەنھا
چەند بۇقېك نەبىت كە زۆر بەخىرايى سەر
دەكەۋتن، دۋاي كۇششىكىكى زۆر گەيشتەۋونە سى
يەكى بەرزىكە، بەلام بىنەرەن بەردەۋامبوون
لە ھاۋارگىردن و دىيانوت بەراستى سەرگەۋتن

كارگيرى يان بېرپوۋە بىردىن؟

بۇچى لە زۆربەى پەرتوۋىگە كاندا بەو شىۋىيە بەكارھاتوۋەو وشە گشتىيەكە بەكارنەھاتوۋەو؟
وھلام بۇ ئەم پىرسىيارەش تەنھا ئەۋەيەكە
ئەم پەرتوۋىگانە دەلالەت لە بەشىكى زانستى
بەريۋە بىردىن دەكات.

نمۇنەيەكى تىرىش كە تا رادەيەكى
زۆر ئەم گریمانەيە پىشراست دەكاتەۋە
ئەۋىش ناۋى بەشى كارگيرى و بەريۋە بىردىنە
لە پەرتوۋىكە بىرۋانامەكانى بەشى
بەريۋە بىردىنە بۇ نمۇنە لە يەككىك لە
پەرتوۋىگە كاندا نووسراۋە (كارگيرى ستراتىژى
/ STRATEGIC MANAGEMENT COLLEGE OF
كۆلىژى بەريۋە بىردىنە كار
BUSINESS ADMINISTRATION)
دەكرى لىردە بلىين بۇچى ناۋى كۆلىژەكە
نەنووسرا (MANAGEMENT)؟ يان
بۇچى ناۋى پەرتوۋىگەكە (ADMINISTRATION)
نەبۇۋە؟ كەۋاتە
بۇمان روۋندەبىتەۋە كە ئەم وشەيە بە ماناى
بەشىك دىت لە زانستى بەريۋە بىردىن، بەلام
كۆلىژى بەريۋە بىردىنە كار باس لە لىقەكان و

بەكارھىنانى ئەم زاراۋانە بەپىي تواناى زانستى
خۇم لەم بوارەداۋ بەپىشت بەستىن بە چەند
فەرھەنگىكى عەرەبى و ئىنگلىزى كە پىناسەى
ھەردوۋ زاراۋى كارگيرى و بەريۋە بىردىنە
كردوۋە، لە زۆربەى فەرھەنگەكاندا زاراۋى
(ADMINISTRATION) زياتر گشتىيە و
ماناى زۆربەى بەشەكانى ئەم زانستە لەخۇ
دەگرىت و لەروۋى مىژۋىيەۋە كۆنترە، بەلام
زاراۋى (MANAGEMENT) تازەترە و
لە ووشەى بەريۋە بىرەۋە (MANAGER)
ھاتوۋە، دواى ئەمە ئەگەر سەرنج بەدىن لە
زۆربەى پەرتوۋىگە كارگيرىيەكاندا زاراۋى
(MANAGEMENT) بەكار ھاتوۋەۋاتە وەكو
بەشىك لە بۋارى بەريۋە بىردىن بۇ نمۇنە (كارگيرى
دارايى FINANCIAL MANAGEMENT
- كارگيرى بازارسازى MARKETING
MANAGEMENT - كارگيرى بەرھەم و
پىرۋسەكان PRODUCTION AND
OPERATION MANAGEMENT
- كارگيرى سەرچاۋەى مروۋى HUMAN
RESOURCE MANAGEMENT)
لىردە ئەم پىرسىيارەمان لا دروست دەپىت

لىكۆلىنەۋەيەكى بەراۋردكارىيە لە نىۋان
ھەردوۋ زاراۋى (كارگيرى و بەريۋە بىردىن)دا.
زاراۋى كارگيرى (MANAGEMENT)
يان بەريۋە بىردىن (ADMINISTRATION)
لە زمانى عەرەبىدا ماناى ھەردوۋ زاراۋەكە واتە
(الإدارة).

زانستى بەريۋە بىردىن يەككىكە لە زانستە
گرنگەكانى سەردەمى رابردوۋ ئىستا، پاشان
جەزەكەم ئەۋە بلىم كە سەرھەلدانى بىرۋەكە
لىكۆلىنەۋەكەم و بەراۋردكىردىن لەنىۋان ئەم
دوۋ زاراۋەيە لە دواى خويىندىنەۋە پەرتوۋىكى
(دارايى گشتى)دەۋە ھات كە دانەرەكەى مامۇستا
(ئەيۋوب ئەنۋەر سىماقەيى) بۋو لە زانكۆى
سەلاخەدىنى ھەۋلىر لەبەرگى پىشتەۋەى
پەرتوۋىكەكە نووسراۋو مامۇستاي يارىدەدەرە
لە (كۆلىژى بەريۋە بىردىن و ئابۋورى)، ئالپىرەۋە
ئەم رستەيە سەرنجى راكېشام بۇ لىكۆلىنەۋە
لە ھەردوۋ زاراۋى كارگيرى و بەريۋە بىردىن،
چۈنكە لە زانكۆى سلىمانى پىي دەۋترىت
(كۆلىژى كارگيرى و ئابۋورى)، بۇيە بىرپارمدا
بگەمە دەرئەنجامىك لە راستى و دروستى

بەريۆمبەرى خراپ مايەرى نەخۆشى دلە بۆ کارمەندانى

و / پشتيوان مبارک

ليکۆلینەوهیەکی نوێ ئاشکرای کرد کە بەريۆمبەری خراپ تەنها نابیتە ھۆکاری فشاری دەروونی بۆ سەر کارمەندەکانی، بەلکۆ لە مەترسی تووشبوونیان بە نەخۆشییەکانی دل زیاد دەکات، کاتیک تیمیکی سویدی پەيوەندییەکی بەھیزیان دۆزییەوه لە نیوان سەرکردایەتی خراپ و توندوتیژی بەريۆمبەرەکان یان خاوەن کارەکان و مەترسی تووشبوون بە نەخۆشییە ترسناکەکانی دل و فشار و پەستانی دلی فەرمانبەرەکان، ئەمەش دواي ليکۆلینەوهیەک کە تیمەکە لەسەر (۳۰۰۰) فەرمانبەری پیاو ئەنجامیاندا.

ليکۆلینەوهگە ھۆشیاریدا کە مەترسی تووشبوون بەم نەخۆشیانە زیاتر دەبێت ئەگەر فەرمانبەرەکان بۆ ماوقیەکی دوورودرێژ لە ھەمان کۆمپانیا کار بکات.

پسپۆزانی بواری دەروونناسی دەلین: کاتیک کارمەند ھەستی کرد کەسەرۆک کارەکی نرخێ کارەکی نازانییت و پالپشتی ناگات، ھەست بەفشاری دەروونی دەکات، ئەمەش دەبێتە پالپشتی ھەر فەرمانبەرێک بۆ خەریکبوون بە ھەندیک خۆی خراپەوه کە زیانبەخشە بۆ سەر تەندروستی وەکو: جگەرە کێشان کە دەبێتە ھۆی تووشبوون بە نەخۆشییەکانی دل.

ھەروەھا ھەمان ليکۆلینەوهی پێشوو ئاشکرای کرد کە بەريۆمبەر یان خاوەنکاری زۆردار دەبێتە ھۆی بەرزى پەستانی خۆینی فەرمانبەرەکانیان کە بەلگەيە بۆ ئەوهی بەردەوامی بەرزبوونەوهی پەستانی خۆین لە دەرئەنجامی کۆتایدا ئەگەری مەترسی تووشبوون بە نەخۆشییەکانی دل زیاد دەکات. سەرچاوە ژمارە ۴۰۰- (المراة اليوم).

بەريۆمبەردنیش بە ھەمان شێوەیە، لەبەر ئەوە زاراوهی (MANAGEMENT) بەکارنەھێنراوە.

لە کۆتایدا ئەو ليکۆلینەوانەي کە لەسەرەوه خراوەتە روو دەمانگەيەنیت بەو دەرئەنجامەي کە دەکریت ئەو زاراوانە بەپێی ناستەکانی بەريۆمبەردن و کارگيري بەکاربیت و جیاوازی لە نیوانیاندا بکريت، ماوتەوه ئەوهی بليیم (کۆليژی بەريۆمبەردن و ئابووری پەسەند ترو درووستەرە لە کۆليژی کارگيري و ئابووری)، چونکە ئەو ليکۆلینەوانەي کە لەسەرەوه باسکراون ئاماژە بە گشتی و بەشەبەشی ئەو دوو زاراويە دەکەن، من وەک خويندکاریکی ھۆناغی سێھەمی بەشی بەريۆمبەردنی کار، لەدواي ۶ سال خويندەم لەو بواردەو ۲ سال کارکردن لەبواری بەريۆمبەردندا گەيشتوومەتە ئەوهی خويندەنەوهی من بۆ ئەو زاراوانە بەو شێوەيە بێت بۆيە ھەستام بە ليکۆلینەوهو بەراورد کردن لە نیوانیاندا، جا دەکری ئەم ليکۆلینەوهیەي من وەک بیردۆزێک سەیر بکريت، چونکە سەد لە سەد راست و بیکەم و کوری نییەو شایانی روونکردنەوهی زیاترو رەخنە ليکرتنە، بۆيە ئەم بابەتە پێشکەش دەکەم بە ھەموو مامۆستاو خويندکارەکانی ئەو بواردەو لە ھەموو بەشە زانستییەکانی بەريۆمبەردن و کارگيري لە زانکۆو پەیمانگاگان بەتایبەتی زانکۆی سلیمانی.

بەخۆشحالییەوه پێشوازی ھەر رەخنەو بۆچوونیکی پێچەوانە بە بۆچوونی خۆم دەکەم و ھەول دەدەم سوودیان لی وەربگرم.

ئەو سەرچاوانەي لە وەرگێڕانی زاراوەکاندا سوودی لیومرگراوە ئەمانەن:

* معجم مصطلحات المكتبات والعلومات / إعداد:

الدكتور عبدالغفور عبدالفتاح قاري / سنة ۲۰۰۰

* معجم مصطلحات العلوم الإدارية الموحدة /

بشير عباس العلاق / سنة ۱۹۸۲

ADMINISTRATION

سەنگەر سابەر - کۆليژی بازرگانی

زانستی بەريۆمبەردن دەکات بە شێوەيەکی گشتی بۆيە دەنووسريت (ADMINISTRATION)، بۆ زیاتر روونکردنەوهی بابەتەکە دەمەويت چەند نموونەيەکی تر بۆخەمە روو پاشان روونیان بکەمەوه بۆ زیاتر دلنایابوون لە دروستی بەکارھێنانی ئەو زاراوانە، بۆنموونە ھەندیک ھەرمانگە ھەيە کە بەزمانی عەرەبی (مديرية) ي پێدەگوتریت وەکو (بەريۆمبەراییەتی گشتی تۆمارکردنی کۆمپانیاکان) گەواتە لە ناو ئەو بەريۆمبەراییەتەدا بەريۆمبەرەو کارگيرو کارمەندو چەند بەشێک ھەيە، بۆنموونە بەشی کارگيري ھەيە، سەرۆک بەش ھەيە، لەبەر ئەوهی بەشێکە ھەرۆکو بەشەکانی تر بۆيە بە کارگيري ناو دەبریت، بۆ پێی دەوتریت بەريۆمبەراییەتی پێی ناوتریت کارگيرياییەتی یان کارگيري، چونکە بەلگەيە لەسەر ھەموو بەشەکانی ئەو دامەزراويە، لە ھەمانکاتدا بەريۆمبەر لەبەر ئەوهی سەرپەرشتیاری گشتی ئەو دامەزراويەيە بۆيە بە بەريۆمبەر ناو دەبریت، چونکە کارەکی گشتی، بەلام ھەر لەناو ئەو دامەزراويەدا ئەو کارمەندەي لە بەشی کارگيري کارەدەکات بە کارگير ناو دەبریت، چونکە کاریکی دیاریکراو دەگيریت، ئەو جیاوازییەکە دەرئەخاتو روونیدەکاتەوه کە زاراوهی (ADMINISTRATION) شێوەيەکی گشتگیر وەردەگرتی و زاراوهی (MANAGEMENT) شێوەيەکی بەشی (جزئی) وەردەگرتی، یان بۆ نموونە لە فەرھەنگەکاندا (الاجراءات الإدارية - ADMINISTRATIVE PROCEDURES) یان (القانون الإداری - ADMINISTRATIVE LAW) ھاتوو، لیژەدا لەبەر ئەوهی ھەردوو زاراوەکە گشتیيەو ھەموو ناستەکانی کارگيري دەگيریتەوه، چونکە یاسا بنەمایەکی گشتگیرەو بەسەر ھەموواندا جیبەجیدەکریت گەواتە یاسای

رۆلى سكرتير له رېكخستن و

زنجيرى ههشته سكرتاريهت

سكرتير رهگهزى گرنگ و کارايه و يهکيکه له پايه سهرهکيهکانى کۆبوونهوه، ئەمەش بهو رۆل و ئەرکهدا دهردهکهوئت که لهميانهى نامادهکارىيه کارگيري و هونهرييهکانى کۆبوونهوهکه پي ههلهدهستيت. سكرتير بهپي ئەو ئەرگه له ئەستۆيدايه بهشداره له بهديهينانى نامانجه پيشبينىکراوهکان و ههروهها بهيهکيک له فاکتهرهکانى سهرکهوتن و شکستى کۆبوونهوهکه دادهنريت.

دهکريت ئەرک و رۆلى سكرتير له سازکردنى کۆبوونهوهدا به سى ههنگاو ديارى بکهين:
* ههنگاوى يهکهم: قۇناعى نامادهکارى کۆبوونهوه:

وهرگرتنى داخوازى و پيشنيارى ئەو بهريوهيرو سهرۆک بهش و ليپرسراوانهى که برياره له کۆبوونهوهکهدا بهشدارين، ههروهها ديارىکردنى ئەو بابتهانهى که حهزدهکهن له جوارچيوهى خستهى کارهکانى کۆبوونهوهکهدا بهووردى باس بکړين. بۆ ئەم مههستهه پيوسته سكرتير چهنه پياميکى تايهت نامادهبکات و بينيريت بۆ ئەو کهسانهى که برياره له کۆبوونهوهکهدا نامادهبن، گرنگى ئەم پهيامانهش لهم خالانهدا دهردهکهوئت:

۱- هاوکارى کارگيري بالا دهکات که ناگادار و ناشابيت بهو بابتهت و گروگرفتانهى که پهيوهستن به کارکردن، ئەمەش له روانگهى راوبۆچوونى کارگيرييه جيبهجيکارهکانهوه دهبيت.

۲- کۆکردنهوهى داواکارى و داخوازييهکان و رېکخستنيان و سهرلهنوئى دارشتهوهيان به لهبهراچاوگرتنى دووباره نهخستهوه رووى هيچ بابتهتيک زياتر له شوينيك و پاشان بهرخينه بهردهم سهرۆكى کۆبوونهوهکه بۆ ريز بهندکردنهوهى بابتهکان به پي گرنگيان.

۳- نامادهکردنى خستهى کارهکانى کۆبوونهوهکه، که پوختهيهکى چروپرى تيدابيت دهربارهى ئەو بابتهانهى که له ميانهى کۆبوونهوهکهدا باسدهکړين و گهتوگويان لهسهر دهکريت.

۴- ناردى خستهى کارهکان بۆ ئەو کهسانهى که برياره له کۆبوونهوهکهدا بهشدارين. ئەمەش دهبيت بهماوهيک پيش سازدانى کۆبوونهوهکه ئەنجام بدرت. بۆ ئەوهى بهشداريووان کاتى تهواويان ههبيت بۆ ليکۆلنهوه و پيداچوونهوهى ههموو لايهنهکانى خستهکه و ههستن به نامادهکردنى ياداشتى ديدو بۆچوونهکانيان تاکو بتوانن لهميانهى کۆبوونهوهکهدا بهشدارى

بکريت بۆ شوينى دانيشتنى ديارىکراوى خوى تا دانيشتهکه بهو شيويه بهريوه بجيت که پلانى بۆدانراوه.

- دابهشکردنى پينووس و دهفتهرى تيپينى بهسهر نامادهيوواندا، لهگهل نامادهکردنى بهلگهنامهى پيوست بۆ روونکردنهوهى ئەو بابتهانهى که له جوارچيوهى خستهى کارهکانى کۆبوونهوهکه برياريان لهسهردراوه.

- بهشيويهکى گشتى خستهى کارهکانى کۆبوونهوه ئەم ههنگاوانه دهگريتهوه:

۱- دهستپيکى کردنهوهى کۆبوونهوهکه» بهناوى

کارايان ههبيت به دهربرينى راوبۆچوونهکانيان. ۵- سهرپهرشتى نامادهکردن و رېکخستنى شوينى کۆبوونهوهکه بکريت له سهر بنهماى ژمارهى بهشداريووان.

۶- بهرۆژيک پيش بهستنى کۆبوونهوهکه بهشداريووان له ريگه تلهفۆنهوه له کات و بهروارى دهستپيکردنى کۆبوونهوهکه دلنابکړينهوه.

* ههنگاوى دووهم: کارهکانى سكرتير له کات و رۆژى کۆبوونهوهکهدا:

- ههر ئەندامىکى بهشداريوو رينمايى

سازدانی كۆبۈنەۋەدا

عومەر عبدالقادر - كۆلېژى تەكنىكى سلىمانى

۸- دىيارىكردى كاتى كۆبۈنەۋەدا ھاۋاتو.
- لەلاۋە كارىكرىت بۇ سەرگەۋىتى
كۆبۈنەۋەدە، ئەمەش بە بەگەر خستى ئەۋپەرى
ھەۋل كۆش بەيشكەشكردى خزمەتگوزارى
گونجاۋو رەخساندى كەشكى ھىمىن و نارام بۇ
نامادىۋوان دىتەدى.
- لەمىانەى بەرپۈۋەچۈنى كۆبۈنەۋەدە
بەھىچ جۆرىك خۇھلەنەقورتىنرىت لە
گفتوگۇكان و دىدو بۇ چۈنكى دىيارىكرى
نەخرىتە روو لەكاتىكا كە تايبەت نەبىت بە
پىپۇرى و تايبەتەندى سكرتېرەۋە.
- بەشدارىنەكردى لە دەنگدان لەسەر
نەۋ بىرپارانەى لە ميانەى كۆبۈنەۋەدە
دەردەچن، لەكاتىكا ئىشى سكرتېر ئەۋمىيە بە
راۋبۇچۈۋەكانى بەشدارىت لە تاۋوتۈكردى
باپەتە پىشنىارگراۋەكان لە سنورىكى دىيارىكرى
بەلكو زياتر يارمەتيدەربىت لە سەرگەۋىتى
كۆبۈنەۋەدە.
سرتە سرت نەكردى بەردەۋام لەگەل
سەرۇك يان لەگەل ھەر ئەندامىكى تر مەگەر
زۆر پىۋىست بىت.
- كۆتايى پىھىنانى كۆبۈنەۋەدە (بە
رېزلىنان و سۈپاسكردى ئەندامانى بەشدارىۋو
كۆبۈنەۋەدە لە لايمەن سەرۇكى دانىشتەگەۋە).
* ھەنگاۋى سىيەم: كارەكانى سكرتېر دۋاى
كۆتايىھاتنى كۆبۈنەۋەدە.
- ئەگەر وتوۋىژەكانى ناۋ كۆبۈنەۋەدە
بە ئامىرى تەسجىل (تۆماركەرى دەنگ)
تۆمارگرابىن پىۋىستە لەسەر سكرتېر دوۋبارە
تەۋاۋى وتوۋىژەكان لەسەر كاغەز كۆنۈس
بكاتەۋە بەشۋەمەك كە نامادىن بۇ چاپكردى.
- رەشنىۋوسى كۆبۈنەۋەدە بەشۋەمەكى
ھەماھەنگ بىۋىستەۋە، بەرەچاۋكردى
بەناماكى شۈين پىھەلگرتنى (التابە)
نامادەكردى رەشنىۋوسى كۆبۈنەۋەدە.
- دۋاى دارىشتى كۆتايى رەشنىۋوسى
كۆبۈنەۋەدە چاپكردى، چەند دانەيەكى
زىادەى لەمەر بىگىرەۋە بۇ ئەۋەى دابەش بىكرىت
بەسەر ئەندامانى نامادىۋو، چەند دانەيەكى
ترىش لە دۆسىيەكانى تايبەت بە بەلگەنامەكانى
تايبەت بەم باپەتەۋە ھەلېگرىن و بىرپازىر.
- بەدۋادىچۈۋ بىكرىت بۇ ماۋەى
جىيەجىكردى ئەۋ بىرپارانەى كە پىشتر لەمەر
دانىشتىك لە دانىشتەنامەكانى كۆبۈنەۋەدە
دەرجۈۋ.

زنجىرى دەمەر

ھونەرى كۆبۈنەۋە

گرنگىزىن گفتوگۇ و بۇچۈۋەكان بەپى پىۋىست
و بەشۋەمەكى كورت و پوخت.
۵- تۆماركردى ئەۋ بىرپار و راسپاردانەى كە لە
بارەى ھەرباھەتەكەۋە دەردەچن و ھەمپاركردى
دەنگە ھاۋاركان (الوافقىن) و دەنگە بەرھەلستكار و
ناكۆكەكان و نوۋسىنى راۋبۇچۈۋى ھەردوۋلايان.
۶- نوۋسىنى ئەۋ تىپىنى و پىشنىارەنى كە
سەرۇكى دانىشتەكە داۋادەكات لە رەشنىۋوسى
كۆتايى كۆبۈنەۋەدە تۆمار بىكرىن.
۷- دەستىشانكردى كاتىمىرى كۆتايى
كۆبۈنەۋەدە.

خۋاى بەخشندەى مېھرىبان.
۲- دىيارىكردى بەرۋار و رۆۋو كاتىمىرى
دەستىكردى كۆبۈنەۋەدە.
۳- تۆماركردى دەستىكى كۆبۈنەۋەدە
بەسەرپەشتىكردى (.....) و ناۋى نامادىۋوان و
ئەۋانەش كە نامادەبۈۋون و پۆزىشان بۇ
نامادەبۈۋونەكەيان ھىناۋەتەۋە، ھۆكارى
نەھاتەكەيان روۋىبىكرىتەۋە و تۆماربىكرىت.
۴- نوۋسىنى راۋبۇچۈۋى سەرچەم نامادىۋوان
جا بەمەبەستى و روۋاندىنى ھەرباھەتەكى
كۆبۈنەۋەدە بىت، ھەروھە تۆماركردى

چۆن رېڭخراومگەت بەرەم و پېش دەبەيت؟

نا / نەندازيار حسين نەجمەدين پەسول

ھاوبەش بۇ رېڭخستەنەۋى ئىدارە بە شىۋەيەك خزمەت بە ھىنانەدى ئامانجەكان بىكات بۆنمەۋنە: دروستکردنى رۇجى كېيەركى و منافسە بە شىۋەى ئىجابى لە نيوان بەشەكان و لقەكانى رېڭخراومگەدا (دامەزراومگەدا).
۲- دەستەبەرکردنى كۆدەنگى و تېروانىنى نوۋ و چەندىتى كاريگەرييان.
۴- دەستەبەرکردنى زىندوۋىتى و بەھىزى لەھەموو بەشەكاندا.
۵- رېڭخستەنەۋى ستراتىژيات بە رەجاو كەردنى ئەو گەرقانەى لە كاتى گۇرانكاريدا دروست دەيت.
بەنەماكانى گەشەپېدان بە شىۋەيەكى فراوانتر:
چەند بەنەمايەكى فراوانتر ھەيە بۆگەشە پېدان كە پېشنيارى (دوگلاس سەيسە):
۱- ئامانجى گۇران:
ئامانج بېچىنەى گۇرانە كەمىك لە خەلكى گۇران دەكەن لە پېناۋى گەشەپېداندا بەتايبەت

ھەموو ئەو پېكەينەرەنەى كە ئەم گۇرانە دەستە بەر دەكەن.
سەرمەقاي گەشە پېدان:
(مېشيل بېرۇ) و ھاۋەلەكانى ئەم پەرسىيارە رووبەرۋى ئەو كەسانە دەكەنەۋە كە دەپانەۋىت گۇرانكارى بىكەن..... (بۇجى بەرنامەى گۇرانكارى گۇرانكارى دروست ناكات؟) بۇ ۋەلامى ئەم پەرسىيارە پاش ھەلسەنگاندن و لېكۆلېنەۋى زۆر گەشستە ئەو دەرمنجامەى كە (۵) ھەنگاۋى گرنگ ھەيە بۇ گۇرانكارى كاريگەر كە لەسەر زەمىنەى رېڭخستەنەۋى ئەركەكان دەست پېدەكات كە بىرېتىيە لە دووبارە رېڭخستەنەۋى رۆلى كارمەندو ھاۋكاران و بەرپەرسىيارىەتى و پەيۋەندىيەكان بۇچارەسەرى گەقت و پېش ھاتەكان بىرېتىيە لە:
۱- ئامادەكەردنى پايەند بوون بە گۇران و كەشە پېدان لە رېڭك شىكەردنەۋى ھاوبەش بۇچارەسەرى گەقتەكان.
۲- دروستكەردن و ئامادەكەردنى تېروانىنىكى

تواناى ھەر رېڭخراۋىك (دامە زراۋەيەك) بۇگۇرانكارى، ھۇكارى پەرمەتى سەركەۋىتى ئەو دامەزراۋەيە لە ئىستەۋ داھاتوۋدا، ھەرۋەھا پېۋىستە بزانين تەنھا (شتى نەگۇر لە ژياندا بىرېتىيە لە گۇران)، پېۋىستە بۇھەر گۇران و بەرەۋىشچونىك پلانېكى توندو تۇلو ھەمەلەيەنە ھەيىت، ئەگەر نېمە باسى گەشە پېدانى كارگىرى بىكەين لەناۋ دامەزراۋەكاندا ئەۋا پېۋىستە ئەم گۇران و گەشە پېدانە بەپىى بىنەماۋ پېۋانەيەكى ديارى كراۋ بىت، چونكە زانستى نېيە بەرپەۋەيەرىك ھەول بەت بەت بۇگۇرانى دامەزراۋەكەى بى ديارىكەردنى بىنەماۋ خالەبەندى قۇناغ بە قۇناغى ئەم كاردى دىمەۋىت ئەنجامى بەت.
بۇ ئەۋەى ئەم گۇرانكارىيە كاريگەر بىت پېۋىستە ھەر لە سەرمەتاۋە لەسەر پلانى وورد دابىرېت بە رەجاو كەردنى ھالى ئىستەى دامەزراۋەكە و چۆنەيتى گۈستەنەۋى بۇيارىكى باشتى لەداھاتوۋدا، بۇ ئەمەش شىكەردنەۋى

خەلاتی فەرمانبەرەکت بکە بۆ سەرفکردنی پاره

محمد هاشم محمد

تایبەتەمەندی تازە پێبەریت ئەگەر بە گواستەوێشی بێت بۆ بەشیکی بەرز تر، ئەم خالە سروشتیکە بۆ ئەو کەسە، کە تۆ ریز لە فەرمانبەرەکت دەگرت و چۆن گرنگی بە سوود و هازانجی خۆت و کۆمپانیاکەت و کارگەکت دەدەیت ئەوا لەهەمان کاتدا ئەوانیش لەیاد ناچێت.

۲- هەندێ کارێ زۆر تەبەتی و گرنگیان پێ رابەسێرە:

بەرستی فەرمانبەری چاک و دیار و چالاک شایانی هەندێ کارێ گرنگە کە پێی بسپێریت، هەر بۆیە رای مەسپێرە بەهەندێ کارێ لاوەکی و بێ باوەخ و بچووک کە بێتە هۆی داوەزاندنی هێمەت و تواناکانی و هەست بەوە بکات کە ئەو جێگای متمانە نیە، وەک ئەوەی داوا لە ژمێر یارەکت بکەیت کە هەندێ نووسینی سادەت بۆ بنووسیتەوه بەشیوەیەکی بەردەوام، ئەمە دەبێتە هۆی کوژاندنەوهی تواناکانی و وردە وردە بێزار دەبیت و ئەم تەکلیفە هەستێک لەناخیدا دروست دەکات کە ئەو لێبەرسراو نیە و شایانی هیچ ریزێک نیە.

۴- کارمەکان بە گرنگ سەیر بکە و جار جار بەشان و بالێندا هەلبە:

ناگادار بە ئەو مەودە هێشتا نەهاتۆتە دنیاوه کە حەزی لە مەدح و پێاهەندەن نەبێت! هەموومان ئارەزوومان لە پێاهەندان و ستایش کردن هەیە، ئەمەش لە پێش حاوی خۆتدا داوەت کاتێک کە بێر لە خەلاتکردنی فەرمانبەر و گرێکارەکت دەکەیتەوه.

پێاهەندان و باسکردنی چالاکیەکانی فەرمانبەری باش و لێتوو لە پێش حاوی هاوڕێکانی وای لێ دەکات هەست بە گەورەیی و پەرۆشی بکات و لەهەمان کاتدا دەبێتە هاندەرێکی زۆر گەورە بۆ فەرمانبەر و گرێکارەکانی تریش کە هەموو بەدوای هەنگاوەکانی ئەودا بپۆن.

ئەوانە لەبەر ئەوەی، ئەم هەنگاوە چەکیکی دوو جەمسەرە، بەشان و بال هەڵدانێکی زیاد لە سنووری خۆی دەبێتە هۆی تەمەنی و پشوو دانێکی زۆر و کەمبوونەوهی چالاکیەکانی، چونکە ئەو هەموو کات هەست بە جیاوازی دەکات و هەستێکی لا دروست دەبێت کە هەر نیش و کاریک ئەو ئەنجامی دەدات بێگومان زۆر باشە و کەسی تر ناتوانێت بیکات!

خەلات یان زیادەیی مووچە... کێ هەیه لە نێمە حەزی لێ نەبێت؟! بەلام ئەمە تاکە رێگا نییە بۆ خەلاتکردنی فەرمانبەر و گرێکارەکت، چونکە زۆر جار هەندێ شایۆزی تر هەیه کاریگەری زیاترە، بەتایبەتی ئەگەر بێتوێ کە مەوێ روونەدات لە هاوسەنگی دارایی کۆمپانیاکەتدا.

لێرەدا جوار شایۆزی گرنگ دەخەینە روو کە یارمەتیدەرێکی باشە بۆ ئەو بەرپرسیارەنی کە دەیانبەوهی پەرە بە نیش و کارمەکانیان بدەن و فەرمانبەرەکانیان هان بدەن بۆ ئەوەی یەک دینار سەرف بکەن:

۱- بۆاریان پێدە با خۆیان خستە کارمەکانیان رێکبخەن و نامادە بکەن:

ئەگەر هاتوو فەرمانبەر چوست و چالاک و پابەندبوو بەو بەلێنانە کە دەیات بۆ ئەنجامدانی ئەو کارانە کە پێی رادەسپێردرێت لەکاتی دپاریکراوی خۆیدا، ئەوا بۆ زیاتر بۆاری نادەیت و سنووری کارکردنی فراوانتر ناکەیت بۆ بەرپرسیارەنی کارمەکانی خۆی؟! ئەمە کاریگەرییەکی زۆری هەیه لەسەر هەستکردنی فەرمانبەرەکت بە متمانەییکی زۆر بەخۆی و پالەنەرێک لەناخێوه دروست دەبێت بۆ ئارام گرتنێکی زیاتر لە بەرپرسیاریتی و بەرنگار بوونەوه و چارەسەر کردنی کێشەکان، وەک کاتێکی کەمتر داوینێت بۆ پشوو دانێ ناخواردنی خۆی، یان کە مەکردنەوهی ئەو پشوو رێپێدانانە کە مافی خۆیەتی وەری بگرت ئەگەر پێویست بوو.

۲- یارمەتیان بدە بۆ کەشتن بە پەلی بەرزتر لە کۆمپانیایاو دەزگاکەتدا:

بۆ گومان لە سوود و هازانجی تۆیە وەک بەرپرسیارێک کە پارێزگاری لە فەرمانبەرە زیرەک و راستگۆ و ئازاکانت بکەیت، بەلام ناگادار بە ئەم پارێزگاریکردنە نەبێتە دەست پێوەگرتنێان و فەرمانبەرەکت وای لێ بکەیت هەر لەو بەشە خۆیان بپێننەوه و بەهەمان پۆست و هەمان مووچە، هەرچەند خۆی ماندوو بکات و زیرەکی بنوینێت هیچ گرنگی پێ نەدەیت؟! ئەمە دەبێتە هۆکاریک بۆ کوشتن و نەهێشتنی ئەو داھێنان و بەمەردە توانایانە کە لە ناخیدا هەیه.

لەگەڵ ئەوەشدا ئەگەر فەرمانبەر هەست بەوە بکات کە روو بەرووی سزا دەبێتەوه ئەگەر هاتو کەمتر خەمی کردو خەلات ناگرت لەسەر گارە باش و چاکەکان، ئەوا وای لێنێت خۆی دوورە پەرێز بگرت لەکاتی کەمتر خەمی و جێبەجێکردنی کارەکان!

بۆیە پێوستە گرێکار و فەرمانبەری باش و چالاک خەلات بکەیت و پۆستی بەرز بکەیتەوه و هەندێ

لە رێکخراوەکاندا، بەلام گۆرانکاری دەکەن کاتێک بزانی بەشداری تاکە تاکە ئەوان کاریگەری دەبێت لەسەر بەرھەم و داھاتووی رێکخراوەکە، بۆیە پێویستە نامانجی گۆران و گەشەپێدانەکت بۆ تاکە تاکە بەشداری (فەرمانبەرە) روون بکەیتەوه تا ئەوانیش بەشداری بکەن.

۲- تیمی کار:

کەس ناتوانێت تەواوی دەوشتی (سلوک) کەسی تر بگۆرێت بەلکو پێویستە هەر تاکێک لە تاکەکانی تیمی کار بەرپرسیاری گۆرانکاری لە خۆیان هەلبێرن، هەرودە پێویستە زۆرترین ژمارە ئەو تاکە کۆبکەیتەوه کە توانای هەلگرتنی ئەو بەر بەرپرسیاریەتیەیان هەیه و بۆ نامادەکردنی تیمی کار بەزمانی (نێمە) نەک (من) گفتوگۆ بکات.

۳- ناشنا کردنی ئەندامان بە رۆلێان لەکاری گەشەپێداندا:

پێویستە هاوکاری ئەندامانی تیمەکت بکەیت بە بەردەوامی بۆ ئەوەی تواناو لێتوو و پێوەکانیان ببەستیتەوه بە رێکخراوەکەوه، واتە پێویستە خۆت و هاوکارانت پێشەنگ بن بۆ بەرپرسیارێکی کاری گەشەپێدان.

۴- راھێنان پێکردن و هاوکارییان بە زانیاری پێویست:

پێویستە کار بکەیت لەسەر ئەوەی کە کەش و ھەوایەکی لەبار دروست بکەیت تا ئەندامان دانیایی و بۆاری خۆتایێکرن و ئەوان هەبێت لەو شتەنە و مەریان گرتوو و دەیانبەوت ئەنجامی بدن.

۵- هاوکاری راپۆرتکاران: بۆ ئەنجامدانی گۆرانکاری هاوکاری و پالێشتی راپۆرتکاران پێویستە لە بوارە جوړاو جوړمەکاندا کە دامەزرادەکت کاریگەری لەسەری دەبێت یان ئەو بۆارەنی بەرھەمی تێدا دەخاتە بازاڕەوه.

لە کوتاییدا:

ناپا خۆی دەکەیتە خواردنەکت پێش ئەوەی تەمە بکەیت؟

ھەری فۆرد/ زانی بەناوایانگ و داھێنەری (فۆرد) ملیاردی ئەمریکا بۆ دانانی ھەر بەرپرسیارێکی نوێ لەگەڵی دەچوو بۆ ناخواردنێک بۆ سەرنج دان لە ھەلس و کەوتی جا ئەگەر ئەو کەسە کە پێشیارگراوە بۆ ئەوەی بکەیت بەرپرسیار پێش ئەوەی لە خواردنەکت بخواز خۆی تێ بکەدایە ئەوا (فۆرد) دامەزراندنی ئەو بەرپرسیارە ھەلەو ھەلەو ھەلەو، چونکە لای وابوو کە ئەو نیشانە بۆ ئەوەی ئەو بەرپرسیارە پێش ئەوەی پلانەکت تاقی بکاتەوه دەست بە جێبەجێکردنی دەکات. ئەم ھالەتەش چەند جار رووی داوە کەسی پێشیارگراو دانەزراوە.

راپۆرتکاری گۆرانکاری (رۆبەرت جاکوبس) دەلی: (ئەو دامەزرادەنی کە لە ئێستای داھاتوودا سەرمەھتوو دەبن ئەو دامەزرادەن کە توانای گۆرانکاری کاریگەریان هەیه کە ھەموو لایەنەکانی سستەمە بکەیتەوه).

كات ژيانه!

و / محمد شېخ حسن

بەشى بەكەم

ئايان چۈن كاتەكانت رېكەدخەيت؟
 ئايان كاتەكانت بەرېكەت بېكى بەسەر دەبەيت؟
 ئايان تۈنات لەبەرېيۈەبەردى كاتدا چۈنە؟
 ئايان نەخشەى كارت ھەيە؟
 ئايان خشتەى رۇژانەت نامادە دەكەيت؟
 ئايان كات داناوە بۇ ھەر كارېك كە پېۋىستە بېكەى؟
 ئايان كات داناوە بۇ كارو بەرھەمى نوى؟
 بۇ ۋەلامدانەۋى ئەم پەرسىارانەۋ چەند پەرسىارىكى تر ھەرموۋ لەگەلمانابە ئەم دوو خشتەپەرىكەرەۋە: ئەگەر سەرگەۋتوۋ بویت ئەۋا پېرۇزت بېت كاتەكانت بەجۈانى بەسەر دەبەيت ئەگەر نا مەترسەۋ مەروخى شۈين رېنمايەكانمان بېكەۋە تاسەرگەۋتن بەدەست بېنى.
 دوۋەم: ئايان كاتەكانت بەرېكەت بېكى بەسەر دەبەيت؟
 پەرسىارەكانى ئەم خشتەپەى خوارەۋە بەرېستگۈى ۋەلام بەدەرەۋە... ئەگەر سەرگەۋتوۋبوۋىت لەبەسەر بەردى كاتەكانتدا... ئەۋاپېرۇزە، ئەگەر نا... مەترسەۋ تېكەمەشكى رېنماى خۇت بېكەۋ نەخشە بېكېشە تاسەرگەۋتوۋ دەبەيت نەمەى باش بەدەست دېنەيت ئەۋ كات بېت دەلېين پېرۇزە.

نېمەۋ نەگۈنچاۋەۋ ۋەلامى ھەموۋ پەرسىارەكان (نەخىرە)، يەكېك لەنەرگە گران ۋەۋرسەكان ئەۋەپە كەۋا خۇمان ۋەلەك فېرېكەين چۈن كاتەكانمان رېكەخەين ۋە سودى لېۋەربگرېن، تازيانمان پەلەبەرھەم بېت.
 پېۋىستە لەسەر ھەر تاكېك ھەندېك لە كاتەكانى بەسەر بەرېت بۇ بېرگەندەۋ لەرېكخستى كات ۋە نەخشەكېشان لەسەر درشتى ۋە وردى خشتەپەىكى كارى رۇژانە، كەنەم خشتەپە بەرنامەپەك بېت بۇ رېكخستى ئېشى رۇژانەۋ ھەفتانەۋ سالانە.
 بزانە بە لەدەستدانى ۱۵ خولەك لەرۇژىكدا لەدەستدانى ۱۱ رۇژە لەسالىكدا... ئەگەر لە نەخشەكەتدا ھەفتەپەك پان دە رۇژ دابنېيت بۇ ئەنجامدانى كارېك ئەۋا ئەۋ كاتە دەبات، ۋاتە نەركەكان درېژ دەبن ۋەدەنەۋە پەك بەپېى كاتى ديارىكارو.
 نايېت كات زېندان بېكەپن لەكاترۇمېرو رۇژ ژمېرو خشتەكانماندا بەلگەۋ دەبېت گيانى دلسۇزى ۋە خۇين گەرمى بەسەر كارو كەردەۋەماندا زالبېت ۋەلەمان بەكار خۇشېيت ۋە كاتمان خۇشېۋېت.
 ئېستا لەخۇت بېرسە:

يەكەم: چۈن كاتەكانت رېكەدخەيت؟
 گرنكى دان بە (كات) نەركى سەرشانى ھەموۋمانە چۈنكە كات ژيانە، كات سامانە لەگەل ھەموۋ چركەپەكى كاترۇمېردا تەمەن كەم دەبېتەۋەۋ ھەلەكانى ژيانەت لەدەست دەجېت ئەگەر ئاگادارى خۇمان نەبېن.
 پېۋىستە رېكە نەدەين بەخەلگى ئەم سامان ۋژيان ۋە تەمەنەمان بە فېرۇبەن، تەنانت رېكە بەخۇشمان نەدەين كە بەخۇرايى كاتەكانمان تېپەرېت بەبى ئەۋەى سود بەخۇمان ۋەكۈمەلگا بېگەينەين.
 پېشېنان ۋەتويانە ھەموۋ رۇژىكى نوى پېمان دەلېت:
 (ئەى خەلگىنە مەن رۇژىكى نويم، شايمەم لەسەر ھەموۋ كەردارىك كە لە ميانەى كاتەكانماندا ئەنجامى دەدەيت، چاكەم تىادا بېكە با شايمەتى باشت بۇ بەدەم، چۈنكە كە تېپەرېم ناگەرېمەۋە!)
 ئايان دەگۈنچېت ھەستېن بە كېرىنى كات؟
 ئايان دەگۈنچېت ھەستېن بە ھەرزكەردى كات؟
 ئايان دەگۈنچېت ھەستېن بە كۇگاكرەدى كات؟
 ئايان دەگۈنچېت ھەستېن بە خواستى كات؟
 ئايان دەگۈنچېت ھەستېن بە دواخستى كات؟
 بېگۈمان ھېچ يەكېك لەمانەمان لەتوانادا

پەرسىار	ھەمىشە	زۇر جار	ھەندېكجار	بەدەگەمەن	بەھېچ جۇرى
۱- ئايان لەجېبەخېكرەدى كارەكانتا ئەۋلەۋپەت لەبەرچاۋ دەگرېت؟					
۲- ئايان ئەۋ كارەى كە پېۋىستە لەۋ رۇژەدا بېكەى، ئەنجامەت داۋە؟					
۳- ئايان كارە گران ۋە نارەجەتەكانت بەبى دواخستى جېبەجى دەكەيت؟					
۴- ئايان نەخشەى رۇژانە دەكېشى ۋە ئەۋلەۋپات ديارى دەكەيت؟					
۵- ئايان نەخشە رۇژانەكەت لەكاتى خۇيدا جېبەجى دەكەيت؟					
۶- ئايان سودى باش لەكاتى بى كارى ۋەردەگرېت؟					
۷- ئايان كاتى پېۋىستە داناوە بۇ پلان دانان؟					
۸- ئايان كاتە ھېمەۋ لەسەر خۇكانت ھەلەمېرېرېت بۇ نەخشەكېشان لەبىرى كاتى سەر ھالى ۋە كارگەردن؟					
۹- ئايان بەيانيان پېش دەرچوونت لەمال دەزانەيت يەكەم كارت چېپەۋ لەگەل كېدايە؟					
۱۰- ئايان لېستېك نامادە كەردەۋە بۇ زياتر ۱۰% پېشېنەكانى رۇژانەت؟					
۱۱- ئايان كاتى پېۋىستە داناوە بۇ بەرەۋ پېشەر بەردى كارەكەت ۋە دۇزىنەۋەى كارو بەرھەمى نوى؟					
۱۲- ئايان نەخشەپەكى مادېت ھەيە بۇ حسابكەردى كاتەكانت؟					

لەكۆتايدا ئەنجامەكە بەم شیوەیە دەربەینە:

- ژمارە ۵ وەلامەکانی (هەمیشە) بێدە لە ژمارە (۵)، (ژمارەكە) $\times (۵) =$
 ژمارە ۴ وەلامەکانی (زۆرجار) بێدە لە ژمارە (۴)، (ژمارەكە) $\times (۴) =$
 ژمارە ۳ وەلامەکانی (هەندیکجار) بێدە لە ژمارە (۳)، (ژمارەكە) $\times (۳) =$
 ژمارە ۲ وەلامەکانی (بەدەگەن) بێدە لە ژمارە (۲)، (ژمارەكە) $\times (۲) =$
 ژمارە ۱ وەلامەکانی (بەهیچ جۆری) بێدە لە ژمارە (۱)، (ژمارەكە) $\times (۱) =$

کۆی گشتی

ئەگەر ژيانم دريژتر بووايه،
 لهوانهيه ههموو ئەو شتانهم
 نهوتايه كه بېرم لێدەکردنەوه،
 بەلام بە دنیايايیهوه بېرم له
 ههموو ئەو شتانه دهکردەوه كه
 دەمویست بیانلیم.

«گابریل گارسیا ماركیز»

ئەگەر دانت نابە هەلەكانتدا
 ئەوسا دەتوانیت بەسەریاندا
 زالبیت.

«برندان فرانسيس بيهان»

(باش)یت، بەلام بەگوێرە پێویست نیت و دەبیت
 خۆت چاکتر بکەیت.

* ئەگەر کۆی نمرەکانت لەنیوان (۱۲-
 ۲۹) بوو ئەوا تۆ بەگوێرە جەزو ئارەزووت
 دەجولیتەوه... بۆیه پێویستت بەخۆ ماندوو
 کردن هەیه بۆ گۆڕینی هەلسوکهوتی ئیستات،
 تابهوێ بەرپۆمبەردنیکی سەرکەوتوووانە
 کاتهکانتەوه ژيانیکی باش و سەرکەوتوو بەسەر
 بەریت...

تیبینی:

* ئەگەر کۆی نمرەکانت لەنیوان (۵۴-۶۰)
 بوو ئەوا تۆ (سەرکەوتوویت) کاتهکانت بەجوانی
 بەسەر دەبەیت... پێرۆزه.
 * ئەگەر کۆی نمرەکانت لەنیوان (۴۵-۵۲)
 بوو ئەوا (زۆر باشیت) بەلام پێویستت بە هەندێ
 رێنمایی هەیه.
 * ئەگەر کۆی نمرەکانت لەنیوان (۲۰-۴۴)
 بوو ئەوا تۆ هەندیک کێشەت هەیه هەرچەندە

چۈن دەپتە وتارىپتىكى كارىگەر؟

۲/۲

ن. رىتشارد دوتس خاۋەننى ئەلانكىسى يىغىنى كىمە دەرىجىسىدە تۈرۈپتە ئاۋازىدىن

ۋەركىيانى بەدەستىكارىيەت / سەرنوۋسەر

نەپىيەكانى سەرگەۋىتى وتارىپتى:

زۆر جار گۈپىيىسى رىئەنەيك نامۇزگارى دەپت كە خاۋەنەكانى دەلن: ئەمە نەپىي گەپشتن بە كۆمەلە سوۋدىكى بى ۋىنەيە ۋەك: تەمەن دىرىي، سەرگەۋىتى خىرا، دەۋلەمەندى، بەلام لە بوۋارى وتارىپتىدا نەپىي گەلىكى ۋا بوۋنى نىيە!

بەلكو تەنھا چەند رى ۋەسەمىك ھەيە كە وتارىپتىن بەكارى دەپت بۇ بەخشىنى درامو ۋورۋاندن ۋ سەرنىچ راگىشان بە وتارمەكانى، لەو رى ۋەسەمەش:

۱- رىساي (سىانە): وتارىپتىەكان لە زوۋدوۋە دركىان بە گرنكى ژمارە سى گىردوۋە بۇ ئەم مەيەستەش نامىرازى رەۋانپىزىيان داھىناۋو ناۋيان لى ناۋە (رىساي سىانە) كە برىپىيە لە گوزارش كىردن لە بىرۋەكە ۋۇچوۋنەكان لە جوارچىۋە كۆمەلەيەكى سىانيدا كە خاۋەنى ۋشە ۋەك يەكن لە روۋى دەربرىن ۋ كارىگەرى ۋىزمانىيەۋە، بۇ نەۋوۋە: ئەبراھام لىكولن لە وتارىپتىدا دەلن: (ئەۋ ھۆكۈمەتە ھۆكۈمرانى گەل دەكات لە رىگاي گەلەۋو لە پىناۋى گەلدا، مەھالە لەناۋ بېچىت).

يولبوس قەيسەر دەلن: (ھاتەم ۋ بىنىم ۋ تىكم شكاند).

فرانكلىن روزفېلد دەلن: (سى يەكى نەۋەكانمان دەنالىنن بە دەست بەد نىشەجىۋ ۋ بەد پۇشاكى ۋ بەد خۇراكىيەۋە).

ئەۋ بىرۋەكەنى كە بەم شىۋە سىانىيە رىك دەخىرىن، بەردەۋام لە زەيندا دەپت ۋ بە شىۋەيەكى بەھىزىر بە عەقلى گۈنگرەۋە دەلن. ۲- دۇبارە كىردنەۋە: بە تايىبەت دۇبارە كىردنەۋە سەرەتاي رستە لەيەكچوۋەكان، لەۋ وتارە بەناۋيانگانە كە لە جىھاندا دەنگى داۋەتەۋە بە دىرىپى مىژۋو وتارەكە (د. مارتىن لوسەر كىچ) ە كە (۸) رستە بە ۋشە (خەۋىكم

ھەيە) دەستى پىكرد.

۳- نامازەۋو زىادەروۋى (المبالغە): سىناتۋرىكى ئەمىرىكى ناۋە نامازەۋى بە ياساي نوپى سەرگەردنى بودجە كىرد:

(بلىۋنىك لىرەۋ بلىۋنىك لەۋى، لە پىر دەتۋانن سامانىكى زۆر پىكەۋە بىپىن).

۴- گۈستەنەۋە: وتارىپتىە ناپايەكان، زۆر بەجۋانى ۋ ئاسانى لە بابەتىكەۋە دەگۈزەنەۋە بۇ بابەتىكى تر، لە كىتىپو نوۋسىندا گۈستەنەۋە بەھۋى بەكارھىنانى ناۋنىشانەۋە دەپت، بەلام لە وتارىپتىدا بەھۋى راۋەستان، بە تۈندى خۈپىندەۋى ۋشەيك يان رستەيەكەۋە دەپت.

۵- چوۋن يەك (طباق): ئەۋىش بە بەكارھىنانى دۇو بىرۋەكى جىۋاز، (چۈن كەندى) لە يەكەم وتارىدا دۋى ھەلپىاردنى سەۋك ۋتى: (پرسىارى ئەۋە مەكە كە ۋلات دەتۋانن چىت پىشكەش بىكات، بەلكو پرسىار بىكە كە تۋ دەتۋانن چى پىشكەش بە ۋلاتەكەت بىكەت)؟

بەكارھىنانى نامىرازمەكانى روۋنكرەنەۋە: زۆر جار ھەندىك بابەت ھەن ناتاۋرىن روۋن بىرۋەكە بى بە كارھىنانى (نامىرازمەكانى روۋنكرەنەۋە).

بەلام بىۋىستە لە كاتى بەكارھىنانىدا رەجۋى ئەم خالانە بىكەيت:

۱- تەنھا پىشت بەۋ نامىرازانە مەيەستەۋ دىنپايە كە وتارەكەت بە جۋانى نامادە گىردوۋە! ۲- مەھىلە ئەۋ نامىرازانە كۈنرۋلى وتارەكەت بىكەن، بەلكو تەنھا بۇ بەھىزكردىن بابەتەكانت بەكارىان بېنە.

۳- لە كاتى گۈنچاۋدا بەكارىان بېنە.

۴- لە كاتى پىشكەشكردىن وتارەكەتدا ھىچ بىلاۋكرامىەك دابەش مەكە، چۈنكە ئەم كارە ۋا دەكات چەماۋەر ئاگان لە تۋ نەمىپىت.

۵- دىنپايە كە ھەمۇ نامادە بوۋان ھۆكارو نامىرازمەكانى روۋنكرەنەۋە بە جۋانى دەپىن.

۶- بارودۇخەكە كۈنرۋل بىكە: لە كاتى پىشاندان ۋ نەپىشدا تەماشاي نىۋچاۋى نامادەبوۋان بىكە.

كۋتايى ھىنان بە ۋتار: سەرەتاۋ دەسپىكى ۋتار چەندە گىرگە، كۋتايى ھىنانىش بە وتارەكە ئەۋەندە گىرگە، لەبەرنەۋە:

* سەرەتاۋ بىر يار بىدە كە چىيە ئەۋ شتەي كە دەتەۋىت وتارەكەت بە دەستى بېپىت، ۋپراي رەزەمەندى نامادەبوۋان؟

* ئايا دەتەۋىت چەماۋەرەكەت كارىك ئەنجام بىدات؟

يا ھەنەمەت بە بىرۋەكەيك بېپىن؟ يا ھەستىكى تايىبەتايان بۇ دروستبىت سەبارەت بە باتەكەت؟

ھەمۇ ئەم شتانە پەيۋەندى بە مەبەستى وتارەكەۋ بىرۋەكى سەرەكىيەۋە ھەيە. كە ھەردوۋىكان دۇو بىنەمان كە دەتۋانن بەھىز بىرۋەك لە رىگاي كۋتايەكى بەھىزەۋە.

زۆربەي كۋتايەكانىش دەچنە ژىر يەكىك لەم شەش جۋرى خۋارەۋە:

۱- گۈرتكەرەۋە: تىايدا وتارىپتى گىرنگىر خالەكانى وتارەكە كۈرت دەكاتەۋە.

۲- خىستەروۋى خىرا: تىايدا وتارىپتى خالە جۋراۋچۈرەكانى ۋتار دەخاتە روۋ.

۳- داۋاكارى راستەۋخۇ: تىايدا وتارىپتى داۋا لە جەماۋەر دەكات بە كارىك ھەلسن.

۴- بىرۋەكى سەرەكى: وتارىپتى خالى سەرەكى دۇبارە دەكاتەۋە كە جەمسەرى سەرەكى وتارەكەيە.

۵- نامازەۋ بۇ خالىك كە وتارەكەي بۇ دەگەرپتەۋە (الاشارە بالمىرجە): وتارىپتى ھەلۋىستىك يا روۋداۋىك يا شۋىنىك دەپەستىتەۋە بە وتارەكەيەۋە.

۶- كۋتايى ھىنانى ئىلھام بەخش: تىايدا

The Lost Art of the Great Speech

How to Write One • How to Deliver It

Richard Dawkins

دەزانىت،
وتارىيىش
پىويستى
بە بىرىكى
فرانوا
رۇشنىرىيەكى
دەولەمەند
ھەيە، چونكە
ئەو زانايە
كە تەنھا لە
بوارەكەى

خۇيدا شارمىزايە تەنھا دەتوانىت لە بوارى پىپۇرى
تەسكى خۇيدا قەسە بۇ خەلىكى بىكاتو زۆر جارىش
كاتىك قەسە دەكات بە دەگمەن وتارىيىشكى باشە!

4- وتەو پەندو نامۇزگارىيە قەسە نەستەكى
جوان كۆبەكرەو: پىويستە وتارىيىشكى ناياب
گەنجىيەكەى گەورەى پەر لە نەينى زانايە
گرنگى ھەبىت بۇ ئەو ھەر كاتىك پىويستى
پى ھەبوو بەكارىان بەينىت.

5- بخوينەو گويىستى وتارىيىشە
بەناوبانگەكان بە: زۆر كىتیبو كاسىت ھەن كە
ھى وتارىيىشە بەناوبانگەكان، بىان خوينەو
گوپىان لى بگرەو سوديان لى وەرگەر.

6- فېرى خويندەو بە بە دەنگى بەرز: بۇ ئەو
زمانەت پاراو بىتو وشەكان جوان بخوينەو.

7- لاسايى مەگەرەو: بەردەوام لەسەر
سروشى خۆت بەو ھەرگىز كۆپى كەسانى تر
مەبەو بە زمان و شىواى خۆت بدوى.

نېستە تۆ لەسەر مېنەر پاخود شانۆيت بەرامبەر
جەماوەرەكەت راوستاويت و مىكرۇفۇنەكەت لە بەردەمو
نېمەش جاوەروانى زاپەلەى دەنگى زولالى تۆين!!

بى گومان وتەكانى سەرەتا سەختن، بەلام
پاش چەند ساتىك وشەكانت لە ھەموو كۆن و
قوربىنىكى ھۆلەكەدا دەنگ دەتەو.

دەتوانىت؟ ئەى بۆجى نا!!

نەمۇنەى لىو
بەيدا نايىت،
بەلام كەوتە
نەو ھەلە
رېزمانىيەكانەو
دەبىتە ھوى
شىواندى
وتارەكە، كە
دەكرىت بى ئەو
ھەلانە وتارىكى
باش بوايە.

* رېسايەكى نالتوونى: باشترىن وتارىيىشكى
جىيان پىشت بەردەوامىيىش و تەركىزو روونى
بىرۆكەو نامادەكرىشكى باش دەبەستن. بە
پىچەوانەى زۆر كەسەو وتارىيىشكى تەنھا
بەھرەيەك نىيە، بەلكو خويندەو مۇتالەكرىدو
نامادەبى و نازايەتى ھىمەت و ئىرادەيە، ھەموو
كەسكىش دەتوانىت بىيە وتارىيىشكى كارىگەر
ئەگەر زمانىش زۆر رىك نەبىت و دلىش زۆر نازا
نەبىت، بەمەرىك ھەلەدات و خوى رايەينىت!!
ئەمەش چەند نامۇزگارىيەكە دەتەيەنەتە
لوتەكى وتارىيىش:

1- بخوينەو بەردەوام بى راوەستان:
ھەموو بابەتەك بخوينەو بە تايىبەت كىتى
كەلەپورو نووسەر گەورەكان چونكە شىواى
ئەوان رەسەنايمى تىدايەو ھىزو پتەوى لە
نووسىنەكانىندا بەدى دەكرىت.

2- ھەلەدە بە زياتر لە زمانىك بخوينەو:
ئەگەر نەتوانى ئەم كارە بكەيت، ھەلەدە
زۆرترىن دەقى وەرگىردا و ھەرھەنگ و پوختەى
كىتەبەكان بخوينەو.

3- خۆت تەنھا لە بوارى پىپۇرى خۆتە گەمارۆ
مەدە: چونكە ھەلەن زانا ئەو كەسەپە كە زۆر
لە بارەى كەمەو دەزانىت، بەلام مەرفى ھەرھەنگى
(موسوعى) ئەو كەسەپە كە كەم لە بارەى زۆر شەو

وتارىيىش كۆتايى بە وتارەكەى دەھىنەت بە سەر
گوزشتەيەك يا پارچە ھەلبەستىك يا وتەيەكى
كارىگەر يا نووكتەيەكى سەير دوور لە زىادە
رەوى و موبالەغە.

دەبىت ئەو ھەشمان لە ياد نەجىت كە كۆتايى
ھىنان وەكو پىشەكى، زەحمەتە تەنھا بەيەك لەو
جۆرانەى سەرەو كۆتايى بى بىت، بەلكو كۆتايى
ھىنانى نەمۇنەى تىكەلە لە چەند جۆرىك لەو
جۆرانە، پىويستە كاتىك بىر لە كۆتايى دەكەيتەو بە
شىوھەكى مەنتىقى و داھىنەرانە بىر بكەيتەو.

تەماشاكردن و پىچاچوونەوى وتار:

دەوى ئەو لى دەبىتەو لە كۆكرەنەوى
زانايە پىويستە دانانى نەخشەيەكى سەرەتايى
بۇ وتارەكەت و نووسىنەو، پىويستە لەسەرت
ھەلى بە پىچاچوونەو ھەكى گشتى و وردى ھەموو
ئەو شتەى نووسىو، بۇ ئەم مەبەستەش پىنج
بوار كە پىويستە رەجاويان بكەيت لە كاتى
پىچاچوونەوى وتارەكەتدا:

1- پىداچوونەوى ناوەرۆك: بۇ ھەموو رستەو
نامارو زانايەكى خوازراو پىداچوونەو ئەنجام
بەدو دلىايە لە وردى زانايەكان، بە ناوەرۆكى
وتارەكەتدا بچۆرەو دلىايە كە مەبەستى خوى
پىكاو.

2- پىچاچوونەوى رىكخەستن: دلىايە لەو
كە وتارەكەت نەمەيشىكى رىك و پىكى گونجاوى
مەنتىقىيەو تەنھا كۆمەلە زانايەكى پەرش و
بلاو نىيە.

3- پىداچوونەوى شىواى: ھەمەشە لە پادت
بىت كە رستەى كورت خويندەو ناسانەرە لە
رستەى درىژو رستەى سادەش لە رستەى ئالۆز.

4- پىچاچوونەوى زمان: زىادەروى مەكە لە
بەكارھىنانى زمانى زاراووى يا لە وشەى درىژدا،
زىاد لە پىويست.

5- پىچاچوونەوى رېزمان: بە تەنھا پەيوەست بوون
بە رېسكانى رېزمانەو وەكو پىويست وتارىكى

كىشە

بريار

وڭ بايە خدانىكى زياتر بە واقىي نەمى بىلەن بىلەن كارگىرى بازارى (بريار) لە دووتۇپ كۆشەيەكى نويدا «كىشە» بريار» ھەلدەستىت بە خستە رووى كىشەيەك لە ھەر ژمارەيەكدا ھەلدەدات چارەسەرى نەمى بىلەن بۇ نەم كىشەيە ديارى بىلەن، بۇ نەمى دواتر خاۋەنى كىشەكە بريارى سەرگەوتۇپ خۇى بىلەن.

بۇ زياتر ئاشناپوونى ھەمىوان و سوودومگرتن لە بۇچوون و راي جياوازي يەكتىرى، بۇ گەيشتن بە بريارىكى سەرگەوتۇپ دەرگاي «كىشە» بريار» كراۋەيە بۇ ھەر چارەسەرىكە كە تۇي خويىنەر بە پەسەندى شىاوتىرى دەزانىت.

ھەمىو رۇڭك لە سەرگەوتۇپ رايۋىيە ھە (گۇھدار) بىر لە خستەى كاري نەم رۇڭك دەكاتە، بۇ چەند ساتىك مىكانىزىمى جىيەجىيەردىن ئەرگەكەنى دەكاتە ھەم رىز بەندىيان دەكات بە پىنى گرتىن و گرتىگ و ئاسايى، ھەرچەند كەرەكەنى زۆر بەلام بىرگەندەمىيەكى كارگىرى و، ۋاپىرەدە ھە سەيدا (گۇھدار) سەرگەوتۇپ بىت لە بەرپومىردىن كەرەكەنىدا. گۇھدار لە دوى مەردىنى باۋىيە ھە نەركى بەرپومىردىن كۇمپانىيى (بابى گۇھدار) ى گرتتە نەستۇ، بەشكى كۇمپانىيەك لە بازارگىنى شىش و چىمەنتۇ تايبەتەندە، بەشكى تىرى كۇمپانىيە كاري بەللىندەرىيەتى جىيەجىيەمەك، جگە لە بوونى سى كارگەى دەرگاي پەنجەردى پلاستىك و نەلمەنىۋم، كارگەى ئاسنەرى، كارگەى بۇك.

گۇھدار لە بەسەر كەندەمى پىرۇۋەكەنىدا خستەى رۇڭكەى ھەمىو بە پىنى پىۋىست جاۋى بەكارمەندەكەنى دەكەۋىت و كۇبونەمە ھەلەمە بەرپومىرەمەكەنىدا دەكات.

شەش مانگ بىر لە ئىستا، گۇھدار گىيەستىكى لەمەل حكومەتى ھەرىم مۇر كەدەم بۇ دروستىردىن شارۋىكەيەكى گەشت و گوزارى لە بارىزگاي (دەۋك)، نەم كارە بە ھاۋاكاري و پىشكەدى كۇمپانىيى (تورىۋى تەمەھودى) توركى نەنجام دەدى كە لەبىۋارى دروستىردىن شارى نىشتەجىيەۋىدا پىسپۇرە. كۇمپانىيى (بابى گۇھدار) بۇ نەم كارە باش نامادەمىو سەرمايە پىۋىستى بۇ دابىنكەدەمىو ستاق تايبەتەش بۇ ديارى كەدەم. لەبەرەۋەيەكەمەجارە لەمەل كۇمپانىيەكى ناۋادارى توركى كاري ھاۋىمەش بىكەن، (گۇھدار) مەمەستىنى ناگادارى دوو تەمەر بىت، يەكەم: ناگادارىۋوون لە چۇنىمەى كرىن و سەرگەردن لە پىرۇۋەكەم، بۇ نەمى دىلنابىت لە شەفائەتى بەرپومىردىن. دووم: سوود وەرگرتن لە شارمەزايى و چۇنىمەتى

كارگەردىن كۇمپانىيە توركەيەكە، نەمەش دەستەكەۋىتىكى مەمەۋى زۆر باشە بۇ كۇمپانىيى (بابى گۇھدار). بۇ نەم نەركەنە (ەمەم سەركىس) كاندىد كراۋى گۇھدارە بۇ بەرپومىرەى ستاق تايبەت بە كۇمپانىيەكە، مام سەركىس ياخود (باۋكى ستىفن) ژمىرپارىكى ورو شارمەزايە، خاۋەن كەستىيەكى مەمانە پىكرامو تۋانىيەكى باشى بەرپومىردىن ھەيە، دىلۋىزى و مەمانەى بەرپومىرەكە كە گۇھدار سەمەردەكەنى بۇ دەرەۋى ۋلات بى خەمى بەجىيەشتىن پىرۇۋەكەنى نەنجام دەكات.

نەم مەمانەى تازە نىيە، بەلكو دىرۋەى نەم بەرپومىرەيەكە كە لە نىۋان باۋكى گۇھدار و مام سەركىس دا ھەمىو، ھەمىشە باۋكى بە گۇھدارى دەۋت، ھەتا نەمى ستىفن كىلى قاسەكەنى نىۋە لايت، نەم پارمەنتان كەم ناكات، كاندىد كەردىن مام سەركىس بۇ نەم كارە دەرەنچامى نەم مۇۋەپپەقىيەت (مام سەركىس) كە لەمەل نەم بىنەمالەيەدا كاري كەدەم، بوونىشى لە پىرۇۋەيەدا زامانى گرتتە دەستى جەلەۋى پىرۇۋەكەيە لە لايمەن كۇمپانىيى (بابى گۇھدار) ھە، بەمى نەم ۋاتە باۋكى ستىفن، گۇھدار ناتۋانى شانكى لەمەل كۇمپانىيەكى نەمىۋوونداردا بىلەن.

بىر لە سى مانگ كورە خۇشەۋىستەكەى مام سەركىس ھەمەھارۋى تەمەنى مەندالى گۇھدار، خۇى و ھاۋسەردەكە بە كارەساتى ئۆتۈمبىل لە رىگاي (دەۋك مۇس) گىپانىان لە دەستە. نەم روۋدەۋە ەمىكى زۇرى خستە نىۋەلى ھەمىۋىان، نەمى پىرۇۋەكە قورسەر دەكات ھەردو مەنەلەكەى (ستىفن) كە بۇ ھەمىشە بى بەش بوون لە سۆزى باۋك و نازى داپك.

ئىستا دوى سى مانگ، غەمەكەنى گۇھدار چەند بەرپەر زىادى كەدەم، كارگەرى روۋدەۋەكە بە جۇرىكە كە ەمەم سەركىس بىلەن بوۋە لە ژيان، ئىستا باشىرتىن چارە لاى ەمەم سەركىس بۇ

سوگەردىن بارى غەمەكەنى بەنا بىرەنە بۇ (مەى)، مام سەركىس ئاسۋودەتەرىن كاتى نەم چەند كاتىمىرەمە كە لە ژۋانگەى سەر مەزەكەيدا بە دىدارى پىكەكان شاد نەبىت، ھەرچەند نەم دانىشتانە بە ژيانى مام سەركىس نامۇ نىيە، بەلام ئىستا گەيشتە رادەى بەد مەست بوون و سىۋورى ئاسايى بەزاندەۋە بە جۇرىك كە ناپەۋىت بە رۇڭك لەم نەمۇسپىرە دوور بىكەۋىتە، نەم تىكەشكەنە نەندامانى خىزانەكەى (مام سەركىس) پىش بىلەن كەدەم.

تەرسناكى نەم ھالەتەى مام سەركىس بۇتە كۇسپىكى گەۋرەى بەردەمى پىرۇۋەكەى (گۇھدار)، بە تايبەت كە بريارى دابوۋ نەم بىلەن سەركىس دەستەى كارگىرى پىرۇۋەكە. ئىستا خەۋەكەنى گۇھدار لىلن، چۇنكە پىرۇۋەيەكى لەم جۇرە لەمەل كۇمپانىيەكى توركەيدا، بە قازانچ بۇ كۇمپانىيى (بابى گۇھدار) كۇتايى ناپەت گەر (ەمەم سەركىس) كاري يارىدەمەرى ھاۋىكەشە نەبىت، نەم چانسەش بۇ گۇھدار نەمەۋەتەۋە كە بريارى باشەكەشە بىلەن، چۇنكە پەمەست بوونىكى ماددى لە بەللىن نامەكەدا ھەيە و دەمىتە زەرەرىكى زۆر بۇى. گۇھدار ھىچ سوۋدىك لە ەمەم سەركىس ناپەت گەر بەم جۇرە بىت، ھاۋاكات بى ەمەم سەركىس ناتۋانى بەرىك و پىكى كارەكەنى رابىرگىت و حساباتەكەنى روون بىت.

نايا چارەسەر ھەيە بۇ نەم كىشەيە؟ نايا ھىۋاى بەۋە ھەبىت كە مام سەركىس بىكەۋىتەۋە دۇخى چارەن؟ چۇن؟ گۇھدار نامادەمى بە ھەر نىرخىك بىت چارەسەر پەيدا بىلەن.

(بۇ كەندەۋى گرى، سەرى جەمەسەردەكەنى پەتەكە بىكە نەك تەنھا گرى يەكە):

ھالەتەكى لەم جۇرە لاى كەستىكى ۋەك گۇھدار پىۋىستە شىكى ئاسايى بىت، لانى كەم زياتر لە پەنجا كەس لە پىرۇۋەكەنى نەمدا كاردەكەن كەۋاتە ئاسايە گەر

م. بىياز

راپۇرت

وھاب دەسىب - كۆلىژى بازىرگانى

ئەو كېشەنە دروست بېن، بەلەم ئاسايى نىيە كە گۆھدار بۇ ھەر پىرۇژمەك پىلانى ئىدارى وردى نەبىت و لەگەل ھەر پىلانىكىدا پىلانى (B) نەبىت، مەبەستەم لەومىيە گەر گۆھدار پىلانى (A) ھەمە بۇ پىرۇژە تازەكەي، پىيۇستە پىلانى (B) ھەبىت بۇ ھالەتە لە ناكاو، بۇ نموونە؛ لە جىياتى (ستىفن) كە لەو رووداودا گىيانى لە دەستدا، گەر ھەمۇ سەركىس خۇي بېوايە، ئەو كاتە گۆھدار چى دەكرىد؟ خۇ ئىستە ئەگەر ھىوايەك ھەمە بە چاكبۇونەودى باوكى ستىفن ئەو كاتە ئەو ھىوايەش لەگەل مام سەركىسدا دەجووۋە ژىر خاك.

چەقى قورسايى كېشەكە لەومىيە كە كەسكىنى وەك (سەركىس) بىەو ھەموو تىوانا و لىھاتىويەو دەستى لە ژيانى خۇي ھەلگرتوۋە، ئاسايى بوو گەر پىش ئەو رووداۋە مەست دەبوو، بە تايىبەت ئەو كە لە كەلچەركى ئاشنا بىەو شىۋە ژيانە ھاتوۋە، بەلەم بەد مەست بوونى ھىلېكى سوورە نەك تەنھا بۇ گۆھدار بەلەك بۇ خانەوادەكەي و بگرە خۇي خۇش.

لەبەرئەودى ئاسايىيەكى لە مىژىنە لە نيوانىندا ھەمە ھەروەھا گۆھدار و (ستىفن) كورى مام سەركىس ھاورى نىزىك بوون، كەواتە پىيۇستە لە لايەك وەك بەرپىسارىيەكى كۆمەلەيتى ھارىكارى بىنەمالەي مام سەركىس بىكات تاۋەكو لەو خوۋەي رىزگارى بىكات، لە لايەكى تىرىشەو كە (بىزنس) ئەومىيە كە مام سەركىس بىرپەرى پىشتى كارمەكەنى كۆمپانىيە (بابى گۆھدارە)، كەواتە وەك ھەر ئىركىكى تىرى (بىزنس) پىيۇستە گۆھدار لە ھەولى راستكردنەودى رىپەروى ژيانى مام سەركىس دابىت، بەلەم چۇن؟

پىشنىيارم بۇ سەيدا (گۆھدار) ئەومىيە كە پىشت بە خانەوادەي مام سەركىس خۇي بىبەستىت بۇ چارەسەرى بىنەرتى كېشەكە، لە زارى ئەوانەو رىگەمەكى نوئى بۇ چارەسەر بىدۇزىتەو، ھاۋشانى خانەوادە ھاورىكانى مام سەركىس دىنە پارمەتيدەرىكى باش بۇ گەبىشتى بە چارەسەر، دىنەم (ناپىن) پىش رۆلىكى ئىچاي ھەمە لەو مەسەلەندا، كەواتە گۆھدار دەتوانىت نىزىكىن (ھەشە) راسپىرى كە ھاۋكارىيان بىكات بۇ ئەو مەبەستەي كە بە كۆمەلە دىنەنەوئىت پىيان بىگەن، لىرەو دەردەكەوئىت رىگە چارمەكەنى بەردەم گۆھدار كەم نىن، تەنھا كەمەك وىرەبوونەو لىي زىچەرىكە شىۋازى چارەسەر ھەمە؛

دوئى ئەوئى كارىگەرى ئەو گۆكارىيە دەركەوت، پىشنىيازى ئەو دەكەم كە گۆھدار كەشتىكى توركىاو قوبىرس بۇ خۇي و مام سەركىس ساز بىكات، تاۋەكو كارىگەرى خەمەكەنى مام سەركىس كەم بىكاتەو، ھەر لەوئىشەو سەردانى كۆمپانىيە (تىۋىزۇ تەمەھود) بىگەن، تا لە ئەنجامى يەكتر بىنن مام سەركىس باشتر بىزانىت كە ئەركى سەرشانى كەم نىيەو گۆھدار زۇر پىيۇستى پىيەت.

دوئىن پىشنىياز گۆھدار دەتوانىت لە ئىستەو پىشكىك لەو پىرۇژمەك كە شاينەنى ھاورىيەت خۇي و (ستىفن) بىت- تەرخان بىكات بۇ دوو مىندالەكەي (ستىفن) تا لە دوو رۇژدا وەك دەستكەوئىك سوۋدى لى وىرگەن، بەم ھەنگاۋە گۆھدار چەند ئامانچىك دەپكىت؛

يەكەم؛ بە فىلى دلى مام سەركىس شاد دەكات و وەك راجەنن دەبىت بۇي، تاۋەكو وەك چارەن و بگرە زىاترىش ھەول بىكات بۇ سەركەوتى پىرۇژەكە.

دوۋەم؛ بە كىردار ھەق خۇي بۇ (ستىفن) ي ھاورى دەسەلنى.

سىيەم؛ بۇ جوونم وايە بۇ داھاتوۋىيەكى دوور، واتە ئەوئى سىيەم جوۋەرمى كۆمپانىيە، دوو كادرى دىلەو دەستەبەر بوون ئەوانىش دوو مىندالەكەي (ستىفن) ن.

راپۇرت بىرپىتە لە؛

۱- يەككىكە لە ھەيەكەنى پەيۋەندىكردن لەنىۋىرەكخاۋەكاندا.

۲- پىشاندىنى راستىيەكان و رووداۋە تايىبەتەكانى مەسەلەمەكى دىارىكاراۋە، پىشاندىنىكى شىكارانەيە بەشىۋەمەكى ئاسان لەگەل وىرەھىنەنەوئى پىشنىيارو ئامانچەكان كە لىكۆلەرەو (باخت) پىيان دەكات بە مەبەستى؛

* ئاگادار كىرەوئى كەسانى تر بەراستىيەك.
* پىشاندىنى پىشنىيارو ئامۇژگارىيە لەبەر رۆشنىيە دەرنەنجامى يان رافەكردنى باسكى تايىبەت يان كېشەيەك ئەوش بىرپىتە لە ياداشت. ياداشت؛ بىرپىتە لە كۆرتە نامەيەك داتاكان و راستىيەكان لەنىدارەيەكەو دەگۆيىزىتەو بۆيەكىكى تر، كە مەستوملەسەر باسكى دەكات، دوورە لە تەم و لىل و دامەزراۋە گەرەكان بايەخى پىدەدەن لەبەرئەوئى نوسراۋە زارەكى نىيە.

جۆرەكانى راپۇرت؛

۱- راپۇرتى خولاۋە (التقىرالدورى)؛ بەشىۋەمەكى رىكخراۋ پىشكەش دەكرىت، دوئى ماۋەمەكى دىارىكاراۋە (رۇژانە، ھەفتانە، مانگانە، يان دوئى كۆتايى ھاتىنى ئەو ماۋەمەي ئىدارە دەستىشەنى كىردوۋە) ئەم راپۇرتە

كۆرتىكاراۋە ھەموو ئەو چالاكانەيە رىكخراۋ يان دامەزراۋە (المۇسسەت) پىي ھەلساۋە لە ماۋەمەكى دىارىكاراۋە، پىشكەش بەلەيەنى پەيۋەندىداردەكرىت بەشىۋەمەكى دروست.

۲- راپۇرتى پىشكىن (الفحص)؛ راپۇرتىكە رافەي ئىستەو داھاتوۋ دەكات، بۇ ئەوئى بىيىت بەيئەگەيەك بۇ ئەو بىرپارو چارەسەرەنى سىستىمى بەرىۋەبىردن لە داھاتوۋدا كارى لەسەردەكات.

۳- راپۇرتى ئامۇژگارى (التوصية)؛ ئەو جۆرە راپۇرتەيە ئامۇژگارى و پىشنىيارو چارەسەرى گونجاۋ پىشكەش دەكات. واتە پابەند نابىت تەنھا بە پىشكەشكردنى داتاۋ شىكردنەوئى، مەبەست لىي چاككردنى پىلانىكى دىارىكاراۋە، سىستەمىكى كار، ياخود چارەسەرى كېشەيەكە لەكېشەكان...

۴- راپۇرتى راپەراندن يان بەرىۋەبىردن كارى (سیر العمل)؛

ئەو راپۇرتەيە، داتاكان دەخاتە روو بەمەبەستى راپەراندنى كىردارىك، پىرۇژەيەك، وئىنەمەكى راستگۇيانەي مىژۋى ئەو كىردارە يان پىرۇژەيە دوئى تەۋاۋىۋى، مەبەستى سەركەي ئەم جۆرە راپۇرتانە پىدانى لايەنى پەيۋەندىدا يان ئىدارە پىرۇژەيە بە داتاۋ ئەو بەشانەي لەپىرۇژەكە تەۋاۋىۋى.

باوکى لزا

گرفتەکانى بزنس يان بزنسى گرفتەکان

بەزمانىكى سادە

بىگومان لەگەڵ خويندەنەوى سەرباسەكە هەزرت بۆ كۆمەڵەك لايەنى بزنس يان چەند جۆرىك گرفت دەجێت، يان گريمانەى سێيەم - كە بەهێزترینانە - تێكەڵکردنى (بزنس + گرفت) راستەوخۆ كۆمەڵەك رەهەندى ھاوبەشى نىوانيان دیتەوە يادت، با زۆر سەرقات نەكەم راستەوخۆ دەچمە ناوەرۆكەكەو.

گەر بپرسم لە ولاتى خۆماندا گرفتەكانى بزنس چين؟

بى يەك دوو چەندىنم بۆ ريز بەند دەكەيت، كەمى سەرمایە، قورسى رەواچدان بە كالاكەت، سەر ئىشەى ساغ كردنەو فرۆشتن، نەھامەتەكانى شانكى (منافسە) كردن، بى سەرۆبەرى كات بەسەر بردن، تەمەزروپى بۆ كارمەندى دلسۆز، چەندىنى تر كە دلىام ئىستا لە يادى تۆدا هەن و من لە بىرم نى.

ئەگەر پرسىارى دوو دەمت ناراستە بكەم: بزنسى گرفتەكان چين؟ لەوانەى لەمەدا ھاورا نەبىن، نايا گرفت كالآ يا خزمەتگوزارىيە تاوكمو لە ژيەر چەترى بزنسدا جىيان ببیتەو؟ ناشمەوى وەك رەوان بيزيک (كنایە) بەكاربھێنم مەبەستم لى جەھل، دواكەوتوبى، گەندەلى، تلياك يان ھەر شتيكى تر بېت، كە بۆ كۆمەڵگا دەبنە گرفت.

دەمەوى بلىم ئەو مۆدیلەى لە بازارى ئەمىرۆى ولاتى خۆماندا دەبىنرى لە جۆرى مامەلەو ھاوبەشى كردن و جياپوونەو و بنیاتنانى پرۆژەيەك، و مەبەرىھىنان و برىتيەى لە بازارگانى كردن بە گرفتەو، ئەووى ئىمە ئىستا پى دەلین گرفت، خۆى لە خۆيدا قەيرانە كە تويزى بازارگانى ئىمە تيا نەئى، لە بچووكترييانەو تە دەكاتە بازارگانە نىو دەولەتەكانمان. ناكرى بلىن ھەموو پياوێكى كارمان لەو گرفتەندا دەژين، بەلام زۆرىنەيان و بە تايبەت بازارگانە موخافيز كارمەكان لەو جوغزەدا خول دەخۆن.

كاتيک دەلىم موخافيز كار مەبەست سووكايەتى نىيە، ئەو موخافيز كاريەش مەرج نىيە رەنگ بداتەو لە روو كەشەكانى ژيانى بازارگانەكەدا، لە مۆدیلی ئۆتۆمبیلەكەى، جلو بەرگى، خانوو ناو مەكەى، يان ديكۆرى ئۆفيسەكەى. رووكەشەكان (رصيد) نىيە بۆ ئەووى بلى فلانەكەس بازارگانىكى چالاكە، ياخود بارەدارىكى بە توانايە، نەخیر، نمونەش بۆ ئەو بوونى چەندىن كەسى بە ناو بازارگان و خاوەن كۆمپانىيە كە رۆژانە چەندىن (ميس كۆل) لەسەر شاشەى مۆبایلەكەى ھەيە ژمارەى خاوەن ھەزمەكان و داواى پارەكانيان دەكەن، بەلام

كە سەيرى ئۆتۆمبیل و جلو بەرگ و ناوالميان و بگرە خوانى ئەو داوتمانەش دەكەن لە شەواندا بۆ دۆست و ئەحباب سازى دەكەن، وىناى ئەووت لا دروست دەبیت كە زياتر لە سەدان دەفتەر دۆلار لە ھەگبەى ئەودا ھەيە.

بە ھەر حال بۆ ئەووى زۆر سانائەر بابەتەكە روون ببیتەو وەلامى ئەم چەند پرسىارە يارمەتيدەرمەنە:

۱- چەند بازارگانمان ھەيە ئەوودو نۆ ھەولى بۆ زياد كردنى پارمەيەتى، بەلام يەك ھەولى بۆ و مەبەرىھىنانىكى دروست نىيە لە ولاتدا؟

۲- چەند بازارگانمان ھەيە تا ئىستاش ھيچ بەيمان نامەيەك لە نىوان خۆى ھاوبەشەكانيدا نىيە، لە كاتيكا سەرمایەيان زياترە لە چەندىن مليۆن دۆلار؟

۳- چەند بازارگانمان ھەيە ھەميشە وا دەزانى ھاوبەشەكەى فىلى لى دەكات و كالآ دەنیتە سەرى، بەلام تا ئىستا رووبەرۆو پى ئەوتوووكە تۆ تەلەكە بازيت؟

۴- چەند بازارگانمان ھەيە تا ئەم چركەيش لەسەر بنەماى مەمانە مامەلە لەگەڵ ھاتوورەى كرىن و فرۆشتنى خۆيدا دەكات، چا نايا مەسەلەكە مەمانەيە ياخود دلى نايا ژمىريارىك دامەزرىنیت لاى خۆى مانگانە (\$500) ي بداتى،

ستراتیژیەتی بەرھەمھێنان بەکەمترین نرخ

ھیوا رفیق - کۆلیژی کارگێڕی و نابوری

١- پێویستە لەسەر بەرپرسیاری کارگە ھەول بدات ھەموو کارمەندان و ھەرمانبەرانێ کارگەکە تێبگەڕێت لە گەمکردنەوی نرخەکان و مانەوی جۆرەتی و چاکی بەشیوەیەکێ باشتر.

٢- نزیکێ کارگە لە بەکاربەرانیوە، بۆ ئەوەی نرخێ تێچوونی گواستەنەو کەم بکەوێت لەسەر کارگە، چونکە ئەگەر نرخێ گواستەنەو زۆر بێت بۆ گومان نرخێ شەمەک و خزمەت گوزاریەکان بەرز دەبێت، بۆیە ھەتا دەتوانرێت پێویستە کارگەکان نزیک بێت لە بەکاربەرانیوە.

٣- دانانی پلانی بۆ کرێنی کەمەسو ماددە سەرھاتیەکان بە نرخێکی ھەرزانی کە بە شیوەیەک کارنەگاتە سەر بەرھەمە سەرکێکە، واتە لە جۆری چاکیەتی بەرھەمەکە کەم نەکاتەو.

٤- ھەولێدان بۆ پێشکەشکردنی بەرھەمەکان بەی بھێنکاری زۆر، واتە گرتنی نەمان بە لایەنی (کەمالیات) بە شیوەیەکێ بەرھەمەراوان چونکە نەمەش دەبێتە ھۆی تێچوونی زۆر و بەرزبوونەوی نرخێ بەرھەمەکە، نەمەش زۆر جار ھیچ سوودی بێ نایێت جگە لە بەرزبوونەوی نرخەکان.

وەک ناشکرایە مەبەست لە دروستبوونی ھەموو کەرتێکی گشتی پێشکەشکردنی خزمەتە بە خۆرای و بەی بەرامبەر بە خەلکی، چونکە ئەم کەرتە لە لایەن حکومەتەو بەرپۆ دەبێت، بەلام بە پێچەوانەو مەبەست لە دروستبوونی کەرتی تاپبەت بە دەستھێنانی قازانجە لە رێگە پێشکەشکردنی ئەو شەمەک و خزمەت گوزاریانە کە بەرھەمی دەھێنێت، ھەر بۆیە کارگەو کەرتە تاپبەتەکان ھەولی بەرھەم ھێنانی شەمەک و گەل و پەلێک دەدەن کە پێویستەکانی بە کاربەرانی پەڕ بکاتەو و لەگەڵ ئارەزوومەکانیاندا بگۆنێت، چونکە بەکاربەر ھەولی ئەو دەدات بۆ دەستکەوتنی پێویستیەکانی بە کەمترین نرخ و باشترین جۆر، بۆ ئەوەی بەکاربەرانی بەرپۆ بۆ کرێنی ئەو شەمەک و گەل و پەلانی لە بازارەکاندا ھەبێ، ئەک ھەلسان بە کرێنی شەمەک و گەل و پەلانی ھاوشیوەی کارگەیکێ تر.

کەرتی تاپبەت و کارگەکان دەبێت کۆمەڵێک رێگە بگرنە سەر بۆ گەمکردنەوی نرخێ تێچووکان بە شیوەیەک ئەو گەمکردنەوانە کار نەگاتە سەر جۆر و چاکی شەمەک و پێداویستیەکان، گرتنێنێان نەمانەن.

لە کاتیگدا گەر ئەو پەڕە پارانە لە ئەنجامی ئەو حالەتەدا تیاچوون زیاترە لە دەفتەرێک دۆلار؟

٥- چەند بازارگانمان ھەبێ کە ولاتەکە خۆی کردۆتە سەرھەنویلی ولاتان و کام شتە خرابە، لە ھەرزەمی کوردستان ساغی دەکاتەو، لە کاتیگدا گەر ورد ببینەو وەک پەکیک لە بازارگانەکان دەنێت، رەفتاری ئەو شیوەیە تەنھا دوو مانای ھەبێ: یان ئەو کەسە (گێل) کە کالای خراب ھاور دەکات، یاخود خانیە بە گەل و ولات؟

٦- چەند بازارگانمان ھەبێ کە لەگەڵ نەمانی خۆیدا، پەکسەر سەرھەو سامانەکەشی نامێنێت، لەبەر ئەوەی نەیتوانیوە لە ناستی بوون بە کۆمپانیادا کار بکات؟

٧- ئەو چەند کۆمپانیامان ھەبێ چەندین ساڵە ناوی کۆمپانیای ھەبێ بەلام تا ئێستا ھیچ ھەنگاوێکی عەمەلی نەبووە کە وەک کۆمپانیای کارمەکانی خۆی رێکبەخات، بەلکو تەنھا دوکانێکی ناو بازاری شێخەلانی یان شەقامی کاو و یاخود بازاری جگەرەکە، بەلام بە گەرھەو بە ناوی کۆمپانیاو؟

٨- چەند بازارگانمان ھەبێ: ئەگەر ھاوێشەکە یاخود کارمەندەکەشی چەندین کاری باش ئەنجام بدەن نالێت، دەستت خۆش! بەلام ئەگەر ئەنجامی کارێکیان خراب بێت ئەو دەھۆلی بۆ ئەکوێ؟

٩- چەند بازارگانمان ھەبێ تەنھا کاری لاسایی کردنەو، ھەر کالایەک بازاری ھەبێت، بۆ وردبوونەو و دێقەت را ئەکات ھەمان کالای دەھێنێت، بەلام ئەگەر سەد جار بێی بۆ کالایان پەرۆشیەکی نوێ، جوورنەتی نییە بۆ، کاتیگێش پەکیک کارێکی نوێ دەکات و سەرکەوتوو دەبێت تیایدا، ئەم ئەرھەمی بۆ دەبات؟

١٠- چەند بازارگانمان ھەبێ: تا ئێستاش وا دەزانیت گروژانەو باسکردنی نەبوونی بازار باشترین عەبابە کە دەستکەوتەکانی خۆی بۆ داپۆشی لەبەر چاوی خەلک؟

١١- چەند بازارگانمان ھەبێ: ئاواتە خوازە بۆ ئەوەی بەرپۆک لە ئاسمان بکەوێتە خوارو وە تاکو خەتاکە بختە پال حکومەت، لە ھەمان کاتدا چەند بازارگانیشمان ھەبێ گەر بێی بۆ بەری چاوی حکومەت کلی پێو، ئەو ھەر ئەوێ شار بەدەرت ناگات؟

١٢- چەند بازارگانمان ھەبێ بەناوی موسولمانیەتیو، جەل و بەرگێک یاخود سەرھانیکی یان ئیوارە جوونە دەرھەمەک بە خێزانەکە رەوا نابێت، ھاوکات چەند بازارگانیشمان ھەبێ کە ناگای لە رەوشی ژانی مەل و خێزانی نەماو، لە کاتیگدا ھۆکاری ھەردوو حالەتەکە تەنھا زۆر کردنی پارەکە، نە ئایین و دینداری نە ئازادی و پێشکەوتن؟

١٣- چەند بازارگانمان ھەبێ تا ئێستا وا دەزانیت بازارگانێ تەنھا بۆ پارە کۆکردنەو، خزمەتی تەنھا مانای پارە سەرھەندە! تا ئێستا نەیتوانیوە لەو تێبگات کە نەش بازارگان ھەر دوو خالی (خزمەت و قازانج)ی تیدا بێت؟

بەراوردىڭ لە نىۋان گەسايەتى رۇڭھەلاتى ۋ رۇڭئاۋايىدا

ئوسمان سەنگاۋى

بەسەر گىرەتەكاندا دەپتات.
* كەسى رۇڭئاۋايى خواردىنى سووك دەخوات،
بەلام رۇڭھەلاتى ھەمىشە كەسىكى بىرسى يەو
خواردىنى گەرمو قورس دەخوات.
* كاتىك رۇڭئاۋايىيەكان بە ئۆتۈمبىل
ھاتوجۇيان دەگىرد، رۇڭھەلاتىيەكان بەسۋارى
پاسكىل ھاتوجۇيان دەگىرد، ئىستا پىچەوانە
بۆتەو،
* تا دوينى نىمە لە پىشەو بووين، ئىستا
ئەوان، بەيانىش ھەر خوادەزانىت؟
* كەسى رۇڭھەلاتى بە باران ھەتاۋ دلخۇش
دەپن، بەلام رۇڭئاۋايىيەكان تەنھا بەھەتاۋ
دلخۇش دەپن، بۇجى؟ مئىش نازانم!
* مىندال لە رۇڭھەلاتى لەلەين دايك ۋاۋوك
نەنك ۋاپىرەو خۇشك ۋاۋو دەورە دەدرىت،
بەلام مىندالى رۇڭئاۋا تەنھا دايك ۋاۋوك، ئەگەر
فرى نەدرىتە داپەنگاۋ سەرشەقامەكان.
* لە رۇڭھەلاتى كەسى سەرۋك سەرگىردە
ئەگەر شىۋىش نەبىت، دەبىت شتىكى
گەورە دىارو جىۋاز بىت، بەلام لە رۇڭئاۋادا
سەرۋك كەسىكە ۋەكو كەسەكانى ترو ھەندىك
تايبەتەمەندى كەمى ھەپە!

يەگىرى باش دەناسن، بەلام كۆمەلگەي رۇڭئاۋايى
پەيۋەندىيەكانىيان زۆر سەۋرەدارەو چەند كەسىكى
دىارى كراۋى كەم دەناسن..
* دەگۈنچىت كەسى رۇڭھەلاتى بەدەمتەو
پىكەنەنەت، بەلام ناۋەرۋكى پىچەوانەيە، بەلام
كەسى رۇڭئاۋايى ئەۋەي لەناخىدا ھەپە بۇ
بەرامبەرەكەي دەردەپىرت..
* كەسى رۇڭھەلاتى بۇ ھەموو شتىك ھەز دەكات
بە ھەرەبالغى ۋى سىستىمى، بەلام كەسى رۇڭئاۋايى
ھەز بە رىز بەستىن ۋاۋەرۋانى دەكات..
* كەسى رۇڭئاۋايى لە رۇڭئاۋا پشودا لەمالى
خۇيدا دادەنشىت ۋ پشوو بە مىشكى خۇي دەكات،
بەلام لە رۇڭھەلاتى رۇڭئاۋا پشوو بەتابەتە
ھەپنى شەقامەكان زۆر ھەرەبالغ دەبىت ۋ كەم
كەس لەمالدا دەمىنەتەو..
* كەسى رۇڭئاۋايى لە ناھەنگو ناخواردىدا
زۆر كۆمەل نەبەستىن، بەلام رۇڭھەلاتى لەكاتى
ناھەنگو ناخواردىدا لەپەك شۇندا كۆدەپتەو.
* كەسى رۇڭھەلاتى ھەز بەۋە دەكات ۋىنەي
ھەموو شتىك بەكامىراگەي بگىرت، بەلام
رۇڭئاۋايى يەكان بەزۆرى بە جاۋەكانىيان ۋىنەي
شۇنەكان دەگىر تەۋەكو لە بىرپاندا بەمىنەتەو..
* كەسى رۇڭھەلاتى لە رۇۋەرۋوۋونەۋەي
گىرەتەكاندا خۇي لادەمات، بەلام رۇڭئاۋايى

قوتابىيەكى چىنى كە لە ۋىلايەتە
يەگىرەۋەكانى ئەمىرىكا خۇندوۋىيەتى،
بەراورد دەكات لە نىۋان كەسايەتى رۇڭھەلاتى ۋ
رۇڭئاۋايىدا، ديارە مەبەست لە رۇڭھەلاتى ۋلاتانى
غەربى ۋ ئاسىيا ئەفرىقىا دەگىرەتەو، رۇڭئاۋايى
ۋلاتانى ئەۋرۋوپاۋ ئەمىرىكا دەگىرەتەو، لەم
بەراوردەدا رەنگى سوورى بۇ رۇڭھەلاتى داناۋە،
ۋەمەنگى شىنى بۇ رۇڭئاۋايى داناۋە، بەراوردەكان
زۆر بۋارى ژبانى تاكو كۆمەل دەگىرەتەو، كە
نەمانەش ئەۋ بەراوردانەن: تۋش دەتوانىت
بەراوردى خۇت بىكەيت..
* كەسى رۇڭھەلاتى بە پىچاۋپىچ بەرەو
نامانجەكانىيان دەپن، بەلام رۇڭئاۋايى راستەۋخۇ
دەپن..
* كۆمەلگەي رۇڭھەلاتى كۆمەلگەيەكى
كۆمەلەيەتى يە، بەلام رۇڭئاۋايىيەكان ۋەكو تاك
دەپن..
* رۇڭھەلاتى ياخود كاتىمىرى پىش
دەۋام نامادە دەبىت ۋەكو خەللى يابان، ياخود
كاتىمىرىك دوا دەكەۋىت لەمەر خەۋى گران ۋەكو
كەنداۋىيەكان، بەلام رۇڭئاۋايىيەكان كاتى خۇيان
دەزانن، ئەۋە نەك ھەر بۇ دەۋامكردن، بەلكو بۇ
سەرچەم بۋارەكانى تىرىش يەھەمان شىۋەن..
* كۆمەلگەي رۇڭھەلاتى پەيۋەستىن بەپەكەۋەو

بەختىيار حسين

لە ئىستاندا بژى!!

و: دانا فوناد خەمە صالح

ن: نەندىر يۇ مائىيۇس

خوڭىدىن تەواۋ دەپىۋ ئىستان ئەو بۆى دەردەكەۋى تا ئەۋكەتەى خانۋوى سەرىپەخۆى نەبىى بەختەۋەر نابىت. مائەۋە جىدەمەيلىت، دەجىتە زانكۆۋ بەخۆى دەلى: «كاتىك بىروانامەكەم ۋەرگرت ئىتر خەمە نامىنى».

سەرئەنجام بىروانامەكەشى ۋەردەگرىۋ سەرىدەكەت تاكارىكى باشى نەبىت ناتۋانىت بەختەۋەر بىت بەتپەرىبۋونى سال لەۋاى سال ئەو بەردەۋام بەختەۋەرى ۋە شادمانى ۋەئاسۋەمى دەروۋنى خۆى، تا دەزگىران گرتن، زەماۋەندەگرتن، تا كرىنى خانۋو، تابەدەستەپىنانى كارىكى باشتر، تاپىكەۋەنەنى ژيانى ھاۋەش، تابەردنى مەدالەكانى بۆ ھۆتابخانە، تا تەۋاۋەگرتنى خوڭىدىننى مەدالەكانى، تا خانەنشىنى... ھەد، دۋادەخات! بەم شىۋە بەرلەۋەى كەبۋارى شادمانىيەكى بەختەۋەرمانە بەخۆى بەدات كۆچى دۋاى دەكەت. تەۋاۋى ساتە ۋەختەكانى «ئىستان» ئەو بەلانەدانان بۆ داھاتۋىيەكى جىاۋاز. كە ھەرگىز ۋەدى نایەت تىپەردەبىت. ئاىا بەسەرھاتى ژيانى ئىۋەش ۋەك ئەم بەسەرھاتەمە؟ ئاىا ئىۋەش كەس ناناسن كەشادمانى ۋە جىژ ۋەرگرتنى لەژيانى ھەلگرتى بۆ داھاتۋىيەكى نادىار ۋەخەيالى بۆ ئەۋەى بەشادمانى بژىن دەپى بىر لە «ئىستان» بەكەينەۋە ھۆمان بەئىستانۋە سەرھال بەكەين. بەلام لەجىياتى ئەۋەى جىژ لە ساتەكانى ژيانى «ئىستان» مان ۋەرگرتن، ھۆمان بەلان دەرشتن بۆ شادمانىيەكانى سالى داھاتۋەۋە خەرىك دەكەين.

تەۋاۋى سامانى ئىمە ئەم ساتەۋەختەمە. چەند دەتۋانى لەم ساتەۋەختەدا بژى، رادەى ئاسۋەدەمى مىشك ۋە لىھاتۋوى خۆى دىارى دەكەت! بەمى گۈيدانە ئەو شتەى دۋىنى روۋىدۋە ئەو شتەى كەرنەكە سەبەپنى روۋىدات، ئىستان ئەو شۋىنەمە كەئىۋەى تىدان.

لەم رۋانگەبەۋە، نەپنى شادمانى ۋە بەختىارى ئەۋەمە كەتەنیا بىر لەساتەۋەختى «ئىستان» بەرگرتەۋە.

بەكەك لە خالە سەرنج راکىشەكانى مەدالان ئەۋەمە كەنەۋان بە تەۋاۋى خۆيان لە ئىستاندا نۆۋە دەكەن، ئەۋان بەتەۋاۋى سەرھالى جالاكى «ئىستان» يان دەبن، بۆ نەۋە ئەم جالاكىيە: دەكرىت سەرىكەرنى بالندەيكە، ۋىنەكىشانىك، درۋستەرنى كۆشكىك لە لەم يان ھەرشىتىكى تىرىت.

بەلام كاتىك گەۋرە دەمىن ھۈنەرى بىر كەرنەۋەۋە نىگەرانبۋون فەردەمىن! بۋارى ئەۋە دەدەمىن كەگىر ۋە گرەتەكانى رابردۋو كىشەكانى داھاتۋو لە ئىستاندا كۆبەكەينەۋە بەم جۆرە «ئىستان» مان لەكىس دەجى. ھەروەھا ئىمە فەردەمىن كەجىژ ۋەرگرتن ۋە شادمانىيەكانى ھۆمان دۋاخەين ۋە بەردەۋام بە ھىۋاى داھاتۋىيەكى جىاۋازدا دانىشىن!

خوڭىدەكارىكى دۋانۋەندى بەخۆى دەلى: «ھەركەت خوڭىدىن تەۋاۋەگرت، ئىتر ناچار نەبم ئەركى ھۆتابخانە بەرپەۋەرم ئەۋكەت ژيان بەدلى ھۆم دەبىت».

سەرەشق لە ئامۇزگارى رۋوت باشتەرە

كىسەلىكى دايكانە بە بىچۋەكەى خۆى گۈت: (كۆرم، لەسەر تەنىشت مەرۋو خۆشت لەبەردى تەر مەخپىنە).

بىچۋەكەى ۋەلامى دايەۋە: (باشە، دايە گىيان، مادام دمتەۋى مەن ۋەم دەى خۆت راست بىرۋ، چۈنكە مەن تەماشى تۆ دەكەم ۋە لاساى تۆ دەكەمەۋە).

رەخنە گر دەپى خۆى راست بىروات ۋە راست بژى ئىنجا ئامۇزگارى خەلك بەكات.

مەرج نىيە!

زانا كىرىم

مەرج نىيە ھەركەسى كە پىكەنى دلى خۇشەيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەركەسى گىريا دلى ناخۇش بىيتا

مەرج نىيە ھەموو ھۆكارىك بۇ رىكاي دروست بىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەموو ھۆكارىك بۇ رىكاي خراب بىيتا

مەرج نىيە ھەموو دەولەمەندىك بەختەور بىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەموو ھۆكارىك بەد بەخت بىيتا

مەرج نىيە ھەموو شىتىكى جوان چاك بىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەموو شىتىكى ناشرىن خراب بىيتا

مەرج نىيە ھەموو بچووكىك عەقلى بچووك بىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەموو گەورەپەك عەقلى گەورە بىيتا

مەرج نىيە ھەموو رۆشەنرىك خويندەوار بىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەموو خويندەوارىك رۆشەنرىك بىيتا

مەرج نىيە ھەموو خۇشەويستان بگەن بە پەكترا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەموو دۆرمانان لە پەكترا دابىرىن!

مەرج نىيە ھەموو رۆح لە بەرىك زىندوو بىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ھەموو رۆحىك مردوو بىيتا

مەرج نىيە ژيان بۇ ھەموو كەس ماپەي خۇشى بىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە بۇ ھەموو كەشىش ماپەي نازار بىيتا
* مەرج نىيە ھەركەس چاوى داخرا بوو نووستىيتا ھەروەكو چۆن مەرجىش نىيە ئەگەر چاوى دانە خرابوو ھۇشيار بىيتا

12 گرىمانە بەناوبانگەرى N.L.P

عادل شاسوارى خويندكارى ماستەر / زانكوئى سلىمانى

نەم زانستە ھەول دەدات لەلای تاك چەند گرىمانەپەك بچەسپىن، بۇ دروستكردى پەردىكى پەيوەندى پتەو بۇ ناسىنى خودى خۇي كەردنەوى كۆدى ئەوى تر واتە: چۆنىمەنى ھەلسوكەوتكردن لەگەل دەوروبەر و ژياندا. تالەرىگەى ئەوۋەو بىگەپەنىت بە ژيانىك كەبەبى بوونى ئەو پەردە ئاسان نىيە پتەوانى دەرەك پەنەپەنىگەنى ناو ئەو جىهانە پەلەگەنچىنە مەزەنە بىكى كە پەي دەوترى (ئەنەزەى دەروونى) يان (پەروگرامسازى زمانەوانى دەمارى) يان (بەرنامەى كەشەپەندى مەروئى) پاخود ھەر دەپرىنىكى گونجاوتر كە لەداھاتوودا دروست بىكى بۇ زاراوى (N.L.P)، كەلەپەنچەندا ئەم زانستە دەپەوئەت وا لە مەروف بىكات پتەوانى سەرلەنوى خۇي دابىرىتەوۋە لەسەر پەنەماى ناسىنى خۇي، ناسىنى كۆدەكانى، زاننىنى پاسۇردى كۆدەكانى، ئەمەش پەكەم ھەنگاوى ئەو رىگا بەرىنەپەو تەنھا ئەزماركردى (۱۲) گرىمانە بەناوبانگەكە مەروف ناگەپەنىتە تىگەپەنىتى تەواويان، بەلام دەكرىت شەرقەى ھەركام لەم خالانە بىيئە ھەوئى باپەتىكى سەرىبەخۇ لە پاشەرۆژدا، ئەو گرىمانانەى كە خاومنى راستەپەنەيان خودى (N.L.P) خۇپەتىو لە چەندىن كىتەپو سەرچاۋەو سايتو (CD) پەدا دەستەمكەون بەزمانە جىياوازەكان، بەتابەت لەلای گەورە باسكارى ۋەك: (دەپتشارد باندىلەرود، چۆن گرىندەرود ستىفانى لىرنەرود، ئەنتۆنى رۆبىنزو، دىئەراھىم ھەققىو كرىم شازلىو، دىمەمەد تەكرىتىو... ھتە). كە ھەندى ئالوگۇرى وشەو جىياوازی دەپرىنى لى جىياپەكەتەوۋە لەلای ھەمووان ھەمان ئەم ماناپانە ئەمدەن بەدەستەوۋە كە ئىستە دىخەپەنە بەردەم

بەرىزان، ھەروون نىوۋە گرىمانەكان:
۱- رىزگرتەن ۋەپولكردىنى ئەوانى تر (واتە: خەلك) ۋەكو خۇيان كەمەن.. (ئەك ۋەك ئەوى تۆ دەتەوئەت بىن).
۲- نەخشە خودى ناوچە نىيە.
۳- ھەموو مەروفەك رابەردوۋەكى ھەپە كە كۆى ئەو تەوانەپەى تەپدەپە كە پەيوەستىيەنى بۇگۇرانتارىو چاكسازى لە ژياندا.
۴- خەلكى ھەموو ھىزو تەوانايان دەخەنەكار بۇ ھەلپەزاردىنى باشترىنى ئەو ھەلپەزاردەنى كەلەوگاتە دىارىكرامدا لەبەردەستەپە.
۵- لە پەشت ھەموو رەقتارىكەوۋە نىيازىكى باش ھەپە.
۶- بۇ ھەموو مەروفەك دوو ناستى پەيوەندى ھەپە: ھۇشيارى (ناگاپى) .. ناھۇشيارى (ناناگاپى).
۷- شىكەستەپەن بوونى نىيە، بەلكو ئەوى ھەپە شارەزىيىو ناكامى ئەزموونو تاقىكرەنەوۋەپە.
۸- كەسى نەرموونىيانو لەسەرخۇ زىاتەر دەتەوانىت كاروبار بەرىوۋەپەرىت.
۹- ماناى پەيوەندەكرەن ئەو دەرنەجامەپە كە پەي دەگەپەت.
۱۰- عەقلىو جەستە كارىگەرىيان لەسەر پەكتى ھەپە.
۱۱- Modeling / ئەگەر شىتىك بگونجەت بۇ ھەركەسىك، ئەوا دەگونجەت كەسىكى تەرىش فەىرى بىيەت، چۆن كارەكانى خودى خۇي ئەنەجام دەدات. كەنەم خالە بە ئەمۇجە پان تەمىل يان مۇدەپلىنگ بەناوبانگە.
۱۲- مەن بزوئەپەرى ژىرى خۇمەم كەواتە بەرپەرسىارى ناكامى كەردارەكانەم.

پرنسسىپەكانى

سەرگەوتىن!!

ئا / سەرگەوتىن پىلەس

بەشى دوۋەم

بەھا باشەكانەۋەدو لە مامەلەى كە سانى تردا پابەندىت بە پرنسسىپە ئاكارىپەكانەۋە . تۆ نزاۋ پارانەۋە بۆ ئەۋەدەكەيت كە تەۋاۋ زالىيت بەسەر ترسەكانتا ئەۋ كېشەۋ تەنگۈچەلەمانە لەناۋ بېھىت كە رۆژانە دېنەرىي گەپشتنت بە سەرگەوتىن . تۆ بەۋ خىزانە بە ختەۋەردەبىت كە لەم دىنەيەدا . بى فېز بەۋ خۆت بدە دەست خودا، تۆ مەۋەتەۋە لە ھەلە بەدەر نىت (ھەمۋە ئايپەكان ھانى نزاۋ پارانەۋە دەدەن) تۆ لە كاتى نزاۋا لەگەل يەزەندا دەۋىيەت (داۋاى سەرگەوتىن بە ختەۋەردى لە يەزدان بىكەۋ ئەۋىش بەدەم داۋاگەتەۋە دېت) يا نزاكەت كارگردنى بە دۋادا بېت، خۆپەرسەت مەبەۋ دەستى يارمەتى بۆ كەسانى تر درېز بىكە .

*** شتەكان ئالۆز مەكە :**

ژيانى خۆت ئالۆز مەكە (بەر لەۋەى كار ئەنجام بەدەت بىر بىكەرۋە) سەرەتا بۆ ئەۋەدەۋە رېگە سادانە بىگەرى كە ئەگەرى ھەلگەردن تىياندە كەمە لەۋە بىنەمايەۋە دەست پى بىكە كە لای خۆت ھەن، لەۋە دىنەيە كە تۆ كار بە مەسەلەيەك دەكەيت بەر لەۋە دەست بەچارسەر بىكەيت كاتى بېۋىست بۆ كارەكە چەندە؟ چ شىۋازىكى كار ئەنجامدانە لى چاۋەروان دەكرىت بۆنەۋەى كارەكەت پەسەند بېت؟ جارېكى دى بە شىۋازى كارگردنەكانتا بىجۆرەۋە، ئايا تەنيا كارېك ھەيە كە گشت كاتەكەت بىگرى؟ ئايا ئەۋە كارە شايستەيە كە ئەۋە كارەى بۆ تەرخان بىكرىت؟ ئايا سەرچاۋە پېۋىست ھەيە بۆ ئەنجامدانى، ئايا دەبىت كەسىكى دى رابىسپىرىت بۆ ئەنجام دانى ئەۋە كارە؟ گەر ئەۋە راسپاردانە شىۋاۋ بېت، ئايا كەسى گونجاۋ دەست دەكەۋىت بۆ ئەۋە كارە؟ لەم كاتەدا دەتوانىت سوۋد ۋەربىگىت لە لىكۆلەنەۋەدو بىرگردنەۋەى ھېمەۋ پابەند بونە .

بەۋە پەيامەدا بىجىتەۋەدو لەۋەدو دىل نەبىت كەبىگۆرىت . پەيامى تايبەتەت ئەۋە بىناغەيەيە كەدەتوانىت خەۋە مەبەستەكانى لەسەر بىنات بىنەيت ۋە ھەمۋەدا يارمەتەت دەدات لەدىيارىگردنى ئامانجەكانتاۋ لەنامادەگردنى تۆمارى بىر خەمەۋەى رۆژانەتەۋە لەۋەۋەن گردنەۋەى ئەۋە شتەنى كە رۆژانە جىبەجىيان دەكەيت .

*** بەردەۋام بە لەنەنجامدان :**

كارەكە تەۋاۋ بىكە تا ۋەگە لەۋە دىنەيەت كەۋەك پېۋىست ئەنجامەت داۋە . سوپاسى ئەۋە كەسە بىكە كە شايستەى سوپاسەۋ داۋاى بىرۋەكى نۆپى لى بىكە، داۋاى جىبەجىگردنى كارى زۆرتر بىكە . كاتىك بۆت دەرخستن كەتۆ نامادەى بۆ كارگردنەۋە كارەكەش ۋەك پېۋىست ئەنجام دەدەت رېزىت لەبەرچاۋى خەلگىدا پىر دەبىت . كۆلنەدان ماناى ئەۋەيە تۆ كەسىكى رېزىت لە ۋەشەى خۆت دەكرىت بايەخ بەكارەكەت دەدەت، ماناى ۋايە تۆ نامادەى بۆنەۋەى مامەلەى خەلگى بىكەيت ۋە ھىلەكانى بەيۋەندى لەنەۋان تۆۋ ئەۋاندا كراۋەبىت . لەۋانەيە بىكەۋىتە ھەندىك ھەلەۋە، كاتىك كارەكەت دەگەيەنەتە كۆتايى لەۋانەيە ھەلى راستگردنەۋەى ئەۋە ھەلەنەت بۆپرەخسەت يان ۋانەيەكيان لىۋە فېرېبىت . سوۋرە لەسەر بەدۋادا چوۋنى تايبەتەتە خۆتە لەرېن نوۋسىنى نامەى دەستەنۋوس يان گەتۈگۆ تەلەفۇنەيەۋە . بەخۇتا بىجۆرەۋە خەلەتەكان كۆبىكەرۋە . تەۋاۋ گردنى كار كەۋەرتىن نىشانەيە بۆ بە تۋانايىت .

*** خۆت بدە دەست ھىزى خودايى :**

تەماشاي تىكرى دىمەنە كە بىكە : تۆ ژيانەت لە سەر بىناغەى بېرواۋ پابەند بوۋەت بە بىرو راکانەۋە بىنات دەنەيت، لەۋە مەترسە بىرو راکانەت بە خەلگى رادەگەيەنەت تۆ پابەندى بە

* كارەكانت بەپىي لە پېشىنەيان رېزى بەند بىكە : بەلەى كەمەۋە رۆزى يەكەك لەنامانجەكانت دىيارى بىكە بۆنەۋەى لەرېپەۋە بەرۋەى تەنگۈ چەلەمەكاندا بوۋەستىت .

لەكۆتايى ھەمۋە رۆژىكەدا ماقى خۆتە پىشۋەيەك بەدەيت ۋە جىز لەۋە ھەستە خۆشە ۋەرگىت كە ھەستى بەدەيەنەنە .

*** پەيامىك بۆخۆت دابىنى كە نامانجەت لەژياندا دىيارى بىكات :**

بەلگە نامەيەك بۆخۆت دابىنى تىيادا ئامانجەت لەژياندا دىيارى بىكە تۆ كىيەت؟ ئەۋە بەھايانە جىن كە پابەندى پېيانەۋە؟ مەۋە يەكجار دەزى، چۆن كاتت بەسەر دەبەيت بۆنەۋەى ۋابىكەيت ژيانەت مانايەكى ھەبىت؟ تۆ . لەۋەى بىريارى خودايى – خۆت پاشە رۆزى خۆت دىيارى دەكەيت، لەبەرئەۋە گۆى بەۋەكەسە مەدە كەبىت دەلەت، تەمەنەت بە بەرپەۋە نەماۋە، يان ھىشتاكە زۆر مەنەيت، ياتۆ زۆر ھەژارىت، يا روۋخسارت نايكات، يارەنگىت جىۋاۋە، يا تۆخەمەكەت نەگونجاۋە، يارەگەزنامەكەت جىۋاۋە . ئەم جۆرە ۋەتە كارناكەنە سەر كەسىك كە پرنسسىپەكانى سەرگەوتىن جى بەجىبىكات .

كاتىك چەند بىرگەيەكى كىتەيىك يان گۇفارىك يان رۆژنامەيەك دەخوۋىتەۋە كەبىرۋەكى ئىلھام بەخشى تىيادە، ئەۋە بىرگە ھەلېرېراۋانە بىنۋەسەرۋە يا بىانېرۋەۋە بىانخەرە ۋايلىك يا ناۋ سىندۋىكەۋە بىانكە بەبەشېك لەۋە سەرچاۋانەى يارمەتەت دەدەن لەدارشتىنى ئامانجى تايبەتەدا يا دارشتىنى پەيامەكەت لەژياندا .

پەيامى تۆ لەژياندا دەشېت لەچەند رستەۋ بىرگەيەكى كەم پىك بېت . پېۋىستە بەردەۋام

ئەتىكىتى

شۈپنە گىشتىيەكان / ۱

۴- كاتىك دىگىنە بەردىرگى مال با بە ھۆرىن داۋاي كىرىنەۋى دىرگا نەكەين، چى دەپىت ئەگەر خۇمان دابەزىن بە كىلىل دىرگاگەمان بىكەينەۋە، يا خۇد لە رىگى زىنگەۋە ناگادارىان بىكەين.

۵- كاتەكانى نىۋەرۋو شەۋانە دىرەنگ كاتى پىۋودان و خەۋتەنە با ھەۋل بىدىن ھاتۇچۇ لەۋ ماۋەپەدا كەم بىكەينەۋە زۇر بەھىمنى بىجولپىنەۋە. ۶- كۇلان جىگىلى ھىتەرىنى نىيەۋە نابىت بەۋ كارە دراۋىنى كۇلان ھەراسان بىكەين.

۷- شۈپنى تاپىت ھەيە بۇ شۈپنى ئۆتۈمبىل و بۇ كەسىك كە خاۋىنى ئۆتۈمبىلە، زۇر گىران نىيە ئەگەر ھەقتە دوۋجار لەۋ شۈپنە دىارى كراۋانە كە بە (Car Service) ناۋ دىرەن ئۆتۈمبىلەكەى بىشۋات و كۇلان نەكات بە ھۆر و چىلاۋ.

۸- راگرتىنى ئۆتۈمبىل لەبەر دىرگى كەسانى تر، بى پىرس و ناگاپى خۇيان، كارىكى جوان نىيەۋە بەكارەھىنانى ماق خەلكى بە بى رازىپوۋنى خۇيان.

۹- راگرتىنى ئۆتۈمبىل بەگىشتى و ئۆتۈمبىل كەۋرە بە تاپىتە لە كۇلاندا ۋەكو پاص و لۆرى و كەلەپە شۇڭل كارىكى ناشارستانىيەۋە كارەساتى زۇر دلتەزىنىش لى كەۋتۈتەۋە.

۱۰- خۇزگە شۇڭىرانى ۋلاتى مەش، ۋەك شۇڭىرانى ھەموۋ دۇنيا، كاتىك كەسىك دىيەۋىت بىپەرتەۋە لەشەقامەكاندا، لە برى خاۋكردنەۋە پىيان بە بەنزىندا نەدەنا.

ۋىستەگەكاندا دىۋىستان و بى ھۇ يا بى گەران بە شۈپن نەقەردا ھىچ ھەلۋىستەيەكەيان نەدەگىر.

۵- جىگەرە يا گۈلە بەرۋزە لە نىۋ پاصدا زۇر دوۋرە لە شارستانىيەۋە رۇشنىرىيەۋە سىتەم كىرنە لە ماقى بەرامبەر، ياخۇد چ كارەساتىكە لە ھەمەرىيەكى مۇدىل كۇنىدا كە لەبرى جۋار كەس شەش كەسى تىدايەۋ سى كەسىان جىگەرە بىكىش لە نىۋان رىگىلى ھەۋلېر سىلېمانىدا، تۇش كە ماقى خۇتە نەمەلى جىگەرە بىكىش بەلام دىپىت بە دىۋاۋ پارانەۋە ھەۋلى ناگر بەستىان لەگەلدا بىدەيت.

۶- بەرزكردنەۋە دىنگى رادىۋ يا (CD) لە ناۋ ھۆكارەكانى ھاتۇچۇدا دىاردەيەكى ناشرىنەۋە نەقەرەكان و مەرمز دىكات.

۷- پىشېرىكى و توۋرەپوۋن و ھاۋىشتىنى پلارو تۋانچ و ھەسە ناشرىن لە نىۋان شۇڭىرەكاندا دىاردەيەكى ناشرىنەۋە پىۋىستە ۋازى لى بىپىرېت.

چەند خالىكى تاپىت بە ئۆتۈمبىل:

لەبەرەنەۋە كە ئۆتۈمبىل پەپوۋەندى بە زۇر بۋارەۋە ھەيە كە بەرۋەۋەندى گىشتى دىكرىتەۋە زۇر گىرنگە رەچاۋى ئەم خالانە بىكەين:

۱- ئۆتۈمبىل نىيەتەۋە يا نەيكەين بە ماپەى مالۋىرانى.

۲- ئۆتۈمبىل لى خۇرېن، زەۋق و ناكارو سەلىقىە جوانە پىش ھەموۋ شىكى دى.

۳- كاتى گەرانەۋە بۇ مال چەند جوانە بە ھىمنى بىپىنەۋە ناۋ كۇلان و بە دىنگى ھۆرىن جىپەنىك ھەراسان نەكەين.

شۈپنە گىشتىيەكان بۇ كەس نىيە بە نارەۋوۋى خۇى كۇنرۇلى بىكات و چۇنى نارەۋوۋە ناۋا ھەلسەۋەكىۋى تىدا بىكات، رەچاۋكردىنى زەۋقى جوان و ئەتىكىت نامازەى شارستانىيەۋە رۇشنىرى و تىگەپىشتۋىي كۇمەلگاپەۋە ۋا دىكات كە لەۋ شۈپنەندا ھەست بە نارامى و خۇشچالى بىكەيت، با پىكەۋە گىرنگىرېن ئەۋ خالانە باس بىكەين كە رەچاۋكردىنان دىپىتە ماپەى دىلخۇشى و شانازى ھەموۋ لاپەك.

ھۆكارەكانى ھاتۇچۇ:

۱- چەند خۇشە ھۆكارەكانى ھاتۇچۇ ۋەكو ھەندىك ئۆتۈمبىلى نەۋنەۋى پاك و خاۋىن و بۇنخۇش و گونجاۋىن و كاتىك بەكارىان دىھىنىت ترى دىرانى چىلۋىرەگ و پىسپوۋنىان نەپىت!! ۲- چەند خۇشە ھۆكارەكانى پەكتىر بىكەين لە كاتى سۋار بوۋنى پاصداۋ بە شىۋەپەكى جوان ھەر پەكتىك لە نىيە سىنورى كورسەكەى خۇى بىزانىت و ھۆرپەكەى ئازار نەدات و چاۋدېرى ئەۋكەسانە بىكەين كە نەخۇش و بەتەمەن.

۲- سۋار بوۋنى پاص بەچىلۋىرەگى كارەۋە دىيەنىكى ناشارستانىيەۋە دىپىتە ماپەى پىسپوۋنى ئۆتۈمبىلەكەۋ چىلۋىرەگى نەقەرەكان، دىۋاۋ ئەۋ جۇرە كەسانە يا بە ئۆتۈمبىل تاپىت ھاتۇچۇ بىكەن يا لەكانى ھاتۇچۇدا چىلەكانىان بىگۇرېن و بە چىلى چەۋرە پىسەۋە نەپەنە ھۆكارەكانى ھاتۇچۇۋە.

۴- خۇزگە ۋەكو چارەن پاسەكان تەنھا لە

پىشت بە خۇتان يېمەستىن

بەدىن لە ناخى خۇمانداو لەگەل خۇدى خۇماندا
ئاشت بېيىنەموو وەكو ھاورىمكى باشى خۇمان،
بەرمو ژيانىكى نۆىى بىر لە ئاوت و خۇزگەو
ھىواى جوان ھەنگاۋ بىنىن.

با خۇمان ھىرى ھونەركانى ژيان بىكەين.
با كاتەكانى ژيانمان بىكەينە كىلگەى ھىواو
ئاواتەكانمان. با ھەموو رۇزىكان پازاۋە بىت بە
بەرنامەو پىرۇژەى نۆى.

با ھەمىشە ئەمرۇمان لە دۆىنى باشىرو
سەپىنمان لە ئەمرۇ باشىر بىت.

با ئەو كەسە بىن كە خۇمان دەمانەۋىت و
خاۋەنى كەسەمەتى سەرىبەخۇى خۇمان بىن. با
رۇژانە سەرگەرمى خۇيىنەنەۋەو كەشە بەخۇدان
بىن و پەيۋەندىيە مەۋىيەكانمان پەرە پىيەمىن.
با زىرەكانە ھاورىكانمان ھەلبىزىرەن، بۇ
ئەۋدى باشىرەن يارمەتىدەرمەن بىن لە ھەموو
قۇناغەكانى ژيانماندا.

با ئامادە باشىمان بۇ ھەموو قۇناغىكى نۆى
ژىان تىدا بىت و پىش روۋادەكان خۇمان بۇ
ئامادە كىرەبىت.

نازىزانم: مەۋف زۆر گەۋرەو بە تۈنەيەو
پەرمەردگار ھەموو تۈنەكانى پى بەخشىۋە
بۇ ئاۋەدانكەرنەۋەى سەم زەۋى، دەبا سۈۋد لە
پەھەرمو تۈنەكانمان ۋەزگىرەن و كەشكۈلى پىروا
بە خۇيۋون بىكەينە شان و بەرمو ژيانىكى نۆى و
نايىندەمەكى روۋناك ھەنگاۋ بىنىن.

حالا تەنھا خۇمان زەرمەند دەيىن!

ئەگەر دەۋرۋەز پەرمەتى ئەداۋىن بۇ ئەۋدى
خاۋەنى بەرنامەى رىك و پىك و پىرۇژەى دۋارۇژ
بىن بۇ خۇمان و كۆمەلگەكان.

ئەگەر پەرمەتى ئەداۋىن بۇ ئەۋدى كەسەتىكى
سەركەۋتو و پەرمەم ھىن بىن و كەسەمەتىكى
سەركەردەو پەرمەمەرىكى ھونەرمەندى ژيان
بىن.

دەبىت خۇمان بە ھەموو ئەو كارانە ھەلسىن،
ئەگەر خۇمان و ئىستاۋ سەپىنمان بەلاۋە گرەگە.
كەۋاتە كاتى ئەۋە ھاتوۋە كە جى دى
چاۋەروانى كەسانى تىر نەبىن بۇ ئەۋدى
كىشەكانمان بۇ چارەسەر بىكەن، پىشىنەنەش
راستىيان گوتوۋە كە دەلەن: (ئەۋدى بە تەماى
كەسەى دراۋى بىت بى شىۋ سەر دەنىتەۋە).

كەۋاتە با جى دى كەسانى تىر تاۋانبار
نەكەين، كاتىك خۇمان بى بەرنامەين.

جى دى چاۋەرى نەبىن كەسانى تىر بەرنامە
پىژىمان بۇ بىكەن!

كاتىك خۇمان ناخۇيىنەۋە نەلەيىن خەتەى
مامۇستاكانمانە!

كاتىك خۇمان ناخۇيىنەۋە نەلەيىن خەتەى
قوتابخانەيە!

كاتىك كاتەكانى ژيانمان بە ھەمەر دەمەين
نەلەيىن دەۋلەت ھەلى بۇ نەرمەخساندوۋىن.

بەلكو با ھەموومان پىرەىرى گۇزان و پەپەرىن

پىشت بە خۇبەستىن و ھەستەردىن بە
پەپەرسىيارەتى، گەۋرەتەرىن رىكەى سەركەۋتو
سەلماننى بوۋى خۇبە لەسەر نەخشەى ژيان.

بى پىشت بەستىن بەخۇ ناتۋانين پەرمەنگارى
ژيان و گىرەتەكانى بېيىنەموو پەيۋەندىيەكى باش
لەگەل خۇمان و دەۋرۋەزەدا دروست بىكەين.

ھاۋكات ناتۋانين مەمانە بە خۇدى خۇمان
بىكەين و ھەمىشە كارو ناتەۋاۋىيەكانمان
دەخەينە ئەستۋى كەسانى تىر، لەبرى ئەۋدى
خۇمان بە پەپەرسىيار بىزانين كەسانى تىر دەكەينە
پەپەرسىيارو بۇ ھەموو ھەلەيەكى خۇمان ئەۋان
تاۋانبار دەكەين.

خۇشەۋىستانم: ناپىت ئىمە دەۋرۋەز
تاۋانبار بىكەين، كاتىك ھەموو پەيۋەندىيەك لەخەو
ھەلدەستىن و ھىچ بەرنامەپەكان نىيە!

ھىچ نامانجىكان بۇ خۇمان لە ژياندا دىارى
نەكەردوۋە، تا كارى بۇ بىكەين!

بە ھىچ شىۋەيەك ھەۋلى داھىنان و گۇزان
نادەين! چۇن ئىمە دەۋرۋەزەرمەن تاۋانبار بىكەين،
لە كاتىكدا تا ئىستا خۇدى خۇمان بە تەۋاۋەتى
نەدۇزىۋەتەۋە بە خۇدى خۇمان ئاشا نىن؟

نكولى لە دۋاگەۋەتى دەۋرۋەزە ناكىرەت
لە بىنىنى رۇلى پىۋىست لە پەرمەردەو
ئاراستەكەردىن رىنەمايى نەۋەكاندا، بەلام ئەمە
ناپىت بىيەتە ھۆكارىك بۇ پىشت ھەلەردىن لە
ھەموو لىپەرسراۋىيەكانى ژيان، چۈنكە لەم

كىچان و كوران لە نيوان ئازارو ئاۋاتدا

شىخانى

ئاي ئەگەر ئىمەيلىكت دەبوو!!

بېورە ئىمەيلىم نىيە!!
كارمەندەكەش بەسەر سورمانەو پىي گوت:
تا ئىستا ئىمەيلىت نىيە و خاۋىنى ئەم ھەموو
سەرۋىت و سامانەيت و ئەم ئىمپراتۇرە گەوردىيەت
بىناتناۋە؟
جا ئاخۇ ئەگەر ئىمەيلىت ھەبوۋايە، ئەمىرۇ
دەبوۋا لە كۈي بوويتايە!!
كابرار دۋاي بېرگىرنەۋەپەكى كورت پىي
گوت: ئەگەر ئىمەيلىم ھەبوۋايە ئىستا قەراش
دەبوۋم لە كۆمپانىيە مايكرۇسۇفت!!
كەۋاتە چارەنۋوسى تۇ بە يەك كارەۋە
پەيۋەست نىيە!! مەرج نىيە ئەگەر لە
دەرگايەكتىدا بۇت نەكرايەۋە، ئىتر دەستە و
ئەرتۇ دابىشى و ھىچ ھەۋلىك نەدەيت!!
مەرجىش نىيە كارىك كە زۇر نارەزوۋى دەكەيت و
بۇت قەراھەم نەبوۋ، تاكە تروسكەي سەرگەۋىتى
تۈيە، بەلكو ھەندىك چار كە قەدەر لە دۋاساتەكاندا
رووت لە كارىك و مردەچەرخىنى نىگەران مەبە،
لەۋانەپە خىرى تۈي تىدا بېت و تۇ نازانەيت!!
ئەگەر سەدان چار ھەۋلەكانت شىكستىيان ھىنا
بىي ھىۋا مەبە، ئەۋەي لەسەر تۈيە كۆلنەدانە و
سەرگەۋىتىش مۈلكى كۆلنەدەرەنە.

كردەۋە تۈۋى سەرمەيەكەي چەند قات زىاد
بىكات و ئىۋارە كە گەرايەۋە مالىۋە لەبرى (۱۰)
دۆلار (۶۰) دۆلارى لە باخەلدا بوو!!
كابرار دركى بەۋەكرد كە دەتۋانەيت بەم
شىۋەپە بىي، لەبەرئەۋە بىرارى دا رۇژانە ئەم
كارە ئەنجام بەدات، بۇ ئەم مەبەستەش بەيانىيان
زوۋ لە مال دەجوۋە دەرەۋە شەۋان دەگەرايەۋە.
قازانچى ئەم كابرارە ھەر روۋى لە زىاد بوۋن
دەكرد، دۋاتر ھەلسا بە كرىنى عارەبانەپەك و
دۋاتر ئۆتۈمبىلىكى بار ھەنگرو پاشان بوو
بە خاۋىنى كۆمەلىك (شاحنە) بۇ گەياندەي
داۋاكارى ھەمىشە كىرپارەكانى، پاش پىنج سال
ئەم كابرارە بوو بە گەۋەرتىن ھاوردەكارانى
خۇراك لە ئەمىركادا!!
ئەم كابرارە بۇ مەۋگەركردنى دۋا رۇژى
خىزانەكەي وىستى بۆلىسەپەكى تەنمىن بېرەيت و
بۇ ئەم مەبەستە پەيۋەندى كرد بە گەۋەرتىن
كۆمپانىيەكانى تەنمىنەۋە.
دۋاي ئەۋەي يەككىك لەو كۆمپانىيەكانى
ھەلبىئەتتە، كارمەندى ئەم كۆمپانىيە كاتىك
فۆرمەكەي بۇ بىر كىردەۋە داۋاي لىكرد كە
ئىمەيلىكەي بەدات! كابرار لە ۋەلامدا پىي گوت:

كابرارەك داۋايەكى پىشكەش بە كۆمپانىيە
مايكرۇسۇفت كرد بۇ دامەزىراندەي بە قەراش لە
كۆمپانىيەكەدا.
دۋاي چاۋپىكەۋىت و ھەلسەنگەندەي
تافىكردەۋەي بە پاكردەۋەي زەۋى ئۇففىسى
كۆمپانىيە، بەرپەۋەپەي كۆمپانىيە رەزامەندى خۇي
لەسەر دامەزىراندەي دەرپىر و پىي راگەياند كە
خىشتەي كارو بەروارى دەست بەكاربوۋى لە
رىگاي ئىمەيلىۋە بۇ دەنرەيت.
كابرار لە ۋەلامدا گوتى: پەلام قۇربان مەن
نە كۆمپىۋتەرم ھەيە نە ئىمەيلى!!
بەرپەۋەپە بەسەر سورمانەۋە پىي گوت:
ئەۋەي ئىمەيلى نەبىت، ئەۋا ئەسلەن بوۋى نىيە،
ئەۋەش كە بوۋى نەبىت ماقى كارگردنى نىيە!
كابرار بە دلشكاۋى بىي ھىۋايەۋە ھاتە
دەرەۋە! زۇر بىرى كىردەۋە كە دەتۋانەيت چى
بىكات؟ لە كاتىكدا كە جگە لە (۱۰) دۆلار ھىچى
تىر شىك ناپات! دۋاي بېرگىرنەۋەپەكى قۇل
روۋى كىردە بازارى سەۋزە فرۇشان و سىندۋەك
تەماتەي كرى و دەستى كرد بە تەماتە فرۇشتەن
لە گەپەكەكاندا.
لە ھەمان رۇژدا ئەم كارەي سى چار دۋوبارە

خويندكارانى زانكۇ رۇژانە سەرقالى چىن؟

جياوازىيەكى نىيە لەگەل سەرمەتايىدا بە بۇچوونى
من، دەتوانم بىلىم سەرمەتايەكە باشىزە، لەبەرنەمە
هيوايەكت ھەمە دەلىي دەجمە زانكۇ، بەلام دىيەتە
زانكۇ ھىچ ناواتىكت نامىنى، لەبەرنەمە تۆ دەجىتە
محازمەت مامۇستا ھەرمەتايەكە وانەكانت
بىن دەنوسىتەو ئەگەر دووسى پەرسىيەر ھەمى دەكرى
دەجىتە دەرمە، ھىچى تر نىيە، ھەفتانە بەك جار
كۆمپىتەر دەخوئىنن ئەمەش ھەر ئەمىخوئىنن باشىزە،
چونكە ھىندە بە پەلەو چوار پىنج خويندكار
لەسەر بەك كۆمپىتەر دەوى محازمەش كە دىيەتە
دەرمە، ھەردەمى بەناو ھەوشەدا بسورپىتەو ھىچ
بەرنامەيەكت نىيە».

سەنور باسى لەو دەكرە كە لەناو زانكۇ بىن
بەرنامە دەئىن، ئەو دەمىت، كاتىمىر ھەشتەونىو
دىيەتە زانكۇ، محازمەتەكەمان ھەمە، ھەمەو
خويندكارەكان دەلىن خۇزگە ئەمىخوئىنن و بچىنە
ھەوشە، دوايش چوار سالەكە تەواو دەكەي، دەبى
لەمالەو دەنىشەت!!

سەنور ھۇكارەكەي بۆنەو گەرانەمە كە گەنج
ئىستە كەمەتەرەمەو گەرنىگى بە زانستە زانىارى نادەت
«نەمەش دەكەوئە ئەستەي ھەمەت و ئەو بەرنامە
پەرۇگەمانەي لەزانكۇدا دەخوئىننەت، سىستەمەكە

خويندكارىك:

رۇژانە ھىچ بەرنامەيەكى
وامان نىيە، چونكە
شتەكان ھەمەو دووبارەن

زۆر كۆنەو زۆر وشكە، خويندكار تەھەمەمولى ناكات،
سەنور ئەمەش وەت كە زانكۇ جگە لە بىناو جەل بەرگ
ھىچ جياوازىيەكى نىيە لەگەل ناومەندىو سەرمەتايەدا،
بىگرە ئەمەش خۇشتر بوو».

سەنور ئەمەش راستىيە وەت «دەمىن لەدەرمەو ھەول
بەدى زانكۇ ھىچت ھىر ناكات».

لەكاتىكتە لە دىيادا بەردەوام باس لە وزەو
تواناكانى گەنجان و خويندكاران و رۇليان دەكرىت لە
بىشكەوتەن و گەشەپىدانى بوارەكانى ژيانى كۆمەلگادا،
بەتايەتە بوارى نابورىو سىياسىو كۆمەلەيەتىو
ھوشيارى، وەكو بىكەتەيەكى نوئىو كارىگەر باس
دەكرىن، بەلام لەگەردەستاندا گەنجان و خويندكاران
زۆر لەم رۇلەي خۇيان دەورن و دوورخاوەنەتەو،
ئەگەر گەنجان بۇخۇيان بەرنامەو پەلانىان نەبى،
چون دەتوانن بۇ كۆمەلگەكەيان خاوەن بەرنامەو
پەلەن بىن؟ كىن گەنجان و خويندكارانى بەم رەوشە
گەيانەو؟!

خويندكارى بەشى جىيولۇجى (ھەوراز ھانر)
دەلى، «لەراستىدا وەكو بەرنامە باومر ناكەم ھىچ
خويندكارىك بەرنامەي ھەمى لەزانكۇدا، لەبەرنەمە
من وەكو خويندكارىك لەبەشى جىيولۇجى دەخوئىنن
محازمەتەن زۆر، كاتەكانى پشومان ھەرنەمەندەيە
كەمىك پشوو بەدىن، تاوەكو خۇمان نامەدە بىكەين بۇ
محازمەتەكى تر، وەكو بەرنامە ھىچ بەرنامەيەكەمان
نىيە».

ھەورازى خويندكارىش بە ئاينەدى خۇي و

كرد ھىچ ناواتىكت نىيە، چونكە ناگەي بە ناواتى
خۇت كە دامەزەندەن، ئەمانەش وات لىدەكات كە
پىكەنىتە بەمەنەبى كە لە نامادەمى ھەول دەدەن،
ئەلىي سەبەبىن تۆش ھاتىتە زانكۇ وەك مەنت لى
دى».

بىنارى خويندكار باس لەمەدەكات كە ھەر بە
خەيال بىر لەبەرنەمە دەكەنەو نايەتە راستىو
(واھىي)، ئەوان زياتر لە ئاينەدە دەترسەن و خەمى
گەورەيان دوارۇش خۇيانە.

بىنار دەلى: «مەن بەرنامەم بۇ ئەمەش ھەمى
خۇ سەبەبىن دانامەزىم، كەواتە بىن ئەنجامە! وەكو
كەسىكى ون بوو نازانى بۆجى ھەول دەدەي».

بىنار باسى خوشكىكى خۇي كەد كە پىنج سال
لە زانكۇ خويندەيەتىو ئىستە لەمالەو دەنىشتەو
«زۆر زىرەكىش بوو، ئىمەش وەكو ئەومان لىدى،
چون ئەو لەمالەو دەنىشتەو گەلتە بە ئىمە دەكات
كە دەخوئىنن، سەبەبىن ئىمەش وادەبىن».

خويندكاران دەبىنن ئەوانەي پىش خۇيان
زانكۇيان تەواوكرەدەو ئىستە بىكارن، لىرەو
ھەست دەكەن ئەمانەش ئاينەدەيان روون نىيە، بۆيە
بىر لەبەرنەمە ناكەنەو بۇ كاتەكانى ناو زانكۇيان،
جگە لە محازمە «وشكەكانىان» كاتەكانىان لەناو
باخچەي زانكۇو كافىريا بەسەر دەبەن، زۆر كاتىش
مۇبەل دەبىتە ھاورپىيەكى دوورو درىژيان!!

(سەنور ئەمەش بىش خويندكارى بەشى جوگرافى
لەزانكۇ سەلىمانى، بۇچوونى وایە: «زانكۇ ھىچ

خويندكارانى زانكۇ سەلىمانى كاتەكانىان، جەركە
ساتەكانى ژيانىان چۆن بەجى بەسەر دەبەن؟

بەرنامەيان چىيە بۇ رۇژانەي ناو زانكۇيان؟
خەيال و ھىواو ئەندىشەيان بۇ ئاينەدى
خۇيان و نەتەوگەيان چىيە؟

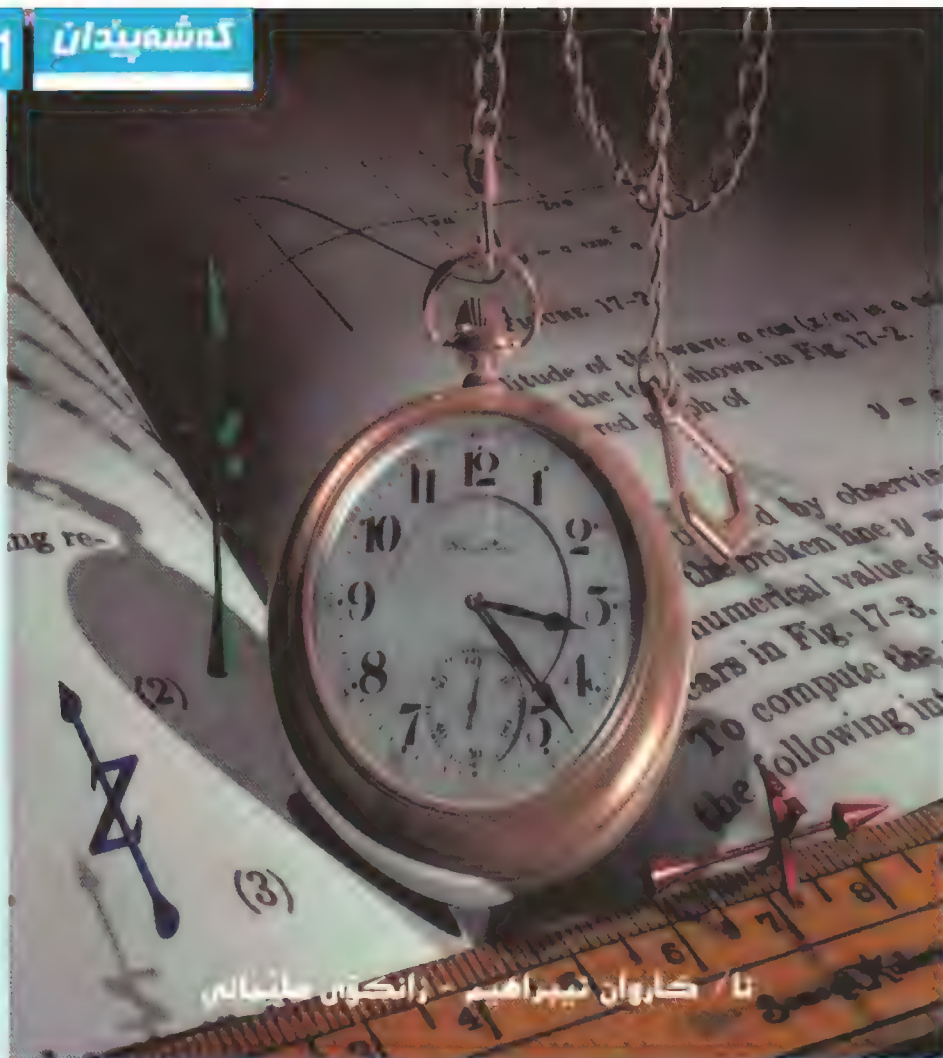
نايا بەرنامەيان ھەيە بۇ دوارۇش گەلەكەيان؟
خويندكارانى زانكۇ رۇژانە زياتر بە چىيەو
سەرھالەن؟ جى دەكەن؟

چەندىك ھىوايان بە ئاينەدى خۇيان ھەيە؟
ئەمانە پەرسىيەر گەلىكەن كە وەلامەكانىان لای
خويندكارانى زانكۇ دەست دەكەوئەتە ئىمەش
خوستان ئەمەيە لەم رىپۇرتاژەدا كە خويندكارانى
زانكۇ سەلىمانى بدوئىنن و بزانن نايا خويندكارانى
زانكۇ جياواز لە توىژو بىكەتەكانى تەرى كۆمەلگە
دەئىن و ژيانىان پەرە لە داھىنەن و بەرنامە رىژى؟
يان بەپىچەوئەو خويندكارى زانكۇ بىن بەرنامەن
بۇ ژيانى خۇيان و نەتەوگەيان؟

خويندكاران بۇخۇيان باس لەو دەكەن كە
ژيانىان دووبارەيە ھىچ گۇرانىكى تىدا نىيە:

(بىنار سەمەيد) خويندكارى قۇناغى دووھى
كۆلىرى زانستە مەرفاھەتەكانى زانكۇ سەلىمانى،
دەلى: «ئىمە وەكو خويندكارى زانكۇ ھەمەو
رۇژمەكانى ژيانەن دووبارەيە، چونكە كەدىيەتە زانكۇ
سەردەكە ئەو نىيە كە تۆ ھەولت بۇداو و بىرت
لە كەردەتەو».

پەرۇگەمىكى ھورس، سەبەبىن كە تەواوئىشت

ئالما كاپران ئىبراهيم زانكۇنىنىڭ مەنبەسى

گەنجە جۇن بتوانى تۈنلۈك خۇي پىرىكاتەمۇ،
بۇ خىزمەتلىرىنى خاك ئىستىمانەكەي، بەداخمۇ
گەنجى ئىستىمانەستى نەتەوايەتى يەككار لاواز بوو،
ئەمۇ لاواز بوونە وى لىدەكات كە خۇي بە خەلىكى
ئەم ئىستىمانە دەستىنىشان نەكات، ئەمەش كۆمەلىك
ھۆكۈرى لە پىشتەمۇيە، گىرنگە لاپەنى دەسلەلاتدار
ناۋرى لىپىداتەمۇ.

مامۇستاكەي بەشى كۆمەلىكەي باسى ئەۋەشى
كىرد ئەمۇ گەنجەي ئىستىمانەستى بەرنامەيە ئەگەر
بىچىتە ناۋ دەسلەلاتىش سۈۋد بە دەۋرۈبەرى خۇي
ناگەيەنى، بۇيە گەنج دەپى خاۋەنى بىرۈكەۋە پىرۈۋە
پلان بىن، بۇنەۋەي كۆمەلىكەي بەرۈپىشەمۇ بىبات،
لەگەل ئەۋەشدا دەپى دەسلەلاتداران بىزانن گەنج جى
دەۋى، گەنجى ئىمە زانكۇ تەۋاۋ دەكات رەۋا نىيە
دايەنەمەزىپىن.

مامۇستاكەي ئەمىر خاۋاكەرم بەرپىرسىيارىتى
رەۋەشى گەنجان دەخاتە ئەستۈي گەنجان خۇيان و
دايك و باۋكىيان و دەسلەلات و مامۇستاكەيلىشيان،
ۋاتە: «سەرچەم لاپەنەكەن بەرپىرسىن لەۋەي كە
گەنج توۋەشى نامۇ بوون بوو، گەنج ئىستىمانەستى
نەدۇزىيۈتەمۇ».

مامۇستاكەي ئەمىر باسى لەۋەشكىرد: «كەپىۋىستە
رېگا لەپىش گەنجان بىكرىتەمۇ بۇنەۋەي بەشدارى
لە ۋەزارەتەكەن و دامۇدەزگانەيىنى ھۆكۈمەت و
بەرلەماندا بىكات بۇنەۋەي تۈنلۈكەي دەمرەكەي و
رۇلى ھەي، بەلام دىسان دەلىم ئەگەر دەسلەلات
جارىك بەرپىرسىيارىتى ھەيە لەۋ رەۋەشى گەنجان
ئەۋا گەنج بۇ خۇي دوۋجار بە پىرسىيارە!!».

زۇر نەكەۋتەبۈۋە ژىر كارىگەرى ژىنگەي ناۋ زانكۇ
تۈشى بى ئۈمىدى نەبۈۋ.

خۇيىندىكارىكى تىرى قۇناغى يەكەم لە كۆلىۋى
زانستە مەۋقەپەتەيەكەن كە ناۋى (جەمىد مەمەد)
بوو، باسى لەۋەكىرد: «پىش ئەۋەي بېيىتە زانكۇۋە
ۋەكۈ جىگەيەكى خۇش باسدەكەر، بەلام بە داخەۋە
ۋانەبۈۋ، ھىچ گۇرۇپپىك روۋىنەد، تا ئىستىمانەستى
سۈدىكىم لە محازمە نەبىيۈد، ئەۋە بۇ چەند
مانگە دەۋام دەكەي، مەگەر رۇۋانەستى كىتەپكە يان
رۇۋانەستەكەي بۇخۇيىنەۋە ھىچى تر».

(ئەمىر خاۋاكەرم) مامۇستاكەي بەشى كۆمەلىكەي
زانكۇ سىلىمانى خۇيىندىكارى دىكتۇرا، باسى لەۋە
كىرد كە ئەم بابەتە زۇر گىرنگە، ئەۋە ۋەتى، ئەۋە
گىرنگە گەنج تا چ رادىيەك لە كۆمەلىكەي خۇي
بىدۇزىتەمۇ باس لە ئاينەدى خۇي بىكات، ئايا ئەۋ
ئاينەدى تە چ رادىيەك پىرىشنىگەرە يان ئاينەدىكى
شۈمە؟! گەنجى ئەم سەردەمە جىۋاۋازىيەكى زۇرى
ھەيە لەگەل گەنجى سەردەمەكەي پىشۈۋ، گەنجى
ئىستىمانەستى خاۋەن ۋەيەكى بى سىنۋورە، ئەگەر خۇي
بىيەۋى بە شىۋازىيەكى تۈكەم سۈد لە تۈنلۈكەي خۇي
ۋەربىگىرى، لەم رۈۋانەگەيەۋە كە خۇي سۈۋدى لە
تۈنلۈكەي خۇي ۋەربىگىرى بىگۈمان كۆمەلىكەي سۈۋد
لە تۈنلۈكەي ۋەربىگىرى، بۇيە لىرەدا پىشكەۋەتنى
تەكەنلۇۋا گۇرۇپپى شىۋازىيەكى خىزان ئەمانە كارىگەرى
لەسەر گەنج ھەيە، گەنج بەشىۋازىيەكى دىكە بىر
دەكاتەمۇ».

مامۇستاكەي ئەمىر باسى لەۋەشكىرد نەكتىفىرتىن
تۈيۈر لە كۆمەلىكەي تۈيۈر گەنجە، ئايا ئەم

ھاۋرىپكانى رەشىپىن بوو، بەداخمۇ ھىچ ئۈمىدىك
يان ئاينەدىكە بۇ پاشەۋىزى ئەك خۇم بەلكو ھىچ
خۇيىندىكارىك ناپىنەۋە، لەبەرۋەۋى بى پلانى
دەسلەلات، لەھەمانكىتەشدا بى پلانى كەسەكان خۇيان
ۋايىردۈۋە كە تۇ چاۋەۋانى ھىچ بەرنامەيەك نەبىت
بۇ ژيانى خۇت لە پاشەۋىزىدا، ھەروھە سۈد نەبىپىن
لە زانستە ئەۋ بۈۋەي تىيىدا دەخۇيىنەستى، ئەمەش
ۋايىردۈۋە ھىندە تر رەشىپىن بىن لە ئاينەدى
خۇمان، بۇيە دەلىم ھىچ رۇشەنىيەك لە ئاينەدى
خۇمدا ناپىنەۋە».

ھەۋراز بەرپىرسىيارىتى ئەۋ رەۋەشى گەنجان
بە پەي يەك دەخاتە ئەستۈي دەسلەلات، «دەسلەلات
بۈۋەيى ۋا بۇ نەۋەخساندۈيىن، ئەۋەنى زانكۇ تەۋاۋ
دەكەن، لە مەلۇمە دادەنىش، ئەمە ۋات لىدەكات دلت
بە ئاينەدى خۇت خۇش نەبى».

ئايا جەندىكە لەگەل راستى ۋ لۇۋىكىدا دەگۈنچى
گەنجان ھەمۇ ھۆكۈرى بى بەرنامەيى خۇيان
بىگەرىنەۋە بۇ دەسلەلات؟ ئايا دەسلەلات گەنجان
رۇگەر دەكات؟ يان گەنجان خۇيان دەتۈۋان خۇيان
رۇگەر بىكەن، قەسەردى خۇيىندىكارىك لەناۋ زانكۇدا
گۈۋارەشە لە قەسە سەدان خۇيىندىكارىك، چۈنكە رەۋەشى
گەشەي خۇيىندىكارىكى زانكۇ ۋەكۈ يەكە، ھەربۇيە
كاتىك خۇيىندىكاران دەۋىنى ھەست دەكەي ھەمان
قەسە يەكە دەكەن.

(شارا جەسەن) خۇيىندىكارى قۇناغى دوۋى
كۆلىۋى زىمان، تىۋەۋانىنى ۋايە: «رۇۋانە ھىچ
بەرنامەيەكى ۋامان نىيە، چۈنكە شتەكان ھەمۇۋى
دوۋبارەيە، لە پىشۋەكەندا يان بۇ كافىريا يان لە
باخەكەندا دادەنىش، سەبارەت بە محازمە ۋە
مامۇستاكەي، محازمەكەنمان زۇر ۋەشكە، ماددى ۋامان
ھەيە ھىچ سۈدىكى بۇمان نىيە ۋەيچىشى لى
تىناگەيىن ۋە پىرۋەيەكى زۇرىش خۇيىندىكار لىي
دەمىيىتەۋە».

شارا ۋەكۈ خۇيىندىكارى تىر ئەۋەي ۋە: «ئىمە
ئاينەدەمان نىيە، چۈنكە جەندىكە ھەۋل دەدەيىن
بۇنەۋەي بىگەيە زانكۇ زانكۇ تەۋاۋ بىكەي، بتۈۋان
نەۋەي تىر بىيگەيەيىن، بەلام كۈۋا ئىستىمانەستى زانكۇ
نىيە، ئەمانەش ۋادەكات كە ئىمە بەرنامەمان نەبى،
چۈنكە جەندەكە كەسى ۋەكۈ ئىمەش تەۋاۋيان
كىردۈۋە لە مەلۇمە بىكار دانىشتۈۋەن، ھەروكۈ ئەۋە
ۋايە كە نەپانخۇيىندى».

شارا باسى لەۋەش كىرد لە رەۋەشكى ۋادا
چارەۋەۋى كۆمەلىكەي بەرۈم دۈۋەۋەۋىي دەۋرات،
چۈنكە كۆمەلىكەي بەندە بە گەنج ۋە خۇيىندىكارى
زانكۇ ئەۋەنى تەۋاۋيان كىردۈۋە، بەلام لەكاتىكىدا
كە خۇيىندىكار نەتۈۋان بەرە بە تۈنلۈكەي خۇي بىكات
كۆمەلىكەي ھەر بەرۈم دۈۋەۋەۋىي دەۋرات».

خۇيىندىكارى قۇناغى يەكەي بەشى رەگەيەندىن
(سەردار قادىر) دەلى: «رۇۋانە دەجە محازمەكەنەۋە،
دۈۋا محازمەش شۈيىنكى ۋانىيە بۇيىچى،
شەۋانەش زىاتەر خەرىكى كىتەپ خۇيىندەۋەم».

سەردار باسى لەۋەش كىرد خۇيىندىكارى زانكۇ
بەگەشەي داھانۋەيىن زۇر روۋە نىيە، بەلام مەن
رەشىپىن نىيە، ھەركەسە دەپى ھەۋل بىكات،
ژيانىش ئەۋە نىيە دەستەۋەستان بى لە بەرۈمبەيىدا
دەپى ھەۋل بەدى».

سەردار جىۋاۋ لە خۇيىندىكارەكەي تىر بىرى
دەكەردەۋە، ئەۋ لەبەرۋەۋى قۇناغى يەكەم بوو

راھىننى مىشك

بە وردى لەم وىنەيە وردبەرەو
ھىزى مىشك و بىرکردنەووت
بىخەردكار
بزانە چى دەبىنيت؟
تا چ رادەيەك
دیدی تىروانىنت وردە؟

ئاسۋى وىنەيەك

سەرنجى ئەم وىنەيە بىدەو بە دىدو خەيالى تىژو ھەستى ناسكت بۆى بنوارەو پاشان خامەكەت ھەئبگەرەو گوزارش لەو
ھەستە ناسك و خەيالە وردو سۆزە بى سنوورەت بىكە، تا بىيىتە خاوەنى يەككى ئەم دوو خەلاتەى خوارەو:

بەشدارى بى بەرامبەرى سالىكى گۆشارى بىريار - بەشدارى بى بەرامبەرى شەش مانگى گۆشارى بىريار

يىنەجىت وىلەى ژمارەى رابوردو
ئاسۋىكى ھىندە فراۋاتى ھەبىت
كە تا دەچوونى ئەم ژمارەيەش
خوینەرانى بىريار دەستى تىرامانىيان
لەژىر چەئاگەى خەيالىاندایە، بە
ئىسازى نووسىنى شاكارىكى بەرىن
لەبەر نەوئەش كە ھىچ كام ئە بەشداران
گوزارشىيان لەو ئاسۋ فراۋاتە ئەكرد
وەكو پىويست، بۆيە ھەمان وىنەمان
دانايەو بەو ئومىدەى ئىۋەى نازىز
بتوانن بە جوانترىن وشە ھەستى خوتان
ئە ئاسۋى ئەو وىنەيەو دەرپرەن

لە سالىرۋىزى بىرياردا

كورال) دا ھەزدەكەين پەيۋەندى بىكەن بە
بىرياردەو سەردانمان بىكەن بەمەبەستى
كاركردن بەو مەرجەى بتوانن بە تەواۋەتى
(متفرغ) بن بۇ كارەكە.

۵- ھەموو ئازىزىك بە ئامانجى بەرەو
پېش بىردن و دەولەمەندىكردى گۇفارەكە
دەتوانىت بە (رېپۇرتاژ) چاپىكەۋتن.
ۋىنەى مانا بەخش، يا ھەر بابەتىك كە
جوان و شياۋە) بەشدارىي لە بىرياردا بىكات.
بىريار گۇفارى ھەموۋانەو مولكى ھەموو
كوردىكى نىشتان پەرورە، پېۋىستە ۋەكو
سۇماى چاۋەكانمان بىپاريزىن و بەردەوام
خەزمەتى بىكەين و ۋەكو پەرۋانى دەۋرى شەم لە
ژۋانى ئەۋدا كۆرى ھىۋاۋ ئەۋىن گەرم بىكەين.
چاۋەرۋانتانين

۱- لە ۲۰۰۹/۲/۲۰ تا ۲۰۰۹/۵/۱ دەتوانن
پەرسىيارەكانتان لە رېگى ئىمەيل و نامەو
كورتنەنامەى مۇپايىلەۋە بىگەينەننە بىريار.
۲- ھەر ھەلوئىستىكتان بەرامبەر بە
بىريار ھەيەو ھەر ھەستىكتان لە ناخدايە
بە راشكاۋى دەتواننن بەو رېگىيانەى
سەرۋە بۇمان بىنن.
۳- ھەر بابەتىك يان گۇشەيەك كە
تا ئىستا لە بىرياردا نىيەو ھەزدەكەيت
ھەيىت، دەتوانىت پېشنىارى بىكەيت،
خاۋەنى جوانترىن پېشنىارىش لە لايەن
بىرياردە خەلات دەرگىت.
۴- ھەر گەنجو لاۋىك لە كچان و كوران
بە ھەرمەندن لە ھەر يەك لە بۈرەكانى
كۇمپىوتەر (ھۆتۈشۈپ، ئەندىزىن،

خىۋا يارىت لە ژمارە (۱۲) دا، بىريار
مۇمى يەك سالىەى خۇى دادەگىرسىنن و
لەگەل خۇشەۋىستانى خۇيدا ناھەنگى
سالىك لە خەزمەت و شەۋنخوۋنى و
راگەياندىنى ئامانجدار دەگىرپت.

لە سالىرۋىزى راگەياندىنى پەيامى
يەكەمىن گۇفارى كارگىرى و گەشەپپىدانى
مروۋى لە كوردستاندا، (بىريار) ھەز دەكات
لەم يادەدا چىرۋك و مېژۋوى دامەزراندنى
نەم گۇفارە بۇ خۇشەۋىست و عاشقانى
خۇى بخۋىننەۋە!

بىريار لە ژمارە (۱۲) د زۆر بە راشكاۋى
پەرسىيارو تېبىنى و پېشنىارەكانتان دەخاتە
بەردەم خاۋەنى ئىمتىازو سەرنوۋسەر و بۇ
نەم مەبەستەش پېتان رادەگەيەنن كە:

يەكەم كەنتلى
كەرتى تايىت

2006.3.21

يەكەم مۆلەتتى ياسايسى ژمارە

پىرۈزە چواردەم سالىيادى نىگا

www.NigaTV.com

نىگايەك بۇ ھەممەت

رېئاز:

* نىگا TV، تېدەكۆشپىت لە پىناو خزمەتكردن بە مېژوو كلتورو ھونەرو رۇشنىرى بۇ ھىنانەدى گۇرانكارى لە كۆمەلگە.
* بەلام يەكەم ھەنگاوى سەرەكى بىرىتىيە لە خزمەتكردن بە پەيامى بازىرگانى بۇ وىرجەرخان و ھەلسانەمەدى ژىر خانى ئابورى و كىيەركى دروستكردن لە نىوان كۆمپانىيانا بە ئامانجى نەھىشتى ھۆرخكردن و دىسخەرۈكردى خەك لەسر بىنەماكانى بازارى ئازاد.
* نىگا TV، لە باشترىن ھالەتەكانىدا ھەست بە لىپىرسراوىتى دىكات و بە ئەمانەتەشەو ئەم ئەرەكى خستۆتە ئەستۆى خۇى، تاومكو بېيت بە بىشك لە رېبازى رۇشنگەرى.

درووشم:

لېگەت بۇ ھەممەت

واتە ھەمە لاپەنە دەروانىتە ئاپىنو ئاپىزايەك، ھەمە لاپەنە دەروانىتە گشت حىزب و رىكخراوېك، پاپەندىشە بە پاراستنى بىنەما نىشتەمانىيەكان.
نىگا، ستايش نىيە بە ھىچ كەسك و رىكخراو حىزبىك، بەلكو تەنھا لە دايكبووى نوپىزىن گۇرانكارىيە كە بى سەمىنەو بىتوانىت خزمەت بەو چەمك و واتاپانە بىكات كە ھەمەو كات ھەلگى پەيامى ئەو چەمك و واتاپانە نەگۈرەو ھەمەو كەسش بە ئاسانى دىتوانىت لە ئامانج مەبەستەكانى تى بىكات.
نىگا ھەلپىنجرەوى ئەو بىركىرنەوانەبە كە ژيان بەو سادىيە دىيىن، ەك چۆن ئازادىش لە خودى خۇيدا سادىترىن ماقى سرووشتىيە بۇ گشت مەرفەكان.

ئامانج:

نىگا TV، لە پىناو خزمەتكردن دامەزراو ەك لەمەو پىش باسما كىر، وشەى خزمەتەش ھەركەسەو پىناسەو ناسىنى بە شىۋەيەك دىمەبىرەت كە باس لە كرۈكى خزمەتەكە بىكات، ھەر بۇيە خزمەت بە مەفھومى نىگا واتە:
* بەرركىرنەمەدى ئاستى رۇشنىرى.
* دىركىرن بى گۇيدانە ھەر كەم و كورىيەك، كاركردن لە پىناو گۇرپىنى واقىقى بىركىرنەمەمان.
* ھەستەنەو جارېكى تر رووبەروو بەرامبەر ھالەتە نەشپاومەكان كە پەيوەندى بە تاكى كۆمەلگەو ھەپە.
* رايھانىنى ئەو گەنجانە كە تىنووى شتە مەخلوق بەخشەكانى.
* تەماشاكىرنى ئەمەرو بى ھىوا نەبوون لە دوا رۇژ.

پىرۇگراممەكانمان:

- * ماوەى مىندالان/ فېلىم كارتۇن و زىنجىرە كارتۇن و ژىرنووس، كورتە كارتۇن، فېركارى، ئۆپەرمەيت، جىرۇك، گۇرانى مىندالان، بىرنامە مىندالان.
- * بىرنامە دۇبلاژ/ ھونەرى، زانستى، سەپروسەمەرە، كامىراى شارو، بابەتى دىكۆمىنتى لە گشت بوارمەكاندا.
- * بىرنامە كوردى/ ھۆلكۇرى، تەرھىپى، دىكۆمىنتى كوردى، بىرنامە وەرزى.
- * وەرزى/ يارى تۇپى بى، راپۇرتى وەرزى.
- * زىنجىرە خىزانى/ ژىرنووس، دۇبلاژ.
- * گۇرانى كوردى ەك رىفرض لە نىوان پىرۇگراممەكان.
- * دوا بابەتى شەو/ فېلىم ژىرنووس، فېلىم دۇبلاژ، تەمسىلى كوردى.

يوسف ۋاڧىيىن

كۆپرەك كاتى ھەلەمقولىنى دېتەمە دەر بە ناۋازى
 ھۆلەپ ھورى ھەلقولىنى ناۋى كاتى وردە بەردو
 زىخەمكەنى ئەكمەنە سەماۋ گۆرانى، زولال زولال
 سازگارو روون دۋاي بىرىنى سەدان بىن بەردو پىنج
 بىرۈۋىن دۋاي بوۋىن بە چەندىن ھەلبەزە بەم
 خورمە ھەلبەز ھەلبەزە پاش ئاۋدانى چەندىن
 پىنج ۋ گۈلۈ رىشال ھەندىكى تىغىرۇ ئەبىتە ناۋ
 كۈنۈ ھال، ھەندىكىشى بە ھەلمە تەم، پاش
 ماۋەسەك ئەرۋىتە جەم، چەمىش بە ھازمە
 شەلبە ھور، بەم ھەمۈۋ جۈۋەلە گۆرانەى دى بە
 سەريا بەرمە دەريا، دەرياش زەريا بەرگىكى شىنى
 ئاسمانى سەرتاپا ئەكا بەبەريا.

شەنە شەمال مژدە ھەۋالى تازەى سال،
 بۇ ھەمۈۋ نىرگەزە جىبارو ھەردو ۋەردو تەرتو
 بىرۈۋىننى ئەھىتىن، كاكۈلى ھەمۈۋ نىزارو پىرە
 دۈمۈنىك داپىننى بالاي ھەرسىلى گەنەم جۋى
 ناسك بە كەروپشكە دىننى ئاۋنگ لە گۈل ئەفرىننى،
 توۋلى ئەمامى شەك ۋ تەرزى بېستان ۋ ئەگرىچەى
 رەزە دېمان ئەلمەزىننى.

لەگەل پەكەم ھەناسەى بەرى بەيالى
 پاسارى لە گۈنەسۈۋانەم ھەمۈۋ بالندە ھاۋشۈۋە
 ھاۋرىكەنى، دۋاي ئەمەى كەما كەلمەشپىر ھەمۈۋ
 بەيالى ئەم جارەش بە خەبەر ھانى، ئەۋانىش
 ۋەك نىمەى مەۋ سەمگەرم بەكارو بىرۈۋى بىرۈۋى.
 ئەكمەنە سازو كەمۇ كىۋ، رۋىن گەران گەرانەم
 ھاتىن ۋ چوۋىن بە پەكا چوۋىن ماناى زىندۈۋىتى
 زىنن چاۋمەكانمان تەنھا جۋانى تىا ئەبىتىن.

بايزىكىى دەرەنگ ۋەختى پىش ئەمەى كە
 خۇرەتاۋى كزو كەم تىن، پەيتە باۋەشى ناسۋو
 كەنارى سۈۋر ئامىزى خۇر نىشىن دۈۋر، بىكەتە
 ھىلانە بۇ خەۋى دانە دانە گەلەى نىۋە زەردو
 تەمىزۈ دەكمەنە بەر پىن دەرەختى كە سىرە بوۋى
 ھەلۈمۈۋى.

گىاي نىسۋە گىان كزەباى سارد بە دەستە
 بىن مېھرىمەنى چەل چەل ئەمەكا ئەمەپىۋا دىۋ.
 ھەناسەى پەتەم مەۋى سەرمەۋ سۆلە جۈلەكە
 ئەكەتە گرمۇلە، ئەمەى كەما گىان لەمەر بىت ئەم
 تەۋرەمە كەردۈۋە ماتو كزۈلە.

شەمۋى پەلدا گۆرەپانىسى دەستەۋ پەخەم
 زۇران بازى بايزى پەرجەم زىرەن ۋ زىستانەكەى
 رەش چەرمەۋە، كە سەرمەنچام لە پەكەكەيان
 مېۋانىيەم پەكەكەيان ھەرمۈۋ ھەرمۈۋە. زىستان
 ئەم مېۋانە ھاتو ناسراۋە، كە ئەمەندە
 دەستو دلى كراۋەپە، ئەم پۇشاكە سېۋ سۆلە
 ئەم سەختى ۋ شەختە سەھۇلە، بەشى ھەرجى
 جىباۋ جۈلە ھەرجى شاخ ۋ داخ ۋ دۈلە ئەمەدو
 ئەمەكا، ھەمۈۋ گۈنى گۈنەسۈۋانەپەك، گۈارەى
 چلۈرەى پىا ئەكا، لوتكەى بەفرىن بە چاۋبىركەپ
 لەگەل تىشكى خۇرى بەتەن لە شەرمەنا زىنگۈل
 زىنگۈل ئەمەۋتەم، ھەمەسەك بۇ تەمەنى خۇى
 ھەلەمەپىرۋى جا لە داخا رۋ ئەجەن بە ئاخى ئاخا،
 پاش پىر بوۋى دلى زەمى لە ناۋ چەندىن مېرگە
 باخسا لە ژىر ھەرس ۋ دۈۋەز لە دامىنى زورگە
 شاخا چارىكى تىر لە دامىنى چەندىن كارىزۋ

بە چاۋىكىى بىن تىروۋكان ۋ تەمەزۋە بۇ
 دەۋرۈۋەرم دەۋانەم چى پىۋەسەم؟ چۈن دەتۈنەم؟
 ئەم ھەمۈۋ جۋانىيە زۇرو خۋاگەردە بىن
 سەۋۋە كە لە تۈۋان ھەلمەى مەن گەل دۈۋە
 پىنەسى كەم بەم سەنەپە پاشى پەكەم.
 بە شەۋكاران ھەر لەگەل پەكەم ۋ چانى شەۋ
 بىداران سەرى پىر تەسەۋ ئاۋانە كە ھەلەمەپىر
 بەرمە گۆرەپانى پان ۋ بەرىنى ئاسمانى سامال.
 زەماۋەندى ئەستىرەمەن بەم نۈۋەك ۋ شەۋ
 زەنگە. ئاھەنگى بوۋكى رازاۋەى مانگى مەنگە
 بەسەر پىشى كاكەشانا بەرپەكەۋتۈۋ. دە پىۋارە
 ئەم ھەمۈۋ زەماۋەند گىرە بىن خورپە ۋ چەپە
 بىدەنگە. مانگى شەنگىش تاراي خەرمەنەى
 بۇشپەۋ چاۋى ۋ شەۋ خۈشەۋىستى لە زەمى
 ئازىز پىرەۋ. ئەم دېمەنە ئەك ھەرمەنى بېخۈدو
 سەرسام كەردۈۋە، نا بەلەك تاق تاقە كەرىشى
 شەپداۋ بىن ئازام كەردۈۋە. بەم پىۋە دانگە ئەم
 ئاھەنگە بە رەنكەن ئەرم ئەرم.

ھەتا كاتى خۇرى گەرم سەرجۈبى لە دەستى
 ئەستىرەمەن ۋ مەدەگەن ۋ ھەزاران گۈرە تىرۋى
 پىرۋىزى خۇى ۋەك دېپارى دېمەخىشە بوۋك زۋا.
 دېمەخىشە دۈل ۋ دۈشت ۋ سەخت ۋ تەخت ۋ
 رازو ھەۋراز، دېمەخىشە جىباۋ جۈل ۋ دەرياۋ
 زەريا، شاخ ۋ باخ ۋ گۈل ۋ گەلا، پىرۋىزى رۋىزىكى
 نۋى ئەمەتە ھەر شارو گۈندو كۈنچ ۋ شۈپىننى،
 ھەمۈۋ جىگەپەك ئەدۈپىننى، پەكەم جىگەش
 سەرى كۈنەمى لوتكەى چىا رەمەۋەس.

خېزانى بەختەۋەر

دايكى سىرۋوش

يا خېزانەكانمان لەسەرۋوئى ھەموو كارەكانمانەۋە بىن!!

بىن ياخود گەورە، چاودىرى خويندەيان بکە، دابىشە لەگەلياندا، گوى لە ھىواو ئارەزووگانيان بگرو کيشەگانيان بۆ جارەسەر بکە، ھۆگرى تەنيابيان مەکە.

۵- بياوى سەرکەوتو ھونەرمەندە لە رىکخستى ژيانى رۆژانە ھەموو بوارەکانى ژياندا ھەموو شتەك مافى خۆى دىداتى، بياويەك كە سوورە لەسەر دانانى كاتى گونجاو بۆ ھەوانەۋەى لەگەل مال و منداڵەكەدا توانيوتى گرنكى بوونى خۆى دروست بکات لای خېزانەكەى.

۶- ژىرى و زېرەگىت لە مامەلەكەردندا رۆلەكى گرنكى ھەبە بۆ پيشەنگىت لە مامەلەكەدا. بۆ نمونە كاتىك خېزانەكەت داۋاي جىيەجىكردى كاريكت لىدەكەت ئەمە ماناي خۆشەويستى و ريزە بۆ تۆ، چونكە تەنھا كەسيك بە شياۋى بزانىت بۆ بەريۆمەردنى كاردەكەنى تۆيت.

۷- بياوى نمونەى ئەوكەسەبە كاتىك دەرەخەيە ھەمەكانى لە دەرەۋى مامەلەكە بەجىدەھىيەت، ئەك غەمبارى و بىزارى و بىدەنگى ھەلبەزىرەت لەمەلەكەيدا خۆى خېزانەكەى داتەنگ بکات.

۸- بۆ ئەۋەى سەرکەوتو بىت ھەميشە ريزو خۆشەويستى بئويەنە بۆ خېزانەكەت، كاتىك قەسەت بۆ دەكەت گوى بۆ قەسەكانى بگرو، خۆت سەرقال مەكە بە شتەكى تروە، چونكە زۆرەبى ئەۋە كيشانەى رويەروۋى خېزان دەبىتەۋە بە ھۆى گوى نەگرتو و بايەخ نەدانە بە بىرو بۆچونەكانى پەكت.

۹- ھەلبەدە ھەميشە قەخۆش و رەفتار جوانى ھەلبەزىرەت لە گەل خېزان و منداڵەكاندا، ئەك قەخۆش و روخۆش بىت لە دەرەۋى مامەلەكەت، بەلام بە گەرانەۋەت بۆ مامەلەكەت بىيەتە كەسيكى تۆرەو بىزارو توندو تىز.

سود لەم سەرچاۋە وەرگراۋە: بياۋى باش واتە ھاۋسەرگىرى سەرکەوتو: رويەت مارك نەلتەر

لە جوارچىۋەيەكى راستدا دانائە. بياۋان دەبىت بزان ژيانى ھاۋسەرىتى قۇناغىكى نويەو جودايە لە ژيانى پيشەر، دەبىت بزانين پيش ئەۋەى ژيانى ھاۋسەرىتى بىك بەيەن ئەركەكانمان كەمتر بىوون ئەدۋاي ژيانى ھاۋسەرىتى، ھەروەك زانايەك دەليەت: (ھەموو شتەك لەدۋاي ژيانى ھاۋسەرىتى دەرگۆرەت بە تايبەت تۆ دەبىت يەكەك بىت لەو شتانە).

بەداخەۋە ھەندىك لە ھاۋسەران پيش ژيانى ھاۋسەرىتيان كاتىكى زۆريان لە گەل ھاۋرىكانياندا بەسەر يردوۋە، بەھەمان شىۋە دۋاي ھاۋسەرىتى بەردەوام دەين لە گەرانەۋەيان لەكاتىكى درەنگى شەۋدا، كە ھىچ ھۆشيان لە لاي خېزانەكەيان نىە، بەراستى بەسەربردنى كات لەگەل خېزانەكەتدا زۆر بە بايەخ ترە لە بەسەربردنى لەگەل ھاۋرىكاندا، چونكە بە گرنگىدانەت بە خېزانەكەت گوزارش لەو پەرى ماناي ۋەقادارى و دلسۆزىت دەكەيت.

بەگۆرتى بۆئەۋەى بياۋىكى نمونەى بىت و چاودىرى مافدارى خېزانەكەت بکەيت و پىداۋستىەكانى خېزانەكەت لە سەرۋوئى ھەموو كارەكانتەۋە بىت، بىۋستە رەنمايى ئەم خالانەى خواروۋە بکەيت.

۱- بايەخدان بەدەست رەنگىنيەكانى خېزانەكەت، بۆ ئەۋەى بزانەت خېزانەكەت بەردەپيشەۋە بەرەت، ھەميشە ھەلبەدە خېزانەكەت لە چ بيارىكدا بە توانا و زېرەكە ھانى بەدو ستايشى بکە، ئەك وەك كەسيكى نەزان و بى نرخ تەماشاي بکەيت.

۲- ھەرگىز خېزانەكەت بە كەم مەزانو بە چاۋىكى سووك تەماشاي پىداۋستىەكانى مەكە، چونكە ئەم كارە نەنجامى خرابى لى دەكەۋىتەۋە كارەكانتە سەر كەسايەتى خۆت و خېزانەكەت.

۳- ئارامى و لەسەر خۆيى و تۆرەنەموونت كارپەرەيمەكى زۆرى ھەبە بۆ پيشخستى خېزان و منداڵەكانت لە ھەموو بوارەكانى ژياندا.

۴- سىنگىراۋان بە لەگەل منداڵەكاندا بچووك

بياۋى نمونەى كەسيكى رىك و پىكە لە كاروبارەكاندا، ھەميشە لەمەۋەلدانايە و تواناكانى دەخاتە كار بۆ ئەۋە گەرتانەى رويەروۋى دەبىتەۋە. جەلو بۆ ھەلچونەكان شل ناكات بە شىۋەيەك كە لە رەفتار و گەفتارىدا دەرەكەۋىت دلى خېزانەكەى زىز بکات، بياۋى نمونەى بەشەۋەيەك رىكە خۆى رىكەخات كەبە ھەماھەنگى لە نىۋان گارەكانى و ئەركى مال و خېزانەكەدا دلىيى و ئاسودەيەكى تەۋاۋى بۆ خېزانەكەى دروستكردوۋە زۆر خۆشچالە لەمەلس و كەۋت و گەفتارىدا.

چونكە بەراستى پەيوەندى نىۋان ژن و مېرد تەنھا پەيوەندى نىۋان دوۋەس نىيە، بەلكو لايەنى سىيەم تايادا بەشدارە وەك سى لاي سىگۆشەيەك پىكەۋە ئەۋەش مامەلەكەردنى راستەقەيە لە ژيانى ھاۋسەرىدا. كاتىك دەليين، مامەلەكەردنى راستەقەيە واتە دركەردن بە بايەخدان بەكارە جوانەكان و تىگەپشتىكى راستانە لەماناي بەرنامەريزى بۆ ژيانى ھاۋسەرىتى و پيشخستى كارە گرنەكانى خېزانەكەى و جىيەجىكردى كارەكانيان بەدانايى و زانايى.

لەژمارەى رابووردودا باسەمان لە پيشخستى كاروبارەكانى ھاۋسەر لەلايەن ئاھەرتانەۋە كرد بە پىشتىۋانى خەدا لەم ژمارەيدا باس لە پيشخستى كاروبار و پىداۋستىەكانى ئاھەرتان لەلايەن پياۋانەۋە دەكەين.

بەراستى شتەكى بەلگە نەۋىستە كە بياۋان بە گشتى ئەركى دابىنكەردنى بۆئۆى خېزانەكان كەۋتەتە نەستۆ، بەلام دەبىت بياۋان لەۋە دلىيا بىن كەتەنھا پەيداكرەندى بارەو سەرۋەت و سامان كۆكرەندەۋە نابىتە مايەى سەرکەۋەتلى ژيانى ھاۋسەرىتى، بەلكو بايەخ نەدان بە گرنكى ئەم كارە ھەلەيمەكى گەورەيە. دەبىت بياۋان رىكە نەدەن ھۆگرى تەنياي دوور كەۋتەۋە لە خېزانەكەيان بىن، بىۋىستە لەسەر بياۋى دلسۆز ھەموو تواناكانى تەرخان بکات بەۋەى ئەۋە كارەى جىيەجىسى دەكەت بەراستى لەمىناۋى خېزانەكەدا بىت، ئەۋە كاتە مامەلەكى و خېزانەكەى

نا: پارىژەر نازاد محمىدين

بىە بە پيشەنگ و نموونه بوى

زەمىن بە دەما بگەوى داۋاسى لە قوتابى دوۋە
كرد كە ۋەلامەكەى راست بوو كە بەمەردوۋ ھاجى
بچىتە سەر مى قوتابى يەكەم، ئەوانىش لە بەردەم
نامادەبوۋان ئەم كارمىيان جىيە جىكرد.

لەم كاتەدا يەككە لە مامۇستاكى قوتابخانەكە
بە روۋىيەكى نا ناسايى و شەرمەزارىيەكەمە داۋى
لە نامادەبوۋان كرد كە بەرمەمون شىرىنى و
خواردنەمەكانى بەردەمىيان بىخۇن.....

مامۇستا (محمود) دەلىت: دەستبەجى ھەستەم
كرد بۇيە مامۇستاكە لەم كاتەدا بەخىرايى پيشۋازى
لېكردىن، بۇ ئەۋدى چىتر بوار بەم قوتابىيە نەدات
بەردە لەسەر پەرۋەردە نادروست و نەئىيەكانى
تريان ھەلمالايىت! پاشان مامۇستا (محمود) دەلىت
بە دلشكاۋى خەم و خەفەتتىكى زۆرۋە لە
قوتابخانەكە ھاتەم دەردەمە دىيان پىرسىيىرى ئالۇز
لە مېشكەدا دروستىبوۋن، نايە دەمىت پەيۋەندى
نېۋان مامۇستاۋ قوتابى ناۋا بىت؟! ئەمە چ جۆرە
ھەلسۈكەۋت بەھاۋ رەۋشنىكە ئىمە دەى رۋىتىن
لە دەروۋنى ئەم قوتابىيە رۋى سۈۋك و پەيۋەنە
ناسايەنى كە ھېشتا سەرمەتاي رېگەيانە لە ژاندا!

ئەمە مندالە لە داھاتوۋدا چاۋەرىيى جى لى
بەكەين، لە كاتىكدا لەلەيەكەمە دەمىن مامۇستاكەى
لە قوتابخانە بە جىنىۋ قەسەى نەشرىن و ھىزەۋون و
(بىزراۋ) مامەلەى لەگەلدا دەكات! لەلەيەكى ترەۋە
دەمىننى دايكى درۆ لەگەل باۋكىدا دەكات، يان بە
پىچەۋانەۋە يان ھەردوۋكىيان لەگەل خەزم يان
دراۋىكەياندا، لەلەيەكى تر باۋكى پىي دەلىت: برۆ
ۋەلامى تەلەفۋنەكە بىدەرەۋە پىي بلى: باۋكە لە
مال نىيە يان دايكە لەمال نىيە!

بۇيە بەدلىنبايەۋە ئەگەر مندالە لە كەش و
بارودۇخىكى لەم شىۋەمەدا پەرۋەردە بىيىت ئەۋا بە
ھىچ شىۋەمەك فېرى كىردارى راست و دروست نابىت!
لە لايەكى ترەۋە دەمىننى دايكى خىيەنەت
(ناپاكى) لە باۋكى دەكات! يان باۋكى لەگەل دايكى!
لە بارودۇخى ھاۋشىۋەى لەمەشدا ھەرگىز مندال
فېرى پاكى و مەتەنە نابىت.

لە لايەكى تر دەمىننى دايكى يان باۋكى يان
ھەردوۋكىيان زەمان پىس و جىنىۋ فرۆشەن بۇيە
ھەرگىز فېرى رىزۋ گەۋرەدە بچوۋكى نابىت!
لە لايەكى تر دەمىننى باۋكى يان دايكى تەرەۋە
زىبەن لەگەل مندالەكانىيان يان لەگەل كەسانى
دەۋرۋەرياندا، بۇيە ھەرگىز فېرى بەزەمىي و نەرم و
نىيەنى ھاۋكارى نابىت.

لەمەر ئەۋە پىۋىستە لەسەر دايكان و باۋكان و
مامۇستايان يان ھەر كەسىكى تر كە ئەركى
پەرۋەردەكردنى مندالەن لە ئەستۋادىيە ۋىيەن!
نەكەن بەگۇفتار نامۇزگارى مندال بەكەن، پاشان
بەمەردەۋە پىچەۋانەى گۇفتاريان پەيەرۋە يەكەن!
چونكە ئەگەر مندال بەم شىۋەمە پەرۋەردە بىكرىت
ئەۋا لە پاشە رۆژدا كەسىكى ناراست و دوۋورى
لېۋەردەجىت، پاشانىش زۆر مەخالە بتوانىت ئەۋ
ھەلەمەت راست بەكەپتەۋە!

بوۋىت پىۋىستە پىش نانخواردن دەستەكانەمان بىۋىن
بەلام نامۇزگارىكار خۇي بە دەستى پىسەۋە نان بىخوات.
سروشتى مندال بە جۆرىكە كە خەز بە
فېرېۋون دەكات لە كەسانى دەۋرۋەريەۋە،
زۆر چار دەستبەجى ھەلسۈكەۋت دەۋرۋەرى
ۋەردەگىرت و لە خۇيدا دۋبارەى دەكاتەۋە، بەلام
ھەندى چار پىرسىيىرى دەكات پاشان لە خۇيدا دۋبارەى
دەكاتەۋە، بۇيە زۆر پىۋىستە لەسەر پەرۋەردەكاران
بەتايىمەت باۋكان و دايكان كە بۋارى پىرسىيىرى كردن
بىدەن بە مندالەن و پەيۋەرى نەرمۋىيەنى و سىنگ
فراۋانىيەۋە بە شىۋازىكى جان و ناسان ۋەلامى
پىرسىيىرىكانىيان بىدەنەۋە.

بۇيە پىۋىستە مندالەن بەكەم نەزانىن، چونكە
ئەۋان بەردەۋام چاۋدېرى ھەلسۈكەۋتەمان دەكەن و
ھەۋل دىدەن ھەمان ھەلسۈكەۋتەنى ئىمە لە خۇياندا
دۋبارە بەكەنەۋە پىيادەى دەكەن.

لەمەر ئەۋە دەتۋانىن بىلىن كە بوۋن بە پيشەنگ
لە پەرۋەردەدا لە سەرگەۋتۋ تىرەن و كارىگەرترىن
ھۆكارمەكانى نامادەكردن و راھىيەنى مندالە لەروۋى
كۆمەلەپەتى و دەروۋى رەۋشنىيەۋە.

ھەر لەمەر ئەۋەشە كە پيشىنەكان زۆر
گرىنگىيان دەدا بە ھەلپۇزدەن دۆزىنەۋەى باشتىن
پەرۋەردەكار بۇ مندالەكانىيان، بۇ نموۋە زانايەك
نامەيەكى نوۋسى بۇ پەرۋەردەكارى كورمەكى كە
لە بەشكىدا ھاتىۋو: (با يەكەم چاكسازى خەزمەت
كە پىشكەشى كورمەكى دەكەيت چاكسازى خودى
خۆت و ھەلس و كەۋىت بىت، چونكە مندالەن چاۋيان
تىرە لە بىيىنى ھەلسۈكەۋتە چاك و خراپەۋە).

خۇيەنەرى بەرپىز بۇ ئەۋەى زياتر رۆلى گىرنگى و
لايەنى چاكى و خراپى ئەركى بوۋن بە پيشەنگەمان
بۇ روۋن بىيەتەۋە، با گۇپىيىستى مامۇستا (محمود
ماھر زىدان) بىن كە لە كىتپى (پاداشت و سزا) دا
بۇ مان دەگىرپەتەۋە دەلىت: (چارىكانىيان بىنگىشت
كرابوۋم بۇ بەشدارىكردن لە ناھەنگىك كە لە
يەككە لە قوتابخانە سەرمەتايەكاندا ساز كرابوۋ،
لە ناۋ يەككە لە پۇلەكانى پىنجى سەرمەتايەدا
قوتابىيەكان داۋايان لە ھاۋرىيەكان كىرد لاسايى
مامۇستاكىيان بۇ بىكەتەۋە، ئەۋىش رەزەمەندى
نەشانداۋ وت: ئىستى لاسايى مامۇستاي نىنگىلىزى
دەكەمەۋە، لە پۇلەكە چۈۋە دەردەۋە دەرگاگەى
داخست و پاش خولەككە بە خىرايەكى سەرنج
راكىش ھاتەۋە بە شەق دەرگاگەى كىردەۋە بە
تورمىيەۋە بە قوتابىيەكانى وت:

(Good morning dogs) ۋاتە يەيانىيان
باش.....!!

پاشان قوتابىيەكە وتى ئىستاش لاسايى
مامۇستاي بىرگارىيان بۇ دەكەمەۋە: پىرسىيىرىكى
دەربارى خەشتەى لىكدان ناراستەى يەككە لە
ھاۋرى قوتابىيەكانى كىرد، قوتابىيەكە ۋەلامى
ناراستى دايەۋە، ھەمان پىرسىيىرى ناراستەى
قوتابىيەكى دى كىرد، دەستبەجى بەراستى ۋەلامى
دايەۋە، بۇيە داۋى لە قوتابى يەكەم كىرد كە لەسەر

بۇ ئەۋە پاۋك و دايكانەى كە ناۋاتەخۋازى چاكەۋ
خىرى مندالەكانىيان، بۇ ئەۋە كەس و لايەنەنى كە
ئەركى پەرۋەردەكردنى مندالەن لە ئەستۋادىيە.

ھاۋرىيەتى رۆلىكى كارىگەرى ھەيە لەسەر
دەروۋنى مندال، بۇيە پىۋىستە لەسەر دايكان و
باۋكان و مامۇستايان يان ھەر كەسىكى تر كە رۆلى
پەرۋەردەكار دەمىننى ھاۋرىيەتى مندال بىكات، بە
ھىچ شىۋەمەك خۇي بە گەۋرەترو زياتر نەزانىت و
خۇ بەكەم زانەن بىۋىيىت و بىكەتە دروشمى خۇي
لە بەرامبەر مندالدا، بەم كارەش مندال ھەموۋ
ئەۋ شتەنە ھىرەپىت كە گەۋرەكان نامانجىيەنە
بىگەيەنەن بە مندالەكان.

پەرۋەردەكارى سەرگەۋتۋ ئەۋە كەسەيە كە
كاتىك كۆمەلىك مندالە بىيىنى يارى دەكەن و كات
بەسەر دەيەن ھانىيان بىدات بۇ ئەۋە گىيەنى پىكەۋە
كاركردن و يارىكردنە نەك لە يەكەيان جىيا بىكەتەۋە
لەيان تورەپىت.

ھەرۋەھا پىۋىستە لەسەر پەرۋەردەكار بە
تايىمەت دايكان و باۋكان كە ھاۋرىي باش و رەۋش
بەرز بىدۆزەۋە بۇ مندالەكانىيان، چونكە مندال لەۋ
تەمەنە! ھەستى لاسايى كىردەۋەۋە چاۋلىكەرى
زۆر تىدە بەھىزە، ئەگەر دەۋرۋەرى بەتايىمەت
ھاۋرىيەنى باش و رەۋش بەرزىن چاۋيان لىدەكات،
بەھەمان شىۋە ئەگەر خراپىش بىن ھەر چاۋيان
لىدەكات.

بەھەمان شىۋە بوۋن بە (پيشەنگ)
كارىگەرىيەكى زۆرى ھەيە لەسەر دەروۋنى مندال،
چونكە مندال لە زۆرىيەى كارمەكانىدا لاسايى و
چاۋلىكەرى كەسانى گەۋرەى دەۋرۋەرى دەكاتەۋە
بەتايىمەت پاۋك و دايكى، تەنەنەت لە ئايىن و بىرو
بۇچونىشدا، گەۋبەۋ پيشەنگى لە كاراترىن
ھۆكارمەكانى دروستكردنى كارىگەرىيە لەسەر
دەروۋنى مندال.

پىۋىستە لەسەر پەرۋەردەكاران كە لە كىردارو
گۇفتارياندا راستگۇ بىن بەتايىمەتى لە كاتىكدا كە
مامەلە لەگەل مندالدا دەكەن، چونكە درۆ كىردن بە
كىردار شىۋەۋەۋەى خراپىر بە جىدەھلىت لەسەر
مندال ۋەك لە درۆ گۇفتارى.

بۇيەرجاۋ روۋنى پەرىزت و ئاشنا بوۋىت بە
درۆ كىردارى نموۋەيەك دەھىنەنەۋە:

گومان لەۋەدا نىيە كەمندالان چاۋدېرى
سەرجەم ھەلس و كەۋتەكانى گەۋرەكان بە تايىمەت
دايكان و باۋكانىيان دەكەن و دۋبارەى دەكەنەۋە لە
ژيانى خۇياندا، ئەگەر راستگۇيىيان پەدىكرد ئەۋە
بىگومان راستگۇ دەردەچىن، لە مەۋە دايكان و
باۋكان دەيەنە نموۋەۋە پيشەنگ بۇ چاۋلىكەرىيان،
لە لايەن مندالەۋە، بەلام لە قوتابخانەدا مامۇستا
رۆلى پيشەنگى دەيىنەن. بۇيە زۆر گىرنگە كارى
دۇ بەيەك ئەنجام نەدرىت لەمەر چاۋى مندالدا،
مەيەست لەكارى دۇ بەيەك ئەۋەيە كە پەرۋەردەكار
بە مندال بلىت درۆكردن كارىكى خراپ و بىزراۋە
بەلام ئەۋە كەسە خۇي درۆ بىكات يان بە مندال

خەتتى ناخۇشە! ئەڭىز مىندالەكمەت

م. خالىد ابراهيم - قوتابخانەنى پىشەنسى خۇيىندىن خىرا

بىرىت، تاكو ھەستى كىرىكى لا دروست بىيت و ھان بىرىت و باۋىرى بەخۇى بەھىز بىيت.

* ۋىنەكىشان و رەنگ كرىنى ۋىنەكان بەشىۋە ستونى و ئاسۋى و لار رۆلى كارىگەر دەگىر لەخىرا نووسىنى مىندال.

* ناۋە ناۋە لەپۇ لەكاندا پىشىركى خىرا نووسىن لەناۋ قوتاياندا ئەنجام بىرىت كارىكى باشە، تاكو ئەۋ جۇرە مىندالانە چالاكى بىۋىن.

* ھەر رۆژەۋ پىنج خولەك پەنجە مىندالەكمە پىش نووسىن بىشەلەۋ بىكەرەۋەۋ داخەرەۋە.

* بەردەۋام ھاندان و دەست خۇشى مىندالەكمەت بۇ خىرا نووسىن و ھان نووسىن لەبىر بىيت.

* ئەركى ئەۋ جۇرە مىندالانە ۋاباشە كەم بىيت، تۋانايان لەبەر چاۋ بىگىرەت.

* بەھۇى زوۋ مانىدوۋ بوۋىيان ئەۋ جۇرە مىندالانە پىۋىستە چالاكىكەيان بۇبىكرەت بە چەند بەشىكەۋە.

* بە ئەزمۈنكرەن ئەۋە سەلىنراۋە كە ئەنجامدانى ئەۋ ياربانە كە جۈلەى خىراۋ زۇرىيان تىدايە كارىگەرى ھەيە بۇ سەر خىرا نووسىنى مىندال.

* زۇرجار لەۋ مىندالانەدا ئەۋە تىيىنى كراۋە كە پىنۋوسەكەيان زۇر بە تۈندى بە پەنجەكانيان دەگىر، تا ئاستىك كە دەستيان ئارەفە دەكات، بۇيە ۋاچاكە دايك و باۋك و مامۇستايان ئاگايان لەۋە بىيت كە مىندال زۇر بەتۈندى پىنۋوسەكەيان ئەگىر و رىنماپايان پىيدەن، شايانى ۋەبىر ھىنانەۋەيە كە ئەۋ مىندالانە پىنۋوس بەتۈندى دەگىر تۈشى ترس و دلەۋاكى بوۋن.

بەكاربەنرىت.

* دەبىت لەقوتابخانەشدا تەختە رەشىك بەكار بەنرىت كە ھىلكارى كراپىت تەنانەت بۇ قۇناغەكانى سەرۋوش.

* لەۋقوتابخانەى كە بۇردى سىپى (ۋاپىت بۇرد) بەكاردەھىن ماحىكەكەيان (پىنۋوس) بەنەندازەپەك (بچوك) بىت كە گونجاۋبىت بۇ پەنجەكانى مىندال.

* لە قۇناغى سەرمتادا دەبىت نوۋكى (ماچىك) و پىنۋوسى مىندال لەجۇرى خىرىت نەك پان و لار.

* پىۋىستە مامۇستايان پىش قوتابخانەۋ پۇلى پەكەمى پەنرەت شىۋەى گرتنى پىنۋوسى مىندال بەۋردى چاۋدېرى بىكەن، ھەرۋە پىۋىستە پىنۋوس بىكەۋىتە نىۋان پەنجە گەۋرە شادەۋ ناۋەرەست،

سەرى پەنجەكانىشى زۇر لەۋۋكى پىنۋوس نىزىك نەبىت بەشى داۋۋشى نەگىرەت.

* بۇ بەھىزكرەن و كىشان و ھاتنەۋە پەكى ماسۋولەكانى پەنجە مىندال دىتۋانين دىكەكانى تەسپىچىك لەسەر زەۋى بىلاۋ بىكەن و داۋا لەمىندالەكەمان بىكەن كە موۋرەكان بەھەرسى پەنجەى گەۋرە شادەۋ ناۋەرەست يەك يەك كۆ بىكاتەۋە.

* لەھەۋادا نووسىن (نوسىن بە پىنۋوس لەسەر ھەۋاۋ ھەزى دەۋرو بەر) راھىنانىكى بەسۋودە بۇ خىرا نووسىن، چۈنكە ئەۋ كارە بۇ ھەماھەنگ كرىنى مېشك و چاۋ لەگەل پەنجەكانداۋ كارىگەرى باشى دەبىت بۇسەر خىرا كرىنى ماسۋولەكانى دەست.

* نىۋان و گۆشەى بىننى قوتايان تاكو دەقتەر ھەمىشە كۆ نىزۇل بىكرەت.

* پىۋىستە زىياتى چالاكى نووسىنى مىندال خەت ناخۇش لەناۋ مىندالان و ھەۋاۋ پۇلەكانى خۇى ئەنجام

خەتى ھان و خۇش ھۇكارىكى كارىگەرە بۇ ۋەرگىرەن و گەياندى زانىارى، ھەندىكەمان لەسەرمتاى چوۋنە قوتابخانەۋ ھىرېۋى نووسىندا يادەۋەرى خۇشمان ھەيە بەھۇى ئەۋەى كەھەر لەسەرمتاۋە تۋانىۋەمانە بەھۋانى بىنوسىن، بەلام بۇ بەشىكى تىرمان يادەۋەرىيەكان ناخۇش تەنانەت بەھۇى بى تۋانايان لەۋۋوسىندا، قوتابخانە بەلامانەۋە شۋىنكى بىتام و ۋە روخىنەر بوۋە.

ئەگەر مىندال يان قوتايىيەكەت خەتى ناخۇشەۋ بۇ ئەۋەى ھىرى ھان نووسىن بىن ئەۋا رەچاۋى ئەم خالانەى خوارەۋە بىكە:

* بەكەم ھەنگاۋ پىۋىستە پىشكىننىكى ۋوردى جەستەيى و فىۋىلۇرى تۋاناي پەنجەكان و مەچەك و بازۋى مىندال بىكرەت، پۇنەۋەى دىنبايىن لەتەندىرەست بوۋىنى كە ئاىا مىندالەكەمان تۋاناي جەستەيى و ماسۋولەكى تەۋاۋە؟ ياخۇد كىشەى ھەيە؟

* پىۋىستە ھە موۋجۇرە ترس و دلەۋاكى و فشار لەسەر مىندالەكە لاۋەرىن و لىى دوۋرىخەپنەۋە.

* ئەركى قوتابخانە دەبىت شىرىن و سەرنىج راگىش بىن بۇمىندال.

* پىۋىستە ئەۋ پىنۋوسەى كەدەپەنە دەست مىندالەكەمان ئەزۇر كورت و نە زۇر دىرېت بىت.

* تابتۋانرىت پىنۋوسى مىندال يەك جۇرەبىت بۇ ئەۋەى بەكارھىنانى ئاسان بىت و زوۋ راپىت لەگەلىدا.

* ئەۋكاغەزۋ لاۋەرانەى كەمىندالەكەمان بەكارى دەھىنەت دەبىت سىپى و ئاساىى بىن ناپىت رەنگى كاىى و كاغەزى جەۋرو بىرىقەدارو شەپۇلدار بىن.

* لەسەرمتاى ھىرېۋى نووسىندا بۇ مىندال بەھىچ جۇرىك ناپىت كاغەزى سىپى سادەۋ بى خەت

تورەبوون

و

مندال

لەبواری خرابەدا توورەبوون لەکۆنترۆلى مەرفەقە دەردەجى و ھەستىكى شىكەنەر و رووخىنەر بۆكەسى بەرامبەر بەتايبەتى ئەگەر شۆيەنكە نەشیاو بوو جىگەى ئەو توورەبوونە نەبوو دەرنەجام زيانىكى گەورەى دەروونى لای كەسەكە جىددەھىيەت،

توورەبوون دەھىتە ھۆى.

* سەرنىشەو شەھىقەى زۆر.

* گارىگەرى دەھىت بۆ پىست.

* كەمبوونەھۆى بەرگى لەش.

* كاردەكائە سەر بىرىنى گەدەو دوانزەگىرى.

* ھەوگرەنى كۆلۆن.

* بەرزبوونەھۆى پەستانى خوين.

* زىاد بوونى لىدانى دل.

* بەرزبوونەھۆى ناستى جەورى (كۆلسترۆل).

كەسى توورەبوو چۆن دەناسرەتەو:

۱- دەمارەكانى مېشك بەتايبەتى ناوچەوان روولەگرەبوون دەكەن.

۲- چاوەكان سووردەمىن، يان بەرەو رووگرەش و مۆنى ھەنگا و دەمىن.

۳- خەندەو بىزەكان نامىن لەشۆيەنى ئەوان توورەبوون جىگەى دەگرەتەو.

۴- ھەناسە دان زىاد دەكات.

۵- مەروۇف تەنەا بىر لەشەرەنگىزى و جەنگ دەكاتەو ھۆش لای خۆى نامىنەت.

۶- كەسى توورەو شەرەنگىز بەناسى كۆمەلەھەتى نزم سەردەكرەت.

* نایا دەزگاكانى راگەيانەند دەھنە ھاندەرو ھۆكار بۆ توورەبوون؟

لە ۱۹۲۸-دەمدا دەلەين: بىگومان راگەيانەندىش بەھىنى ئەو پىگەى ھەمەتى دەتوانىت رۆل بېيىن لە ھەردوو رۆانگەى (سەلبى و ئىجابى)، بابەتە بەرومەدەى دەرونى و زانستى و تەندروستىيەكان جىگەى گەشەينى و ئومىدن، بەلام نەبوونى لە بەرجاوەگرەتى كات و دەرفەت بەداخەو ھۆى لىكردووە بەرەو ناراستەى نىگەتەفانە پەل بىكەشەت، بەتايبەتەش سەنتەرمەكانى (سى دى) فرۆشتەن ھەر لىگەرى لەكاتىكەدا ئەفلام كارتۇنى مەندالەكانىشيان سەرقا پەرەپاگەندەيان بە ھەمىيەكى جەنگى دەست پىدەكات، كەنەلەكانى تەلەفزیۆنى ناوخۆ و كەنەلەكانى ئاسمانىش ھەر لە ئىوارەى بەخەشكردنى بەرنامەكانىيانا رىكلامى مادەى شەو نەمەش دەكەن كە پەرە لە شەرو جەنگ، مەندالەش بە بېيىنى رىكلام و پەرەپاگەندەى ئەم دىمەنى ھەمەنە ئامادەى زۆرەك لە كاتەكانى خۆى تەرخانەكات تا (۱۲)ى شەو دابەشەن!

* دەرفەت و ھەل باش تا جەند پەيوستە بەرخسەندەت سەرى ئەھووبى بۆى؟ راستە مەندال لەو ھۆنەگە ناسكەى كە تەيىدا

تەر ناگەر بىناسى و نەزىكى نەكەوتەمەو، دەلەيت: لە مەندال بەگەرەن با بە ئا و جەوان خۆى تەركەكات، جەلەبەرگەكانى تەركەكات تا ئەوكات ھەست بەسەرمەدەكات جارىكى تەر پەند و مەدەكرەت، ھەرچەندە ئەم بىرۆكەھەى بوو بە ھۆى رەخەنە لىگەرتەو تەيىنى و سەرنەجى زۆر لە كەسەپەتەيە دەروەزەكان، بەرەمەيەك زۆرەك لە نەفرەتان مەندالەكانىيان لە دەستەدا، چۆنكە دایك مەندالەكەى نەدەمەرد بۆ نەخۆشخانە یاخود بىگەرى، ئەمەش دەبوو ھۆى نەخۆشكەوتەنى مەندالەكە.

ئەگەر بەروانىنە نووسەنەكانى (ئىرىك ئىرىكسۆن) لە مەتۆلۆجىاى پۆنانىدا دەلەيت: خاوەندەكانى جەنگ و شەرەنگىز و تەرەپەكەى بوون لە خاوەندەكانى تەرەنەمەت (ئەفەس-ئارىس) بەخەوینەرتەرىن و بى بەزمەيتەرىن خاوەندە ناو مەزەن كرەون، تەنەمەت كاتەك زەفەس ژانە سەرىكى سەخت دەكرەت داوا لە ناسنەگەرەكەى دەكات بە تەورەكەى كەلەى شەق بىكات، ئەمەش ئەو مەن بۆ دەردەخەت بەدەر لە ھاتنى ناينى ئىسلام توندوتەيزى و تەرەپەى لەنارادا ھەبوو، بىر مەندەنى دەروەزەنىش نەكۆلى لەو ناكەن كە پاشماو ھۆى ئەو شەرەنگىزى و تەرەپەى ھى ئەوكاتەپە كە تا ئىستاش ھەر شۆيەنەوارى ماو، بەرەمەيەك مەزوونووسان دەلەين: ھۆكارى جەنگى جەھانى پەكەم دوو لە دەرنەجامى تەرەپەى و شەرەنگىزى روویدەو، ھەر ئەمەش وایكرد كە نەيت لەمەولا مافى مەروۇف پارىزەو بىت، بە پەى مەدەى (۱۹۲۸) رەكەوتەنەمەى مافەكانى مەندال لای كۆمەلەى گەشتى نەتەو پەكەرتووەكان پەسەند بىكرەت، بەھىنى ئەم پەمەنەمەيە مەندال لەخوار تەمەنى پانزە سالى نەبەت لە شەردا بەشەدارى بىكات، بىر مەن نەجەت توورەبوون ھەردوو لایەنى باش و خرابە ھەپە، پاشەكەى لە ئەنجامى و رەپاوبوونەو دەو بارەنەكرەنەھۆى ھەلەپە، ھەندى لە پەزىشكانى دەروونى، ھەلەشتەنى ئەو تەرەپەى بە تەندروستىكى باشتەر دەزان لەھۆى پەكەك توورەبووكانى پەناخدا پەنگ بەخواتەو ئەمەن بۆجەوونىيان وایە ئەو كاتە مەروۇف تەرەپەى لە بەرامبەر كەسى رووبەرەووى باش دەربەرىنى توورەپەى ئاسوودەپەى دەبەخەشەتە گىيانى، ھەندى جار خۆ تەرەكردن جەكەكە بەدەس كەسەكەو تا بەرامبەرەكەى پەى بىتەسەن، ئەمە لای گەورەپەك بەلام لای مەندالەكە رەنگە ئەم توورە بوونە بۆبەدەستەنەنە ئامەنەكە بىت تا بە ناچارى داخاوەپەكەى جەپەجى بىكات.

تەرەپەى بە پەكەك لە ھەستەكانى تەرى مەروۇف ھەزەمەدەكرەت و دەكرەت بەشۆپەھەكى رەپەپەى لە نەزەمەو بۆ بەرزو ھەندەك جار بە پەچەوانەشەو دەھىتە گۆرانىكى فەيسۆلۆژى و بایلوژى لە لەشى مەروۇفا.

بەشۆپەھەكى گەشتى توورەبوون: لە ئەنجامى ھۆكارى دەركەى ناوەكەى یاخود كارى ھەلەو نەشیاو روودەدەت، كەدواتر مەروۇف پەلەكەش دەكات بەرەو بازەنى توورەبوون، بىگەرەكەى جار لە ناو كۆمەلەگەو خەزانەدا دەرەك بە رەنگ و روخسارو ھەلەسەكەوتە دەكرەت، لەپەكەمەن ھۆنەگەو تەدوایەن ھۆنەگە دەبەينەن لەناو خەزانەدا كاتەك مەندال دەپەتە دوونەپاوە ئەم مەندالە پەكەمەن مەندالى خەزانەو لە سۆزى باوەشى دایەو بابەدایەو ھەموو نازەكى پەدەپەخەشەرى تا پەكرەن، دواتر لەگەل لەدایكەبوونى مەندالى دوو مەندالى پەكەم بەرەو ناراستەى تەرەپەى و شەرەنگىزى ھەنگا و دەھىت، چۆنكە ئەم و ھەست دەكات ئەمەرو ناز و سۆزەكان بەخەشەوان بە كەسەكى دى.

چۆنەك دەلەيت: ھۆكارە رەنگەپەكەكان و بۆمەمەپەكەكان كارەگەرەيان ھەپە لەسەر مەندال، ئەگەر بەروانىنە سەر بۆجەوونەكانى ھەلەسەفەو بىر مەندەنى دەروەزەنى و لە لایەك و بىرو باوەرى ناينى ئىسلامەش ھەپەكەيان بەشۆپەى جەمەك و واتاى خۆيان و شەى توورەبوونىيان رەفە كەردووە. زانەيانى ناينى دەلەين: دەستەنۆز گەرتەن توورەبوون نەھىيەت، توورەپەى ناگەرەو بە ناو سارد دەھىتەو.

جان جاك رۆسۆ خاوەن و تەپەكى دەروەزەنى و خاوەن ھەلەسەفەپەكى گەورەپە، لە ھەلەسەفەى سەروشا دەلەيت: ھەموو مەندالەكە كە لەدایك دەھىت، خەرومەندە واتە چاكە خاوەن، تۆوى شەرەنگىزى و توورەبوونى تەپە نەپە، بەلام كۆمەلەگەو رەنگەو دەوور بەر دەپەكەن بە مەندالەكى شەرەنگىز و تەرە، ھەروەھا دەلەيت: با مەندال لە سەروشتا پەرەمەردە بىت داوا دەكات باوەكان و دایكان سزەى مەندال نەدەن لەكاتى كەردنى ھەر ھەلەپەكەدا كاتەك مەندال نەزىكى ناگەر دەكەو بە دەستى بىسوتى تاوەكو جارىكى

كامەران محمد ئەمىن

★ مىندال بە يەككىك لە قۇناغە گرىنگو دەسپىكەكانى جوونە ناو دىيائى ژيان و ئاشناپوون مەملانى لە نىوان تۈرە بوون و ئارامگرتىدا چەمكىكى كۈن و نويىيە كە ھەندىكىيان لە مىسۇلۇجىيا و مىژوو حىكايەتە ئەفسانەيىيەكان دەستاو دەست بە جىماون، جا ھۆكارەكان سىياسى بىت يان كۆمەلەيەتى يان بۆمادەيى، بۆتە روداوو پىگەيەكى لە ژيانى ئەمرۆ داگىر كىردووە.

ھەلچوون كاتى دىيارىكراوى دەمۆيت، مىندالى شىرە خۆر كاتىك لەناكاو توشى دەنگىك يان تووشى ئازارىك دەبىت دەگرى، ئەو دلە بچووكەى دەست دەكات بە لىدان بەخىرايى وەلام دەداتەووە كە دەلالەت لە تۈرەبوون و ھەلچوون دەكات. (ويليام جىمس) پىي و ابوو ھەلچوون بەھۆى كارتىكرەنى ژىنگەيىيەو دەبىتە گۆرانتارى ھەسلەجى و ھەندى جار ھەلچوونەكان گىرقتان بۆ دەنيتەووە.

دەمۆى دەپەوئىت سەرگەوتەن بەدەست بىنى، شتىكى نامۇش نىيە كە بىيەوئىت ھەموو بواردەكانى ژيانىش تاقى بىكاتەووە تاشتەكانى چواردەورى خۆى بناسى و كەسايەتى خۆى وەك كەسىكى گەورەتر لەخۆى نەمايش بىكات، پالەوان ئاسا سەرەبەخۆيى خۆى رابگەيەننى، بۆيە ئاسايە مىندال لەكاتى تۈرەبووندا گەلوپەلەكانى مال تىكەشكىنى و تىكىيان بىداو مال جىبەيلى و بۆ ماومەيەك بە گۆشەگىرى دوورەپەرەزى رەفتار بىكات، دەلەن ئەمانەش بەپىيى خىزان دەگۆرپىت، ھەندىك خىزان لە بوونى ئەم رەفتارى مىندال رەنگە نازو بابەگىيان و دايە گىيان وەلام گەل بىت، رەنگە لاي ھەندى خىزانى تر شىووى توندو تىژى لىدان و ئازاردان وەلام گەل بىت، لىرەووە پىرسىارى دپتە ئاراوە كاتىك خىزانى خاوەن مىندالى بىژۆو جۆلە سەردانى مالىك دەكات ترسى ئەووە ھەيە كە ئەم مىندالە دوو خىزان ناردەمەت بىكات، لەم كاتەدا جگە لە شەرمەزارى خىزان ھىچى تر چاودەوان ناكى.

(مرگرىت مېت) سەردانى ولاتى كىنپاي تازە دەكات و باسى سى جۆر رۆشنىبىرى كۆمەلگەى كىرد لەوانە كۆمەلگەى (ئەرەپش، مۆندۆ گۆمر، شامپۇلى).

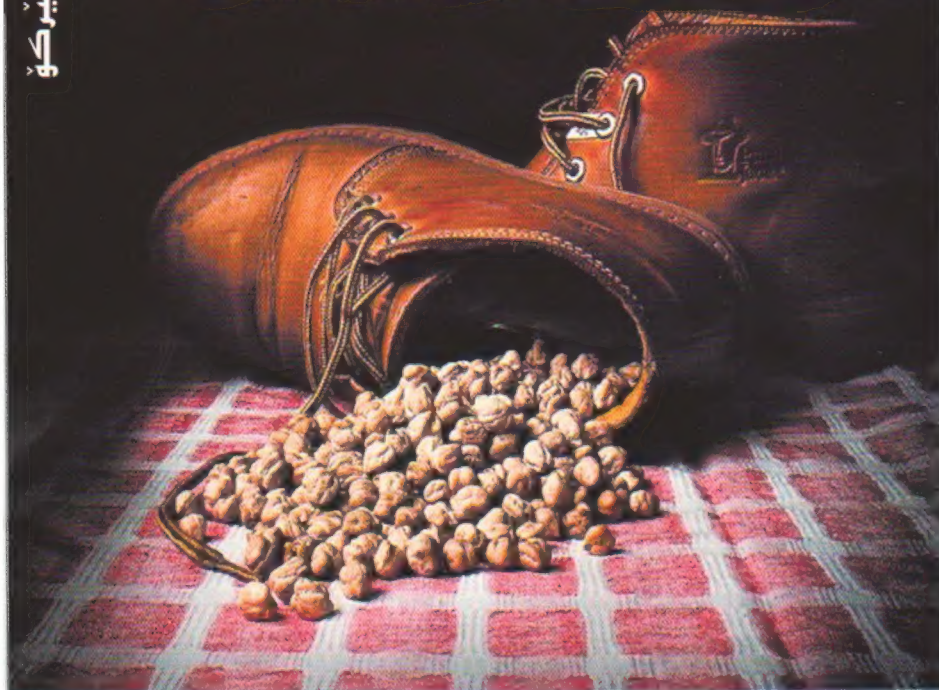
لە كۆمەلگەى (مۆندۆگۆمر)دا بپاو بەتوانايە لە راوشكارو كوشتەن و ئارمىزوى شەرانگىزىيان ھەيەو ئافەرتەكانىشيان ھەر وەكو بپاوەكانى مىندالەكانىيان ھىرى شەرخوازى دەكەن لەسەرەتاي ژيانىياندا مامەلەى توندو تىژى لەگەل مىندالەكانىيان دەكەن و بۆ ماومەيەكى دورودىرپى لىيان دەگەپىن كە بگىرىن، لەبەر ئەووە رەوشتى مىندالەكان لەو ھۆردەدا لە كەش و ھەوايەكى توندو تىژو شەرانگىزدان، ھەر بۆيە مىندالەكان شەرانگىز رەفتار دەكەن.

ئەفلاتون:- پىي و ابوو دەروون لە سى بەش پىكىدەت (دەروونى ژىرى، دەروونى تۈرە، دەروونى ھەوەسبازى، ياخود ئارمىز و بازى)، ئەفلاتون پىي و ابوو دەروونى تۈرە مەلەبەندەكەى سىنگەو چاكىيەكەى ئازايىيەو خراپىيەكەشى ترسۆكىيەو تايپەتەشە بە چەنگاوەرەكان، قىژ رنپەنەو ياخود دەست و قاچ دەرھىنان و چاو دەرھىنانى بووكە شوشەيەك لاي مىندالى كچ برىتەيە لە پەرچدانەووە (تۆلە)، لەگەل ئەووى يارى تۆپى پى ھونەرىكى خەم رەوئەو بە يەككىك لە چالاكىيە مرۆپەيەكان و خالىكرەنەووى وزە مىندال دادەنرى لە ھەمان كاتىشدا دراندنى تۆپىك بە چەقۇ لاي مىندالىكى كۆر بەرپەرچدانەوويە (تۆلە)، كەواتە لىرەووە بۆمان دەردەكەوئىت:

ھەلچوونەكان:- بارىكى دەروونىن برىتەيىن: لە ھاوبەشىكرەنى ھۆكارەكانى ژىنگەو ھەسلەجى لە مرۆفەداو برىتەيىن لە بارودۆخىكى رژاندنى خۆش يان ناخۆش كاتىك تاك ھەست بە بوونى ھەلچوون دەكات بىگومان ناتوانىت جەخت لەسەر ئەنجامدانى ئىش و كارەكانى خۆى بىكات كە پىي سىپىرداوە، زۆرىك لە بىرمەندان دەلەن: دەربىرىنى

پىللاۋەكەنى مىرى مېھرىمان

ع. ش. شىركەت

لە گوندېكى بېكۆلەدا دەرڭان، خەللى گوند زۆر مەۋقە چاك بوون، يەكترىان زۆر خۆشەۋىستو بەھىزەكەن يارمەتى بى ھىزەكەنلەن دىداۋ بەزەمىيان پىياندا دىھاتەۋە! ھەمەۋىيان ھاۋكەرى يەكترىان دىكرد بۆ ئەۋەى گوندەكەيان ھوانترىن و رازاۋەترىن گوندى ناۋچەكە بىت، دانىشتوۋانى ئەم گوندە زۆر دىلسافو مېھرىمان و مەۋقە دۆست بوون، بەلام لەۋ پەرى ھەزەرى دەست كورتىدا دەرڭان، ھەمەۋىيان پىيەكەنلەن پەتى بوۋ! بەپى خاۋس بەسەر زەۋىدا دەرۋىشتەن و ھىچ كام لەۋان جوۋت پىلاۋى نەبۇۋ كە پىيەكەنى بىپارىزىت لە بەردەلان و دىك و دالى رىگا!! تەنە كەسەك لە ناۋ ئەۋاندا جوۋتەك پىلاۋى ھەبىت مىرى گوند بوۋ!

رۆژىك لە رۆژەكەنى پەھار مە تەشرىفى بىرە دەرەۋى گوند و كۆمەلە جوۋتەكە بىنى خەرىكى زەۋى كىلانەن و بەردو دىكى زەۋىيەكە پىيەكەنلەن بىرىنار كىردوۋە شۆپەۋارى ئەۋ كارە بە ئاشكە بە پىيەكەنلەنەۋە دىارە! مىر زۆر نىگەرەن بوۋ بەم دىمەنەۋە پىلاۋەكەنى خۇى داكەندە دالى بە جوۋتەكەن و پىي گوتن: (ئەگەر بە نۆرە پىلاۋەكەتەن لە پى كىر، دىتوان باشتر زەۋىيەكە بىكەن و پىيەكەنلەن ئازارى ناپىت). ئەۋانىش گوتىان: سوپاس بۆ تۆ ئەۋ مىرى مېھرىمان، بەلام ئەۋ تۆ چى دىكەيت؟ ئاپا ۋەكو ئىمە بە پىخاۋسى دەرۋى بە رىدا! مىر گوتى: (نا نىگەرەن مەبەن ھەۋلدەم بەسەر گىزۇگىي نەردا بىرۇم).

جوۋتەكەن پىلاۋەكەنلەن ۋەگرت، دوا بە دواى يەك بە نۆرە لە پىيان دىكرد، ھەر جەرى يەكەكەن بۆ كىلانەن زەۋىيە رەقەلەكە لە پىي دىكرد، دواى چەند ھەفتە يەك زەۋىيەكە نەرم و خاۋىن بوۋەۋە ھىچ بەردو كەستەكەكى رەقى تىدا نەماۋ ئامادە بوۋ بۆ تۆۋ كىردن.

جوۋتەكەن بەم كارە زۆر دىخۇشبوون، يەكەك لە جوۋتەكەنلەن نارد تا پىلاۋەكە بىگىرەتەۋە بۆ مىر سوپاسى بىكات. لە رىگا چاۋى بە كۆمەلەك نەفرەت كەۋت كە چىلەكو دالى چىكۆلە كۆدەكەنەۋە.

ئەۋىش پىرسىارى لىكردن: بۆچى ناچن بۆ دارستان و دالى زۆر گەۋرە بەينن؟! نەفرەتەكەن لە ۋەلامدا گوتىان: ناتوانىن چۈنكە دىك دالى دارستان پىيەكەنلەن بىرىنار دىكەت و ئازارمان دىدات.

جوۋتەكەن پىلاۋەكەنى مىرى پىدان و پى گوتن: (ئەگەر لە ناۋخۇتەنلەن بە نۆرە ئەم پىلاۋەكەن لە پىكرد ئەۋا ھەر يەكەك لە نىۋە دىتوانىت بىچىت بۆ دارستان و پىي بەسەر

دانەۋىلە، دانىشتوۋان تۋانىان بەشى خۇيانى لى ھەلېگىرەن ھەندىكىشى لى بىرۇشەن گوندەكەنى دەۋرۋەرىان.

مالەكان پىر بوون لە دالى باش و خۇيان ئامادە كىردوۋ بۆ پىشۋازى زىستانىكى سارد. ئەۋەشى لىيان زىاد بوۋ ھىرۇشتىان.

ھەرۋەھا مىندالەكەنىش تۋانىان بە شىك لەۋ مىۋىيە بىرۇشەن كە لە پىۋىستى خۇيان زىاد بوۋبوۋ. خەللى گوند تۋانىان بە پارەى ئەۋ بەرۋبوۋم دالو مىۋىيە كە ھىرۇشتىان سەرۋ جوۋت پىلاۋى چوان بۆ ھەرىكە لە پىۋان و ژان و مىندالەنى گوند بىكرن، ۋىراى ئەۋەى كە جوۋتەك پىلاۋى زۆر چوانلەن كىر كە شاھەن بىت بە مىرى مېھرىمانلەن!!

لە رۆژىك لە رۆژە ساردەكەنى زىستاندا كە مىر پىلاۋە چوانەكەنى لە پىداۋوون دىستىكەشە نەرمەكەنى لە دىستدا بوون، چەند كىركارىك بىنى بە بەرمال رىگەكەيان پاك دىكردەۋە.

لىيان نىزىك بوۋەۋە تەماشى كىرد دىستەكەنلەن شەق شەق بوۋەۋ سەرماۋ بەستەلەك خەرىكە بەنچەكەنلەن ھەلدەۋەرنى!

مىرى مېھرىمانلەن خىرا دىستىكەشەكەنى داكەندە دالى بە كىركەركەن....

ھەلەت ھەمەۋەتەن دىزان ھەمەۋە دواى ئەۋە چى رۋوۋىدا؟

ئەۋ چىرۇكەنى بە ناۋى (ع. ش. شىركەت) ۋە پىلاۋە دىكردەۋە زۆرەيان بە دىستىكەشەۋە لە نەدەۋو كىلتورى جىھانىيەۋە ۋەردەگىرەت و ناۋى نوسىرىكى تاپەتەنلەن لىسەر نىيەۋ نوسىرەكەنلەن نە ناسراۋ و دىچەنە خانەى پىرەمى پىر و كەلتورى مەۋقەيتى كەلەنەۋە.

دىكەكەندە بىنى بۆ ئەۋەى ئازارى پى بىكات، بەم كارەش دالىكى زۆر كۆدەكەنەۋە.

چەند ھەفتە يەكەنى زىاتەر نەبىرد نەفرەتەكەن دالىكى زۆرىان لە دارستانەكەدا كۆكردەۋەۋ گۋاستىانەۋە بۆ گوندەكەنى خۇيان).

نەفرەتەن بەم كارەيان زۆر دىخۇشبوون و يەكەكەنلەن نارد كە پىلاۋەكە بەرپەتەۋە بۆ مىر سوپاسى بىكات، لە رىگا چاۋى بە كۆمەلەك مىندال كەۋت، كە لە سەبەتەكەدا كۆمەلەك مىۋەى وشك و خراپىان پى بوۋ، ئەۋىش لىي پىرسىن: ئەم مىۋە كىرچ و كال و خراپەنە چىن؟! مىندالەكەن لە ۋەلامدا گوتىان: ناتوانىن

خانەم گىان، ناتوانىن دارستانەكە پىر لە دىكەۋ پىيەكەنلەن ئازار دىدات و خۇيى لىدەننىت.

نەفرەتەكەش پىلاۋەكەنى مىرى پىشان دان و پىي گوتن: (ئەگەر بەنۆرە ئەم پىلاۋەكەن لە پى كىر، ئەۋا ھەمەۋە يەكەك لە نىۋە دىتوانىت بىچىتە ناۋەراستى دارستانەكەۋ مىۋەى تازەۋ بەتام لىبكاتەۋە، پى ئەۋەى پىيەكەنلەن ئازارى پى بىكات.

مىندالەكەن زۆر خۇشچال بوون و لە نىۋ خۇياندا بە نۆرە ھەر جەرى يەكەكەن پىلاۋەكەنى لە پى دىكرد و دىچۋەۋ نىۋەراستى دارستانەكەۋ مىۋەى تازەۋ بە تامى دىنا.

دواى چەند ھەفتە يەك مىۋەىكى زۆرىان كۆكردەۋەۋ وىستىان پىلاۋەكەن بە يەكەكەنلەن بىنەرنەۋە بۆ چەنەنى مىر سوپاسى

بىكەن... بەلام دىزان چى رۋوۋىدا؟

پىلاۋەكەنى مىر دىۋوون و بىۋون بە چەند پارچە جەرمەكى كۆن و دراۋ، پىلاۋەكە ئەۋەندەى پىۋە نەماۋو كە بە كەللى ئەۋە بىت مىر لە پىيان بىكات!!

بەلام گوندەكە پىر بوۋ لە بەرۋبوۋم

نامەيەك لە داىكىكى دىشكاووە بۇ كۆرەكمەي!

و / مافناس: ھىمىن محمد على

زياتر ھىچت لى ئەدى.. چەندان سال خزمەتم کردى.. ئەى كوا پەيمان و پاداشت و وفات.. دلرەقەت گەيشتۆتە ئەم رادەيە..!

كۆرە شىرىنەكەم.. ھەر کات بزانم كە تۆ لە ژياندا دلخۆش و بەختياريت.. ئەوا كامەرانى روم تىدەكات بەلام سەرم سور دەمىنى كە تۆ پەرورەدى دەستى منى.. ج تاوانىكم كەردووە ھەتا بىم بە تاوانبارىك و نەتوانى سەرم بکەيت و سەردانم بکەيت؟!

وھكو ئەو خزمەتکارانە سەرم بکە كە دواى کارەکانىان کرىيان پى دەدەيت.. لە باتى كرى گەمىك سۆزو بەزەيتم پى بىەخشەو چاکبە لەگەلمدا چونكە خودا چاکە خوازانى خۆش دەوێت..

كۆرى شىرىنم.. لەم کاتەشدا كە دل شکاوم و چاوم پر فرمىسكە سکالام بەرامبەرت نىيە.. لەبەرئەوئەى ئەگەر سکالام ھەبىت سکاڵاى من بەرزمىيەتووە بۆ سەر و ھەموو ھەورەکان و بەردو دەرگاكانى ئاسمان ھەنگاو دەنيت و ئەو کاتەش سزاو مەينەتيت بۆ دادەبەزيت.. نەخىر واناكەم.. ھەتا ئىستاش كۆرەكەم پارچەيەكيت لە جگەرم.. رىحانەو گولەباخى بۆن خۆشى منى..

كۆرەكەم دلنابە پىرى روت تىدەكات.. باش چەند سالىك دەبىت بە باوك و پاشان پىر دەبىت.. (الجزء من جنس العمل) ئەم نامەيە باش لەبەر بکە، چونكە بە دلنابەيەو بە فرمىسكەكانت بۆ كۆرەكەتى دەنووسىتەو ھەروەك من بۆم نووسىت.. كۆرەكەم.. لە خودا بترسە.. ئەگەر ويستت دواى خويندەنەوئەى، نامەكەم بپرێنەو پارچە پارچەيە بکە ھەروەك چۆن دلت پارچە پارچە كەردم و دراندت..

دايكت

ھاوارت تىكەل بە فرمىسكى خۆشىم بوو.. لە خۆشيدا ھەموو ئازارو برىنەكانم سارىژ بوون و بىرم چوونەووە..

ئەى كۆرى شىرىنم: سالاىكى زۆر لە تەمەنت تىپەرى و من لە نىو دلمدا ھەلم گرتى.. بە دەستەكانم دەمشۆردى.. باوھشم كەردە جىگەى راكشان، سنگم كەردە ژووانى خواردنت.. شەو نخونىم دەگەرد تا تۆ بنوویت.. ھىلاكى شەوو رۆژ بووم تا دلخۆش و كامەران بژيت.. ھەموو رۆژىك ئاواتەخواز بووم لە ھەموو ساتىكدا زەردەخەنەو خۆشيت بىينم.. دلخۆشىم ھەموو ئەو كاتانە بوو كە دواى شتىك بکەردايەو بۆم جىيەجى بکەردايە.. رۆژو شەو تىپەرىن و خزمەتم كەردى بەپى كەم و كۆرى.. ھەتا بووى بە لاو و شىوئە پياوھەتيت تىدا دەرکەوت.. بە راست و چەپدا دگەرام بە دواى ئەو ئافرەتەدا كە داوات دەگەرد.. ھەتا كاتى ئاھەنگەكەت ھات.. دلخۆشبووم بە ژيانى نویت.. دلتەنگىش بووم بە لىك دابەرت.. بەلام بەداخەو نكوليت لىكەردم و منت بىر چۆوہ.. كاتىكى زۆر تىپەريووە ناتىينم و گويم لە دەنگت نىيە..

ئەى كۆرە شىرىنەكەم.. دواى شتىكى زۆرت لىناكەم.. تەنھا لە جىگەى ھاوړى دوورەكانت دام بنى.. بىكە بە يەكەك لە ويستەكانى ژيان و ھىچ نەبىت با مانگى ئەگەر بۆ چەند خولە كىكيش بىت بىينم.. كۆرى شىرىنم بىشتم جەمىوہ.. دەرەو نەخۆشى سەردانىان كەردوم.. زۆر بەگرانى و زەحمەت دەتوانم دانىشم و ھەلسم.. بەردەوامىش دلم بە خۆشەويستى تۆو لىدەدا..

كۆرەكەم.. ئەگەر رۆژىك كەسنىك چاكەيەكى لەگەل كەردى سوپاس و ستايشى دەكەيت.. خۆ دايكت لە ھەموو كەس بۆت باشتەر بوو، لە چاكە

ئەى كۆرى شىرىنم.. ئەمە نامەي دايكە ھەژارو كلۆلەكەتە.. پاش شەرم و دودليەكى زۆر دەستم دايە پىنووسەكەم تا لەگەلت بدویم.. زۆر جاريش فرمىسك و ئەسرىنى چاوو دلم لە نووسىن دەيان وەستاندم..

ئەى كۆرە شىرىنەكەم.. دواى تەمەنىكى دوورودريژ، دەتيينم پياوئىكى تەواوو پىگەيشتووى لە رووى ژىريەوہ.. مافى خۆمە ئەم نامەيەم بخوينتەوہ.. ئەگەر ويستىت لە دواى خويندەنەوئەى بىدريژنە، ھەروەك دلت دراندوم پارچە پارچەت كەرد.. ئەى كۆرى شىرىنم (٢٥) سال پيش ئىستا رۆژىكى پرسنگدار بوو لە ژيانى مندا كاتىك پزىشكەكەم ھەوالى دوو گيانى پىدام.. كۆرەكەم تەنھا دايكان ماناى ئەم وشەيە بە باشى دەزان و ھەستى پىدەكەن.. چوون وشەيەكى ھىوا بەخش و دلخۆشكەرە.. سەردەتاي ئازارەكانىش لە گۆرانی جەستەمەو دەستى پىكەرد.. لە دواى ئەم ھەوالە خۆشەش (٩) مانگ بە دلى خۆشەو لە سكمدا ھەلم گرتى.. بە نارەحەتى ھەلدەستام بە نارەحەتیش دەخەوتم و بە نارەحەتیش خواردنم دەخوارد و ھەناسەم دەدا، بەلام لەگەل ھەموو ئەمانەشدا خۆشەويستى و دلخۆشىم بۆت كەمى نەكەرد.. زۆر تاسەم دەكەردى كۆرەكەم، ئازار لە دواى ئازار و ئيش لە دواى ئيش ھەلم گرتى.. كاتىك كيشت زياد دەبوو زياتر دلخۆش دەبووم.. لە كاتىكدا ھەلگرتنت بۆ من نارەحەتەر دەبوو.. ئازارەكان بەردەوام بوو ھەتا بەرەبەيانى ئەو شەوئەى كە تا سپىدەى بەيانى چاوم لىك نەناو لە ئازارو نارەحەتەكەدا بووم كە ھەلەم ناتوانيت گوزارشى لى بكات و زمان ناتوانيت لىي بدویت.. چەندان جار بە چاوەكانم مردنم دەبىتى.. ھەتا ئەو كاتەى ھاتىتە دونياو فرمىسك و گريان و

وانەپەك بۆ سەرکردەكان و ئەوانەى لە داهااتوودا دەبنە سەرکردە

گرە، دەتوانین هەر کاتێک پێویستمان بێت هەبێت
دای گیرسێنین!!
منیش وا دەبینم کە دانایی لە ناخماندا یەو
هەرگیز ناکوژیتەوه، خەڵکی بە چاوی خۆیان
بیبینن یا نا، ئەو داناییەش کاری خۆی دەکات
بەو مەرجەى بێنە خاوەنى و بێبەخشین و
خامۆشی نەکەین!
هاوڕێیەکی شەم گازنەدى ئەوەى دەکرد کە
زۆربەى بریندارى و پێکانهکانى لە دەستى
راستیدان، منیش پێم گوت: بۆچى گازنە
دەکەیت؟ ئەو دەستەى زۆر بە کارى دەهێنیت،
زیاتر بریندار دەبیت و تووش دەبیت!
دەستى چەپت بەکاربهێنە تا ئەویش زیاتر
بریندار بێت و بەهێز بێت!
بریندار بوون و پێکان بە شێکە لە کار، ئەو
نرخیه دەبیت بێبەخشین لە پێناو سەرکەوتن و
ناوازیی لە کارەکانماندا!
لەبەرئەوه هیچ گرفتێک نابینم شایان بە
سکاڵا و گازنە بێت!
سکاڵاش بەشێکە لە کار، گرنگ ئەوەیە
گازنەمان هەبێت، بەلام وەکو جووتیارەکان کار
بکەین! تۆو بکەین و هەموو توانامان بخەینە
کار و چاوەڕوانى خەرمان بێن!

نیگایە کە گێشوەرو رۆشنیریەکان دەبرێت،
وێرای بویى و نازایەتى لە راشە کردن و
رادەربریندا.
لە پێشەکی دوا رۆمانیدا بە ناوی (یانزە
خولەک) ئەم چیرۆکەم خویندەوه: یەکیک لە
داناكان لەسەرە مەرگدا قوتابییهکی لێی پرسى:
مامۆستا کەم کى فێرى کردى؟
ئەویش لە وەلامدا گوتى: زۆرن ئەو
مامۆستایانەى کە منیان فێرکرد، یەکیک لەو
مامۆستایانەش کە فێریان کردم منداڵێک
بوو، بێنیم مۆمىکى بەدەستەوهیەو بەردو
مزگەوت دەروا، لێم پرسى: خۆت ئەم مۆمەت
داگیرساندوو؟
گوتى: بەلى، منیش لەبەرئەوهى نیگەرەن
بووم لە یاریکردنى منداڵان بە ناگر لێم پرسى:
گویم لى بگرە منداڵەکە، کاتێک مۆمەکە خامۆش
بوو، دەتوانى پێم بڵێى ئەو ناگرە لە کوپۆه هات
بۆ داگیرساندنى؟
منداڵەکە پێکەنى و مۆمەکەى کوژاندەوهو
لێی پرسیم: ئایا تۆش دەتوانى پێم بڵێى ئەو
ناگرەى مۆمەکەى داگیرساندبوو بۆ کوێ چوو؟
(پاولوکیلیو) لای وایە گری دانایی لە ناخى
مروڤهوه دادەگیرسێ، کاتێک دەبێنە خاوەنى ئەو

تا ئێستاش (ياسای کێگە) یەکیکە لە
بەهێزترین یاساكانى سەرکەوتن کە مروڤایەتى
ناسیویەتى، بەلام وێرای ئەوهى کە لە هەموو
ياساكان روون و ناشکرا ترە لەگەڵ ئەوهشدا
پیاوێکەردنى لە هەموویان ئەستەم ترە!!
دەقى یاساکەش بریتییه لەوهى (کە ئێمە
بەردەوام ئەوه دەچێنەوه کە تۆومان کردوو،
ئەوه وەردەگیرنەوه کە بەخشیومانە).
ئەم یاسایەش بەخشین لە کار و پەيوەندییه
مروڤیەکانیش دا دەگرێتەوه، لەبەرئەوهش کە
ئەم یاسایە یاسایەکی سروشتییه و لەگەڵ فێرتى
مروڤدا گونجاوه، شایان بە هەلوەشانەوهو
رەخنە نییه و هەر کەسێک کارى پێکات پاداشت
وەردەگرێ و هەر کەسێک سەرپێچى بکات
زەرەرمەند دەبێت.
(ستیفن کوڤى): ئەم یاسایەى گۆرپوه بە
بیردۆزه و راشە کردوو کە یاریگەرێهەکانى لەسەر
ژیانى پراکتیکی و کەسى روون کردۆتەوه.
(پاولوکیلیو) شەمان رێگای گرتۆتەبەر
لە رۆمانى (سیمپانی) کە وەرم گێراوهو کورتم
کردۆتەوه لە کتێبى (السبب قبل الذهب) دا.
(پاولوکیلیو) شیوازیکی ئەفسوناوى و
رۆشنیرییهکی بێ سنووزى هەیه، خاوەنى